

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Iduns Julnummer 1921

Pris 1 kr. 50 öre.

DEN BÄSTA DRYCKEN ÄR
CLOETTAS
GULD-CACAO
◀ FÖRNÄMSTA SVENSKA FABRIKAT ▶

uppmuntrar och driver sorgerna på flykten

Musik i hemmet fyller kvällen med nöje.

Gör

Lär Eder inse den glädje musiken skänker.

Edert hem fullständigt

Därmed menas lycka och trevnad för Eder och Edra barn, vila för far efter dagens möda medan mor åtnjuter sällskapet av sina kära. Ingenting kan uppväga musiken från ett gott instrument.

Låt mig installera ett härligt Piano eller en god Orgel i Edert hem.

Välkommen att göra ett besök eller och tillskriv mig. Mina priser och villkor skola tilltala Eder!

FIOLER, GUITARRER, MANDOLINER, DRAGSPEL och andra småinstrument. — Alla slags strängar och tillbehör.

J. A. LINDROTHS MUSIKHANDEL
Rikstel. 744 HUDIKSVALL Rikstel. 744

**ESKILSTUNA
K. J. KARLSSONS
MESOST**

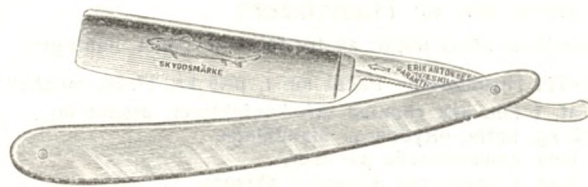
Florodol - Tvålen

är damernas
favorit-tvål,
och en idealisk
barntvål.

PARFYMERI
FLORA,
GEFLE.

LÄMPLIG JULKLAPP

är en rakkniv

från

Bergs Bolag
Eskilstuna

GULDMEDALJ

STOCKHOLM 1897

PARIS 1900

Slipning av gamla rakknivar verkställes

Besök Meeths Julmarknad

Största och mest välsorterade
specialaffär i damartiklar

Order till landsorten mot
postförskott eller efterkrav

63 Drottninggatan 63
STOCKHOLM

MAZETTIS ÖGON-CACAO

Delikat — kraftig — hälsosam
Högsta näringsvärde! Lämnar ingen bottensats!

MAZETTIS VANILJ-CHOKOLAD

i olika kvaliteter

Nº 4 **Nº 3** **Nº 2** **Nº 1**

Kraftiga, rena, lagom sockrade Kokchokolader

"PARISIENNES"

Synnerligen närande och hälsosam Chokolad
passande till såväl att äta som att koka

PERCY F. LUCK & Co. H. A. B.

TELEGRAFADRESS: "LUCK, STOCKHOLM"

Ärade Husfader och Husmoder!

Vi hava för att tillmötesgå våra kunder uppgjort följande förslag till presentpaket, med vilka *Husfadern* lämpligen kan uppvakta sin Fru samt *Husmodern* sin man till Julklapp samt vid Födelse- och namnsdagar samt vid andra högtidstillfällen.

Cirkulär N:r 40.

Cirkulär N:r 40.

Såsom gåva till **Husmodern**

föreslå vi alltså något av tre följande paket, nämligen:

«Till Husmodern» Paket n:r 1, pris kr. 17: 50, innehållande:

- 1 st. 1 kilo ask choklad och konfektyrer, utsökt fin,
- 1/2 kg. kaffe, «Rydbergs blandning»,
- 1 burk konserverade persikor,
- 1 burk konserverad ananas (i skivor).

«Till Husmodern» Paket n:r 2, pris kr. 13: 50, innehållande:

- 1 st. 700 grams ask choklad och konfektyrer, utsökt fin,
- 1 st. 1/4 kilo burk té, «T. of T:s», i vacker bleckförpackning,
- 1 st. 1/4 paket engelsk kex av mest omtyckta sorter,
- 1 burk konserverade aprikoser.

«Till Husmodern» Paket n:r 3, pris kr. 9: —, innehållande:

- 1 st. 400 grams ask choklad och konfektyrer, utsökt fin,
- 1/2 kg. kaffe «Cairo»-blandning,
- 1 burk konserverad ananas (i skivor).

OBS! Samtliga dessa paket levereras **fraktfritt** per post.
Vid rekvisition, var god endast uppgiv Cirkulär n:r 40 paket n:r 1, 2 eller 3 «Till Husmodern».

Såsom gåva till **Husfadern**

föreslå vi alltså något av följande tre paket, nämligen:

«Till Husfadern» Paket n:r 1, pris kr. 17: —, innehållande:

- 1 st. 1 kilo ask choklad och konfektyrer, utsökt fin,
- 1 st. 1/2 burk hummer,
- 1 låda sardiner,
- 1 låda sardeller,
- 1 burk kaviar,
- 1 burk konserverad ananas (i skivor).

«Till Husfadern» Paket n:r 2, pris kr. 13: 50, innehållande:

- 1 st. 700 grams ask choklad och konfektyrer, utsökt fin,
- 1 burk gäslever,
- 1 låda konserverad lax i olja,
- 1 st. 1/4 burk hummer,
- 1 burk konserverade aprikoser.

«Till Husfadern» Paket n:r 3, pris kr. 9: —, innehållande:

- 1 st. 400 grams ask choklad och konfektyrer, utsökt fin,
- 1 st. 1/4 kilo paket engelsk kex av mest omtyckta sorter,
- 1 burk konserverade persikor.

OBS! Samtliga dessa paket levereras **fraktfritt** per post.
Vid rekvisition, var god endast uppgiv Cirkulär n:r 40 paket n:r 1, 2 eller 3 «Till Husfadern».

Vi hava sökt ordna dessa paket så förmånligt som möjligt med hänsyn till pris och fraktfrihet, samt i allt tagit hänsyn i första rummet till högsta kvalitéer. Vi hoppas därför, att paketen måtte vinna vidsträckt spridning bland våra ärade kunder.

Betalning: Remissa med order eller postförskott.
Stockholm i november 1921.

PERCY F. LUCK & Co.

IDUNS JULNUMMER

1921

MED LITTERÄRA OCH ARTISTISKA BIDRAG AV
BO BERGMAN, CARL-AUGUST BOLANDER, J. ERIKSHOLM,
ERNST HÖGMAN, RAGNAR JÄNDEL, ELLEN LUND-
BERG-NYBLOM, HELENA NYBLOM, EBBA THEO-
RIN, GUSTAF ULLMAN, RICHARD VALLNER,
ANNA WAHLENBERG, ELIN WÄGNER,
ANDERS ÖSTERLING, CARL BERG-
LÖW, JOHN DUNGE, KARL GULL-
BERG, JENNY NYSTRÖM-
STOOPENDAHL, J.
SVANLUND m. fl.

STOCKHOLM 1921.
IDUNS REDAKTION.

JULHÄLSNINGEN

Av GUSTAF ULLMAN

Du vet ej alltid, varifrån
en ton din aning tvingar
att jubla till. Ett orgeldån
av fjärran hav, du grusets son,
din ande skänker vingar.

Du vet ej, varför på din färd
du plötsligt måste stanna,
som blev en hälsning dig beskörd
från barndomsglädjens ljusa värld.
Du stryker trött din panna,

och vet ej, huru tyngd och kvalm
med ens ifrån den svunnit.
Ett brutet rö, en vissen halm
du kände dig. Men hoppets psalm
ditt arma hjärta funnit.

Du vet ej, vilken mästarehand
på dolda strängar spelat;
de tona blott. Ett stoft, ett grand,
du ser din längtans himmelsrand,
det Eden, dit du velat. —

Då vet du, ljuvligt än en gång
Advent för dig skall ringa
till fred från ökenvandring lång!
Ditt eget hjärtas bästa sång
i helig kör skall klinga.

Illustratör: John Dunge.

VILDBINA AV CARL-AUGUST BOLANDER

SKOLHUSET I BRO LIGGER INNE I skogen, trångt och instängt, fuktigt och mörkt. Den enda utsikten är det gamla rödmålade goodtemplarhuset, kring vars knutar byns fulla drängar hålla sitt fri-spektakel varje lördagskväll. Just där vägen svänger, skymtar bårhuset, kringvuxet av skelört, vinter och sommar står den gamle vaktmästaren i ordenshuset därutånför och snickrar sina kälkar, stolar och likistor.

Fortsätter man vidare, blir vägen ännu mörkare och smalare, skogen ännu risigare och trädstammarna mera fulla med skägglav. Man känner det, som stiger man ner i en grotta, man börjar vända sig om för att se, om man kan komma tillbaka. Då ljusnar det plötsligt till, man står uppe på en höjd, ser en sjö blänka nere i dalen och höjderna blåna bakom. Man måste vända sig om för att se på skogen man kom igenom, rönnen står tät och rund i skogsbrynet.

Någonting glimmar till, det är en tornspira, kyrkan ligger här på höjden. En stenmur skiljer kyrkogården och prästgårds-trädgården, det är samma klippta gräsmattor och krattade sandgångar, det är bara gravstenarna som saknas i trädgården. Allting är kallt och prudentligt, ingen har strött några frön här i skaparglädje, rabatterna äro evigt desamma år efter år. Det är gamle dödgravarn, som går här med skyffeln och krattan.

Prästfrun har fullt arbete med köksträdgården på baksidan, den är så mycket rikare och frodigare. Alla växtrikets läckerheter finnas här, ingen i stiftet kan konsten att lägga in grönsaker som pastorskan Marta Nyström, och ingen kan äta dem som kyrkoherden i Bro. Hela sommarn står hon i sin stora halmhatt och sitt säckförkläde ute bland trädgårdslandens svineblom, hon är stor och rund med ett litet dockansikte och pigga spelande ögon.

På verandan sticker en hög vit panna upp över en tidning, det är pastor Johannes Nyström, som sitter med sitt missionsblad. Då den stora svarta cigarren brunnit ut, kastar han tidningen och reser på sig, han är rund och fet i kinderna, och munnen tuggar ständigt på honom. I sin långa svarta rock ser han så främmande ut i trädgårdslandet, han slår med käppen sönder plantorna till höger och vänster om sig.

"Nå, hur går det med rädisorna", säger han, det är sallat, som han pekar på. Det är samma domedagsstämma, med vilken han förkunnar lagen på prediksstolen. "Vad är det här för något, blommor", hans ton får en anstrykning av förakt. "Varifrån kom-

ma de? Är det kära bror igen?" Han nyper av en blomma, den smulas mellan de långa magra fingrarna.

"Kära bror", det är lärarn borta i skolhuset, han är bror till frun i prästgården. Man kan knappast se det på honom, David Berg är lång och gänglig, med ett finskuret drömmarhuvud, som alltid lutar på sned. Medan systemen är idel ögon, kan man inte se broderns, han håller dem gärna nedslagna. Och då han tittar upp, ser han inte på en, utan förbi en, ut i någon osynlig rymd, som de veronikablå ögonen synas spegla en aning av.

Han är en underlig ture, som inte förstår skönheten i en köksträdgård, han har bara en mani, blommorna. När han kom till skolan, fanns det bara ett potatisland på gården, nu är den en sagans rosengård, en skog av de underbaraste blommor. Varje tum av den stora tomtens doftar och skimrar, han har haft en strid med skolrådsgubbarna för att få utvidga området och gräva upp skogsbacken bakom. En magister skall sköta sin plats och vara en föresyn för sina lärjungar, tjänar den där Berg väl ett enda öre på sina blommor?

Om vintern, då hans härlighet är en smutsig driva, lever han i poesiböckerna, han har alltid en versbok i fickan, som han läser i, medan barnen räkna i skolsalen. Men knappt börjar snön en dag droppa från granarna, förrän han är ute och känner på tjälens. Böckerna få ligga, hans fönster bli fulla med krukor och lådor med glas och vita strutur, han är ute och lyfter försiktigt på granniset. Han är ute i landet med ishicka och spade för att hjälpa våren till makten.

En dag spricker solen fram som en hästhovsört ur åkerleran; det barn som kommer med den första tussilagon, blir taget i famn och bjudet in på saft och vatten. Den första sippan, den första violen, den första primulan står på katederbordet, skolbarnen tävla om att bringa de första blommorna. Och magistern glömmer katekesen och bibliskan och talar om rotens och knoppens under och blomkalkens parad. Hela världen är en blomma, som doftar av vårmylla, han kan tala i timmar med barnen om hur skön en vattendroppe är.

Vårens driva snöar ner i häggen, lönnen skiner en i ögonen och lärkorna äro rusiga. David Berg sitter i katedern och stirrar ut genom rutan, solen leker i trädgården, frågan tystnar på hans läppar. Han har lera på skorna, han har fröpåsar på alla stolar och bord, fickorna äro fulla med frön. Han är uppe före solen och gräver, han vaknar omnatten och hör groningen ute i trädgården.

En morgon, då blåklinten blommar i rå-

gen, komma skolbarnen med händerna fulla av baldersbrå och blåklocka och gullkrage, det är läsårets sista dag, det är sommarns stora fest, som börjar. Daggfriska, fågelglada mornar, fladdrande som citronfjärilar, långa, solvarma dagar i arbetsblus bland buskar och trädgårdssängar, trolska vita nätter, doftande av lind och nejlika och kaprifolium. Magister Berg sover i den stora skolsalen om natten, han kommer närmare trädgården där.

Vaktmästarn i ordenshuset har en liten flicka, puckelryggig och klädd som en prinsessa, hon springer ned bland blommorna och fjärilarna. Då hans skyffel vilar, måste magistern svara på hennes frågor, hon kommer med händerna fulla av underliga djur. Det är en svart larv med två rader röda fläckar och gula andhål, den hör hemma på kärleksörten. Det är häggens hagtorsfjäril och resedans rapsfjäril, det är sorgmantlar och Amiraler, som skimra omkring dem. Hela jorden skimrar, människan är ett litet jordfly i solskimret. Nu fladdrar en stor fjäril förbi staketet, det är fröken Jenny, småskollärlarinnan, i den eleganta toiletten, magister Berg kallar henne för Påfågelläget.

Fram mot kvällen kommer vaktmästargumman och hämtar tösen. David Berg sätter sig längst borta i trädgården och drömer. Det finns ett hörn, där trädgårdens alla blomsorter äro församlade i de underbaraste, mest drömlika och överkliga exemplar, månviolen står hög med stora, rödvioletta kronblad. Tid och rum försvinna här bland drömblommorna, gullregnet hänger ner över drömmaren.

En orgel spelar inne i skolhuset, det är unga frun, som påminner mannen om att bordet står dukat. Han stryker sig över pannan och reser på sig, hon står i dörren och väntar honom. Det är som skimrade alla drömblommorna i hennes gestalt, hennes panna är hög och läpparna äro fylliga och röda som Lobeliablommor. Att kyssa henne nu är som att kyssa en blomkalk.

"Edit, älskade", han stryker henne över håret. "Att det finns något så vackert som du i världen. Är du inte en dröm bara? Tala, säg något!"

Det står en lind utanför salsfönstret, en gren sticker nästan in i rummet. Magister Berg stannar en minut i fönstret och nickar. "Du, Edit du. Den som inte hört vildbina surra under linden, vet inte, vad livet är."

*

Den lilla puckelryggiga flickan sitter i en av trädgårdsgångarna och håller skola med

blommorna, har en upp- och nedvänd bok i knä't och förhör en ringblomma på läxan. Magister Berg står bakom och vilar på skyffeln, högtidlig som en skolinspektör.

En svart skugga faller över gången, det är pastorskan Nyström, som kommit. "Du skall se mina nya liljor, Marta", säger magistern och nickar. Men hon ruskar bara på huvudet. "Jag har något att säga dig, David", hennes röst är så förändrad, att brodern måste titta på henne. Hennes ansikte är svullet och ögonen röda.

Han följer med henne ett stycke, hon stannar och griper honom om handleden. "David, kan du tänka dig. Han bedrar mig. Johannes bedrar mig. "Rösten kväves i snyftningar.

"Är det inte du, som bedrar dig?"

"Gud give, att så vore. Men jag har sett dem, David, vad jag är olycklig."

Han börjar skyffla i gången, det är som vilje han skyffla bort olyckan.

"Du vet, att Johannes legat inne på expeditionen, nu då lille Olle varit sjuk och skrikig. I natt vaknade jag med en sådan hjärtklappning, jag drömde, att Johannes var död. Kanske ligger han död därinne i sin soffa, tänkte jag, då jag vaknade, jag fick ingen ro, jag måste in och titta i rummet. Då jag kom in, stod bädden orörd, rummet var tomt. Kanske är han ute i trädgården, tänkte jag, han brukar promenera där, då han inte kan sova om natten. Jag tittade ut, just i detsamma öppnades dörren borta i lusthuset, du vet. Det var han, och en annan. En kvinna. Jag trodde jag skulle dö. Han kysste henne och försvann, han kom ensam genom trädgården. Jag förstår inte, hur jag fick kraft att smyga tillbaka till sängkammaren."

"Var det inte en elak dröm, bara?"

"Om det varit så väl. Men är det inte förfärligt detta? Om han legat död i sin säng, det hade inte kunnat vara värre."

"Och kvinnan. Såg du henne?"

"Jag hann aldrig se den eländiga. Men jag anar, vem det var. Jag vet det. Det finns bara en. Hon som alltid svansat så för honom. Den där fågelskrämman Jenny."

"Påfågelögat."

"Hon ja. Med de korta kjolarna och de genombrutna strumporna. Hon som sminkar och pudrar sig."

"Men detta" — —

"Vad skall jag göra, David? Hela natten låg jag bara och tänkte på att jag skulle dö, jag skulle gå i sjön, och han skulle finna mitt lik. Hade jag inte Olle, vet jag inte vad jag gjorde. Men nu"

"Du har ingenting sagt till honom."

"Han gav sig ut på fiske i morse, gudskelov, att jag var ensam vid frukosten. Förresten skulle han bara neka. Och vända svart till vitt, han kan konsten. Nej, på bar gärning måste man ta honom. Men ensam kan jag inte. Du måste hjälpa mig, David."

"Men hur" — —

"Nästa gång telefonerar jag till dig. Olle är sjuk, skall jag säga,

kom med ett pulver. Då vet du, vad det betyder. Och då kommer du, så fort du kan. Vi skola ertappa de brottsliga."

Den lilla puckelryggiga flickan kommer tultande efter på gången, hon har en blomma i handen, som tanten skall få av henne. Men tanten ser varken barnet eller blomman, kramar bara om näsduken. "Ja, då litar jag på dig, David", hon rusar sin väg utan att titta åt flickungen.

Själva farbror magistern har inga ögon för flickebarnet, han vandrar tyst och grubblande sin väg utan att vända sig om och vinka. Ibland blir han stående och ruskar på huvudet: nej, det kan inte vara möjligt. Denna värld, som är så skön, nej, det är inte möjligt.

Han stannar i en blomstersäng och börjar binda upp några stjälkar men går sin väg, innan det är färdigt. Är livet inte skönhet, vad är detta onda för något? Finns det något annat än blomdoft och fågelsång? Vad är det för något, lidandet och brottet?

Han ser inte längre blommorna för sina tankar, grubblande stiger han in över tröskeln. Hustrun sitter lutad över sin sömnad vid blombordet inne i salen, det ligger som en genomskinlig slöja av tunn vit rimfrost eller dagg över hennes hud. Han böjer sig ner över henne och kysser henne, trycker henne kraftigt intill sig

"Hur är det med dig, David?"

"Kan du tänka dig", han börjar men avbryter sig genast. Nej, detta är ingenting för henne, denna älva får inte dras ner i jordens smuts. "Vet du, jag gick ute i trädgården och tänkte på något. Undrade, varför min värld var så skön. Men nu vet jag det, det är för att du sitter i min sal, Edit. Du är mina blommor och fjärilar, du är den sköna världen. Och så finns det — — nej, det finns ingenting annat än skönhet. Edit, älskade!"

"Du är en drömmare." Hon ser inte upp från sömnaden.

"Men du är mera än en dröm. Du är mitt liv, Edit. Jag minns den sommarn jag kom hem från semis, jag hade tagit min examen. Och gjort upp med livet. Allt var svart, ja, du vet ju, hur mitt hem var, det var förbannat av himlen. Då mötte jag dig därhemma på vägen, och genast såg jag blommorna och hörde fågelsången. Du gav mig livet, Edit. Och så finns det — — att tänka sig, att det finns människor som..."

"Hur är det med dig, David?"

"Ja, stryk mig över håret, kära. Ser du, jag tänkte på — — på vaktmästarens Lisa och hennes puckelrygg. Jag tänkte på allt det onda i världen. Att det kan finnas du. Men det finns inte. Nu kysser jag dig, Edit, då finns det inte. Vad världen är skön nu, den strålar av din skönhet. Vad världen är god nu, den har ditt rena hjärta."

Han rycker till, någon går förbi ute på vägen, det är fröken Jenny, småskollärarinnan, som svingar sitt parasoll. Han tittar efter henne som efter en giftig orm, faller på knä för hustrun och gömmer sitt huvud i hennes sköte.

"Edit, Edit. Så skön ändå världen är."

*

Hela trädgården är en enda gul Hesperis, som doftar. Magister Berg sitter i sitt fönster i skolsalen och ser älvorna dansa i trädgårdsgångarna.

Då ringer telefon i tamburen. Han vet genast, vad det är fråga om, det är systems röst.

"Är det David? Olle är dålig, kom med ett pulver! Men skynda dig!"

"Jag kommer."

Han lägger på luren och lyssnar, har hustrun inte vaknat av signalen? Det hörs inte ett ljud därifrån, hon sover förstås. Sovor som en blomma. Han vill smyga sig in och kyssa henne. Men han vänder på tröskeln. Han skulle kunna väcka henne. Hon skulle börja undra, vad det är fråga om. Den här historien är ingenting för henne, hon skall hållas utanför den.

Systemen står och väntar, han måste skynda sig, han börjar springa ute på vägen. Staccars Marta, så hennes röst skälvede. Var var all hennes glädje nu?

En ugglas tjuter inne i skogen. Vägkantens kattfötter, som han trampar ned, resa sig spöklikt efter honom. Han stannar ett tag, då han kommer ut ur skogen, liksom väntade han att få höra något. Men natten ligger stilla över kyrkan och prästgården.

Pastorskan står nere vid grinden och väntar på honom. Hon håller pekfingeret för munnen och visar med den andra handen på lusthuset, som skyntar mellan träden. Hon är likblek i ansiktet och darrar i kroppen.

"Den bedragaren", mumlar magistern.

"Nej, David, nej, han är bedragen. Det är hon, som är bedragerskan."

"Jaså, du" — —

"Ja, jag vet, hur svag han är. Och hur god han i själva verket är. Men hon har lockat honom med sina trollkonster."

"Jag kanske skall gå då."

"Nej, nej. Gå inte! O, vad jag är olycklig. Men det är straffet bara. Straffet för min synd."

"Din synd."

"Min synd ja. Jag har aldrig berättat det för någon. Det var en gång under förlovningsstiden, jag gick ensam i staden och tänkte på Johannes. Kyrkklockorna ringde, jag gick in och satte mig i en bänk i kyrkan. Men jag hörde inte ett dugg på vad prästen sade, jag tänkte bara

David Berg sätter sig längst borta i trädgården och drömmar.

på Johannes. Han var min Gud, ser du, det var min synd."

"Kärlek är ingen synd. Men otrohet är det."

"Men han är inte otrogen. Det är hon, den där trollkonan."

"Han kanske inte sitter därinne. Skall jag riva upp dörren och peka därin: se, han sitter inte här, skön Jenny sitter ensam och svärmar. Varför oroar du dig då, Marta?"

"Nej, nej, du får inte. Han skall aldrig förlåta mig."

"Han inte förlåta dig. Men du förlåter honom du. Du vill nöja dig med hans smulor, du vill dela hans kärlek. Förr dräpte jag min hustru och mig själv, än jag gjorde det. Marta, vet du då inte, vad kärleken är? Allt eller intet, det är kärleken."

"Den där häxan har tokat bort honom."

"Nej, du hade rätt nyss, skulden är din egen, Marta. Du hade ingen tro på lyckan, ingen tro på skönheten. Därför gick det också så. Man måste tro på lyckan och skönheten för att äga den och behålla den. Se på mig bara. Du har alltid tyckt, att jag var en opraktisk narr, en drömmare, ja, jag vet det. Men jag frågar bara: vad är mitt liv? Och vad är ditt? Din kärlek har inte varit stor nog. Hade den varit det, hade din man aldrig gått ifrån dig. Aldrig, säger jag. Kärleken blir, vad vi själva göra den till."

"Tyst, tyst! Han kan höra oss."

"Han skall höra oss. Kom nu, jag skall rycka upp dörren. Kärleken är allt eller ingenting."

"Nej, nej. Inte nu, David." Hon skakar i hela kroppen av gråt.

"Seså, Marta, lugna dig nu", han stryker henne över håret. "Jag menade det inte så. Jag blev så häftig. Ser du, allt detta är så främmande för mig. Jag med min Edit, jag förstår mig inte på sådant där."

"Du får inte. Du får inte."

"Men lugna dig då, jag skall ju inte. Det finns kanske något annat sätt. Nu vet jag. Jag skall tala — — lugna dig bara — — jag skall tala indirekt. Ni skola komma hem till oss på kaffe en dag, du och Johannes, vi skola bjuda den där Jenny också. Och jag skall tala, så att de båda förstå det. Tala så att de känna det i hjärterötterna. Du har rätt, så skall det tas. Livet är gott i sitt innersta, livet är skönt, man skall inte ta med hårda nävar på det."

"Ja, ja. Men gå nu, David! Tänk, om han skulle komma."

Han kastar en sista blick på lusthuset, så spökligt tyst i den stora tysta natten. System står kvar som en buske nere vid grinden, hon står kvar ännu, då han försvinner in i skogen.

Tänk om — han ler för sig själv på skogsvägen. Tänk om Edit vaknat därhemma och gått in till honom och funnit sängen tom. Hon skulle då inte bli orolig som Marta. Hon skulle bara tro, att han drömde någonstans i trädgården. Kanske svävar hon över gångarna nu och söker honom, han springer den sista biten.

Men skolhuset ligger stilla och tyst, allt är som när han lämnade det. Hon sover inne i sitt rum, han smyger på tå fram till dörren och lägger en blomma framför den.

Det firas gravöl i ordenshuset, en av arbetarna i Bro har dött, och änkan håller fest för bröderna och systrarna i logen. Grammofonen spelar inne i salen, kaffekopparna slamma. Några helgdagsklädda pojkar hänga på staketet till skolan, det gnisslar i ståltråden.

Det gnisslar långt nere i skolträdgården; kyrkoherde Nyström rycker till för var gång och gör en grimas. Kaffebordet står dukat inne i rosenbersån, kyrkoherdens och småskollärarynna äro bjudna hos Bergs. Fröken Jenny är elegantare än någonsin och koketterar med pastorn, som slår med sin käpp i buskarna, pastorskan låtsas ingenting märka, pratar bara livligare än vanligt. Ibland tittar hon bort på brodern, han sitter med ögonen nedslagna och stirrar i sanden.

"Nej tack, inte mera kaffe", säger kyrkoherden, "då får jag icke sova i natt." Han tar fram en stor svart cigarr och tänder den.

"Är det så nödvändigt då att sova om natten", säger fröken Jenny och visar tänderna. "Sommaren som är så kort."

Pastorskan slår omkull en kopp, det blir tyst ett ögonblick.

Magister Berg bryter tystnaden, böjer sig efter en liten stjärnblomma och håller upp den. "Se på den här lilla våtarven, finns det något ringare och obetydligare? Men titta bara på bladen här, hur de resa sig upp intill stjälken nu, luften börjar bli kallare och de vilja undgå värmeförlusten, vilket under är det inte! Ha ni sett, hur efter befruktningen blomskaften riktar sig nedåt i hela sin längd, liksom ville det komma ur vägen för de yngre i blomknippet? Och när regnet börjar falla, sluta det mogna fröhusets flikar ihop sig, ha ni lagt märke till det? Vilket storartat under är inte en sådan här liten blomma, som vi trampa under fötterna! Hur stort, hur underbart är det lilla livet inte!"

"Jag tror du börjar predika", säger kyrko-

herden och slår cigarraska i koppen, naglarna skina nikotingula.

"Det här är också en predikan", säger fröken Jenny och ser småktande ut, pekar efter en fjäril, som fladdrar förbi.

Magistern låtsas inte höra henne, lyfter den lilla våtarven ännu högre över bordet. "Ingen predikan är som blommans", säger han. "Roten i jorden, det är troheten. Blomkalken mot himlen, det är längtan. Att vara stilla och trogen, att längta med roten i jorden, det är lyckan och livet."

"David Berg skulle ha blivit präst", säger småskollärarynna och plockar på en smörbakelse.

"Ja, nog vet jag, vad jag skulle predikat åtminstone. Det heliga sakrament, som blivit glömt i de fem huvudstyckena. Den stora kärleken mellan man och kvinna. Den som är som blomman här, med roten i jorden och kalken mot stjärnorna. När jag var barn, förstod jag aldrig, vad synden mot anden var. Men nu vet jag det, det är synden mot kärleken. Mot troheten, mot renheten. Den som begår den synden får ingen ro på jorden. Nu vet ni, varför jag älskar blommorna så."

"Svåger påminner mig om att jag har en predikan att tänka på", säger kyrkoherden och reser på sig, han slår med käppen i rabatten. "Nej, jag har verkligen inte tid längre. Jag måste hem nu, vi få tacka så mycket."

Fröken Jenny samlar ihop kjolarna och sjalen, ridikylen och parasollet, hon måste gå också. Magistern följer sina gäster till grinden, system trycker hårt hans hand och ser honom i ögonen, då hon tar avsked. Solen glittrar i björken borta vid bårhuset, svalorna susa genom luften. Några gummor tala om krösamos på verandan till ordenshuset.

Magister Berg står kvar vid grinden och ler för sig själv. Fann han inte det rätta ordet?

Måste de brottsliga inte fly? Måste bli ensamma med sig själva. Samvetets eld var tänd, de skulle inte kunna släcka den. Allting skulle ordna sig och bli bra igen, hur stor var blommornas makt inte!

Världen var solsken och blomdoft, livet var skönhet och kärlek. Hade han inte rätt till sin lycka nu? Hade han inte förtjänat en kyss? Var var hon, Edit, den skönaste bland kvinnor?

Kaffebordet står kvar i bersån, men hon syns inte till. "Edit", han ropar, men hon svarar inte. Gömmer hon sig i buskarna, leker hon kurragömma med honom? "Edit! Edit!"

Det gnisslar bara i ståltråden, han stiger in i skolhuset. Vad vill det säga, är det inte hon, som ligger på salssoffan? Vad nu då, gråter hon? "Edit."

"Du vet allt. Förlåt, förlåt!" Hon hukar ihop sig, som väntade hon, att han skulle slå henne.

"Edit."

"Du vet det. Jag och Johannes."

"Du och Johannes."

"I lusthuset. Du vet allt. Jag har varit galen. Slå mig, trampa på mig! Jag har ingenting annat förtjänat. David, kan du förlåta mig?" Han stirrar som en däre på den vita varelsen i soffan. Ute i linden surra vildbina.

Illustrator: John Dunge.

Han vänder på tröskeln.

L E K K A M R A T E R N A

SAGA FÖR STORA OCH SMÅ AV HELENA NYBLOM

OLLE GLADES LILLA STUGA LAG rätt ensligt på höjden över älven. Olle och hans gumma hade en lång väg att gå till herrgården där de hade dagsverke, och deras enda barn, lilla Anna-Lisa var då ensam hemma. Ännu hade hon inte börjat skolan, och emedan hon inga syskon hade, blev hon ganska tyst av att växa upp i den stora stillheten. Det enda levande väsen som fanns i stugan utom hon själv var en katt. Den var vit och svart och gul, hade blott ett öga, och en vit fläck på svanstoppen. Men det var en gammal hankatt, som föraktade kvinnosällskap, och om Anna-Lisa någon gång försökte leka med den, svarade den blott med att fräsa åt henne. Oftast satt den tyst i det soligaste hörnet av stugan, eller fick plötsligt syn på sin vita svanstopp och gjorde ett par fåfänga försök att fånga den. När han såg att det inte lyckades, lade han sig åter ner med en förargad min, och blinkade med sitt enda öga.

Anna-Lisas mor hade sytt henne en docka av gamla trasor, och köpt ett huvud till den i handelsboden. Den hade Anna-Lisa länge släpat med sig överallt, och den var numera ganska skröplig, med armar och ben hängande lösa och dinglande, och all färg i ansiktet avnött. Anna-Lisa kunde sitta länge och stirra på den med en blandning av medömkan och obehag. "Du är allt bra ful, gamla Adolfin!" sade hon och skakade dockan så den föll ihop som en fällkniv. Men strax ångrade hon sig och tryckte den ömt till sitt hjärta.

Det var en kväll på sommaren då Anna-Lisa satt på den lilla trappan utanför ingångsdörren och såg ut över nejden. Djupt, djupt under hennes fötter slingrade sig älven genom den breda dalen. På den andra si-

dan lyfte sig bergen i en böljande linje, och så långt ögat kunde se avlöste skogarna varandra, mörkgröna, violetta, blå — o så blå, långt bort i fjärran. Anna-Lisa kände sig plötsligt så besynnerligt sorgsen till mods. Hon tyckte hon liksom var ensam i hela världen. Visserligen hade hon Adolfin i famnen, men aldrig hade den förefallit henne så ful och så dum.

Hon lät henne sakta falla ner på golvet, där den blev liggande med benen i vädret. Kanske katten skulle vilja vara litet vänlig? tänkte Anna-Lisa och såg längtansfullt bort till den. Men den tycktes ha förnimmelsen av att Anna-Lisa ville slå sig i slang med den, för den reste sig långsamt, och vände henne ryggen, som om den ville säga: "Ingen närgångenhet, om jag får be! Jag har alldeles nog av mig själv."

Därutån för försvann solen mer och mer bak skogarna, och sommarnatten började sänka sig doftande över jorden.

Far och mor hade ännu inte kommit hem. Ibland dröjde de så länge, att Anna-Lisa gick till kojs. Men denna kväll hade hon ingen lust att sova. Det var så underligt vackert över det vida landet, och himlen hade så fina färger. Den var blodröd vid solnedgången, sedan gul och grönbå och lila och så blev den mörkblå och välvde sig så stor, så stor! Och högst däruppe dallrade en liten stjärna. Anna-Lisa visste inte varför hon suckade djupt. Då hörde hon tydligt en svag röst bakom sig, som sade:

"Så vackert!"

Hon vände sig hastigt om, men såg ingen. Skymningen bredde sig mer och mer omkring henne, och hon tänkte, att hon nog bara inbillat sig, att någon hade talat. Men

plötsligt kände hon det som om två händer hade lagt sig på hennes skuldror, och då hon helt förskräckt såg tillbaka, fick hon se en liten flicka, som log emot henne. Hon var ungefär av samma ålder som Anna-Lisa själv, klädd i en grå dräkt, med en liten grå mössa på huvudet. Det underliga var, att hon föreföll genomskinlig som en skugga. Kanske var hon blott en del av skymningen, som kröp fram överallt. Men nu talade hon åter med en liten viskande röst.

"Anna-Lisa", sade hon, "du sitter här så ensam. Ska vi inte leka litet? Har du inte lust att leka kurragömman? — Nu springer jag och gömmer mig, och så skall du försöka att leta reda på mig!" och därmed sprang hon så lätt som en skugga ner på marken och försvann bak fläderbusken. Månen hade gått upp, men lyste blott mycket svagt i den ljusa sommarnatten. Anna-Lisa skyndade ner i den lilla trädgården och tittade sig omkring överallt, men ingenstans kunde hon upptäcka den lilla, skymningsgrå flickan. Till slut blev hon riktigt ledsen, att hon inte kunde finna henne och gav sig till att ropa: "Säg pip var du är, så att jag kan få tag i dig!" och så stod hon stilla och lyssnade. "Pip", sade det genomträngande som när en liten fågel piper, och det kom tydligt från brunnen. Anna-Lisa kilade dit, och där, hopkrupen i vattenhon, låg den lilla flickan, och log emot henne. "Nu är det din tur", sade hon till Anna-Lisa och sprang upp, och Anna-Lisa skyndade på sina bara fötter och gömde sig djupt inne i fläderbusken. Så fortsatte de leken, och ju längre de höllo på, desto ivrigare blev Anna-Lisa. Hon glömde rent av, att far och mor ännu inte hade kommit hem. Men nu såg hon dem röra sig på stigen, som förde upp till

"Husbondens röst"

GRAMMOPHON eller GRAMOLA
(synlig trätt) (inbyggd trätt)

en idealisk Julpresent

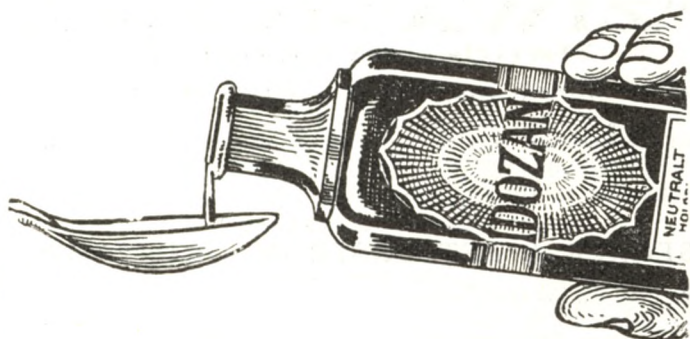
SKANDINAVISKA GRAMMOPHON AKTIEBOLAGET
OPERAHUSET STOCKHOLM

Beställ Edra
MÖBLER vid

Nya Möbelverkstads A.-B. i Falun

Rikstel. 1196

Den ständigt ökade omsättningen är bästa rekommendationen. Infordra offerter och kostnadsförslag. Vid 1919—1921 års svenska Mässor erhöles odelat erkännande för stilrent och gediget utförande.

Blodfattiga, nervösa,
trötta och konvalescenter

böra använda den nya järnmedicinen

IDOZAN

Skadar ej tänderna

Framställd efter läkarevetenskapens nyaste fordringar. **Mycket välsmakande.**

5 gånger så kraftig som andra dyl. preparater. Upptages lätt av organismen. Därför snabbt verkande och billigt att använda.

Rådfråga Eder läkare - Fås å alla apotek

A.-B. Ferrosan - Malmö

KANOLD'S
Konark

CHOKLAD
CACAO

MÄRKNÄDENS
KVALITÉKRÖNTA
MÄRKEN

I KÖKET
OCH
PÅ MATBORDET
ÄR

Arboga

ALFA = KO
HUSMÖDRARNAS

A OCH O

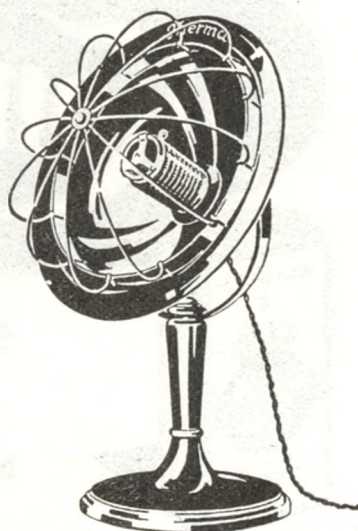
THERMA

STRÅLNINGSKAMINER

(elektriska brasor)

Oöverträffat

Effektiva
Eleganta
Solida

ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET THERMA

BIRGER JARLSGATAN 22
STOCKHOLM

Rikstel. 202 04, 239 84

Rikstel. 202 04, 239 84

"ZIWA"-tvålen

Hand- och skurtvål

Amerikansk uppfinning - Utan konkurrens

Varje husmoder bör grundligt prova denna tvål, den har en mångsidig användning i hemmen. Resultatet av en grundlig provning bliver, att den sedan är oundgänglig. Pris för storlek (1) 35 öre, storlek (2) 30 öre pr styck. Små gratisprover och broschyr sändes på begäran. "Ziwa"-tvålen visas å "IDUNS" hemutställning i Stockholm.

ENSAMTILLVERKARE

BERNER & ZETTERSTRÖM - GÖTEBORG

Tel. 29 44, 105 06.

Ett utlåtande om "Ziwa"-tvålen:

Malmö den 20 Maj 1921.

Fabrikanter Berner & Zetterström, Göteborg.

Vid ett besök hos en familj i Göteborg blev jag i tillfälle prova den av Eder tillverkade "Ziwa"-tvålen. Varför är denna tvål icke mera känd av husmödrarna? Jag för min del är ledsen över att jag icke förr fått göra bekantskap med denna tvål. Det är ingen svårighet att hålla rent och snyggt i ett hem, om man har "Ziwa"-tvålen till hjälp. Det är rent otroligt vad den underlättar arbetet och så mycket den kan användas till. Jag använder nu nästan inga andra rengörings- och putsmedel. "Ziwa" duger till allt och överträffar allt. Har rekommenderat den till mina bekanta och alla, som provat "Ziwa" äro förtjusta.

Högaktningsfullt Ester Anderson.

"Råttut"

överträffar alla andra utrotningsmedel för råttor och möss, massor av intyg vittna härom.

Intyg:

"Då jag i jan. 1918 inflyttade i min villa i Örgryte, vimlade det av råttor i källare och uthus. Endast en vecka sedan jag lagt ut Berner & Zetterströms råttgift "Råttut" förminskades råttornas antal betydligt och efter ett par månaders tid voro vi helt och hållet befriade från dessa skadedjur.

Under lång tid funno vi i trädgården och omkring uthusen döda och förtorkade råttor ligga strödda omkring överallt, men de levande skadedjuret voro borta.

För en och var som besväras av dessa vämjeliga skadedjur, vill jag rekommendera "RÅTTUT", ett skyddsmedel som ingen familj utan stora förluster kan vara förutan.

Göteborg och Örgryte den 30/9 1921.

John Kjellman, Redaktör.

Pris Kr. 1: 25 paket.

Säljes å apotek, färg- o. kemikalieaffärer samt i speceriaffärer på landet.

ENSAMTILLVERKARE

BERNER & ZETTERSTRÖM - GÖTEBORG

stugan, och i detsamma sade den lilla skymningsflickan: "Nu komma dina föräldrar hem, då springer jag. Men jag kommer igen i morgon, när solen har gått ner", och i samma ögonblick var hon försvunnen.

Anna-Lisa kände sig inte alls hågad att sova. Hon var ännu röd om kinderna av att ha sprungit omkring, och så roligt hade hon aldrig haft förr. Längre efter att far och mor snarkade djupt, låg hon vaken och tittade med stora ögon bort mot fönstret ut i sommarnatten. Där fanns ingen gardin, men plötsligt tyckte hon, att hela fönstret förmörkades. Hon slöt ögonen, men då hon åter öppnade dem, stod en kvinnoskepnad vid hennes säng och lutade sig över henne. Hon var inhöljd i en lång mantel, men Anna-Lisa kunde inte se hennes ansikte. Med en vänlig, sakta röst frågade hon: "Har du inte lust att flyga litet ut i sommarnatten, Anna-Lisa? Det är så vackert därute." "Men jag har inga vingar", svarade Anna-Lisa. Hon hade krupit långt under täcket och såg blott upp med ett öga. "Jag skall bära dig", sade den främmande, och drog undan täcket. "Du skall ligga på mina armar som i en gunga." Och i detsamma lyfte hon upp Anna-Lisa i sin famn. "Så flyga vi!" sade hon och svävade sakta med Anna-Lisa ut genom fönstret, som ingen hade öppnat.

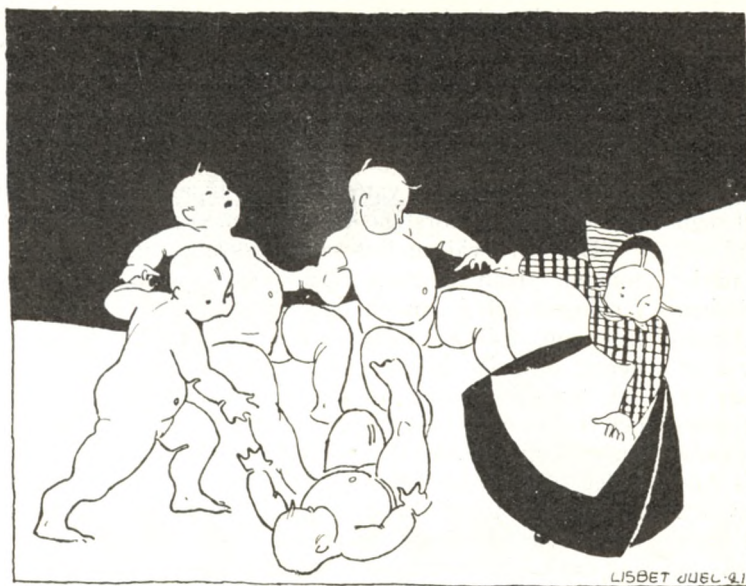
Den kyliga nattluften slog dem tillmötes och Anna-Lisa såg rakt upp i himlen, som nu hade mörknat. Oändligt långt borta darade och logo stjärnorna. Snabbt som en fågel flyger, ströko de fram genom luften ut över sjön, som lyste vit genom mörkret.

"Vad är det som lyser ute på ön?" frågade Anna-Lisa och pekade ner på holmen, där ett ljus blänkade. "Det är ljuset i fiskarens stuga", svarade nattens ande. "Skall vi flyga dit?" — "Nej hellre opp till stjärnorna", svarade Anna-Lisa och sträckte armarna mot himlen. "Du lilla toka", fick hon till svar. "Dit är det många hundra tusen mil, men nu skall vi flyga bort över skogen. Du vet inte, hur där ser ut om natten, när ingen stör den." Och i svindlande fart sköto de fram över trädtopparna.

En stor ugglan flaxade upp från en gran där den satt och funderade. "Vad är det för skoj?" frågade den, medan dess stora ögon lyste som två små gula flammor. "Skall man inte ha vördnad för en vetenskapsmans funderingar och till och med komma och störa mitt i natten?" Men redan voro de långt borta.

Överallt prasslade det bland grenar och buskar. Fåglarna sprutto upp ur sömnen och ekorrarna sträckte på halsarna för att titta efter de flygande, där de gled fram som en båt i havet över den täta, doftande skogen.

"Och nu stiga vi högt över de högsta granarna", viskade nattens ande, och Anna-Lisa såg plötsligt skogen djupt under sina fötter. Den låg där så svart och tyst, och runt omkring utbredde sig det vida landet, skimrande som matt silver, vitt av dimmor, hemlighetsfullt försvinnande i fjärran. En blandad doft av hö, väppling och mognande säd steg upp mot himlen som ett rökelseoffer. Ännu var ingen människa vaken, och intet ljud hördes från de vida nejderna. Anna-Lisa kände sig så förunderligt lycklig. Hon tyckte, att hon skulle kunna fortsätta

Hon fick försöka att följa med i den virvlande farten.

hela sitt liv med att sväva fram så här över jorden. Hon slöt ögonen och log av glädje, men då märkte hon, att de plötsligt sänkte sig hastigt ned, och ett ögonblick därefter stannade framför hennes föräldrars lilla stuga. Någon for upp ur källanden där utanför. Det var katten, som blev förfärligt skrämmd och störtade bort för att gömma sig i källaren. Men nattens ande flög in med Anna-Lisa genom det stängda fönstret och lade henne i sängen.

"Nu skall du sova", sade hon och kysste henne på pannan. "Jag kommer snart igen, då skall vi flyga ännu längre bort" — och försvunnen var hon. Ännu var det inte ljus, och dock tyckte Anna-Lisa hon hade varit så länge borta. Men den väggfasta klockan slog två. — Hon hade nog inte varit borta mera än tio minuter.

Nästa morgon sov hon länge. Då hon vaknade stod solen redan högt på himlen, och far och mor voro borta. Det var så hett i sängen under det stora bolstret, och i ögonblicket var hon uppe och sprang för att öppna fönstret. Det var den härligaste dag. Allting strålade i fullt solsken och fåglarna voro rent vilda av förtjusning, sådant väsen förde de. Anna-Lisa såg ut över den långa gräsbevuxna sluttning, som sträckte sig ner mot älven. Solskenet hoppade och dansade mellan blommor och gräs, och — vad var det som också dansade, virvlade i stora ringar på sluttningen? Till att börja med kunde hon inte riktigt få det klart för sig. Det bara blänkade och dallrade som solblink — men nu såg hon, att det var en hel skara små barn. De största av dem voro ungefär av hennes egen ålder. Men där voro också ännu mindre. De hade gullgult hår och blåa ögon, och voro alla spritt nakna. De höllo varandra i handen och hoppade och skuttade, medan de skrattade högt och tumlade fram över tuvorna. Anna-Lisa skyndade sig att få kläderna på och kilade ut på backen. Hon var så rädd, att barnen skulle vara borta, innan hon hann dit. Men då hon kom nära dem, öppnade de kedjan för henne och togo henne med i dansen. Hon fick försöka att följa med i den virvlande farten, varmed de virvlade runt. Ibland trillade en av dem omkring, men genast var han åter uppe, och luften genljöd av de andra barnens jubel och skratt. Aldrig hade Anna-Lisa tänkt, att hon kunde ha så roligt, och hon var inte alls blyg. Alla barnen sågo så söta och glada ut, och det föreföll henne, att hon hade känt dem länge. Men på en gång sken solen henne så starkt i ögonen, att hon föll

omkull över en tuva, och då hon åter såg upp, var hela barnskaran försvunnen. Hon skulle ha trott, att allt hade varit en synvilla, om inte många, många spår i gräset visade, hur det blivit nedtrampat av små barnfötter. Då Anna-Lisa gick upp för trappan till förstugukvisten, låg dockan Adolfinas kvar på golvet och stirrade på henne med sina dumma ögon. Hon lyfte upp den och bar den in i en skrub, där hon stoppade ner den med huvudet först i en tom bleckburk. Där kunde den ligga och begrunda sitt förflutna liv.

Senare på dagen skulle Anna-Lisa gå med kon längre bort vid älven där det var gott om bete. För varje timme blev det hetare, och Anna-Lisa lade sig i skuggan av en ek, som stod nära vattnet, och tog fram bröd och rar mjölk,

som hon hade med till middagen. Kon gick lycklig och tyst och mumsade på allt det saftiga gröna, och Anna-Lisa mumsade lika belåten på sin stora brödkaka.

Fåglarna sovo middag och blott en och annan fisk slog plötsligt i det strida vattnet, och försvann lika fort igen. Anna-Lisa satt och stirrade ner i de strida vattenströmmarna, som gjorde så många besynnerliga kast och vändningar. Då märkte hon, hur de plötsligt delade sig och upp ur djupet dök en liten flicka. Hon var så vit och vacker och hade långt svart hår, och en krans av stora näckrosor på huvudet. Då hon dök upp framför Anna-Lisa, ryste det först till i henne av ångest, men flickan i älven var så underbart vacker och log så milt emot henne att hon blott log tillbaka.

"Vad äter du?" frågade vattenflickan och lade båda armarna på det gröna gräset vid älvkanten. "Det är smörgås", svarade Anna-Lisa, som fortsatte att tugga på sin brödkaka. "Vill du smaka?" Hon bröt ett stycke av brödet och räckte det åt flickan. Men hon skakade på huvudet. "Nej, jag har inte lust", svarade hon. "Det ser så hårt ut." I detsamma sträckte hon ut handen och grep en liten fisk som simmade fort förbi, och stoppade den i munnen. "Äter du upp den?" ropade Anna-Lisa helt förskräckt. — "Ja, den är god och hal, och glider så lätt ner", svarade flickan och log så vänligt. "Här finns gott om fisk i älven, man behöver aldrig svälta. Är det inte ledsamt att jämt gå däruppe på jorden bland stenar och damm?" frågade hon vidare och kröp alldeles nära Anna-Lisa. "Det är verkligen mycket bättre än att jämt plaska om i vattnet", svarade Anna-Lisa med munnen full av smörgås. "För en liten stund kan det nog vara roligt att vada vid strandkanten, men usch vad man skulle bli frusen och olustig av att jämt ha hela älven rusande omkring sig."

"Jag kan inte tänka mig något annat", svarade flickan. "Du vet inte, vad det är skönt att känna alla vågor bära iväg med en. Jag har varit långt borta med dem, helt nära havet. Och när det är stilla, då är det något till skönt att blott ligga på rygg och titta opp mot den blå himlen."

"Men vad gör du om vintern, när det ligger is på älven", frågade Anna-Lisa.

"Ja, då är det ledsamt!" svarade flickan, "då kan man bara sitta stilla och sluta ögonen och sucka. — Men det dröjer ju inte evigt, och med de första vårböjlorna börjar det härliga livet på nytt."

"Så granna blommor du har i din krans",

sade Anna-Lisa, och slog till en av de stora näckrosorna, som hängde ner från sjöflickans hår. "Var har du plockat dem?"

"Åh, av dem finns så många i en liten sjö häruppe bakom skogen", sade flickan. "Vill du, så skall jag simma bort och plocka några åt dig." Genast gav hon sig iväg och simmade så fort, att vattnet stod som ett regn omkring henne, och efter en liten stund var hon tillbaka, med famnen full av vita näckrosor. Hon lade sig tätt intill älvbrädden, under ett nedhängande pilträd och Anna-Lisa satte sig med benen dinglande ut över vattnet, och så började de binda kransar av blommorna. För Anna-Lisa gick det ganska smått, men strömflickan förstod att sätta blommorna så vackert tillsammans, och Anna-Lisa kunde inte nog beundra hur lätt hon flätade de finaste kransar, och så hade hon de skönaste armar och händer, så att Anna-Lisa riktigt skämdes för sina egna små grova och smutsiga fingrar. Medan strömflickan band på kransen, sjöng hon de underligaste melodier. De läto som böljorna, än vaggande och glada, än sorgligt viskande, eller vilt brusande. Det var inga ord, blott klingande, darrande toner, som fyllde lilla Anna-Lisa med både glädje och skärande smärta.

Bäst som hon band på kransen, fästes strömflickans allvarliga ögon vid något ute på älven, som Anna-Lisa inte kunde se. Hela hennes ansikte förändrades. Hon kastade kransen på gräset, och ropade till Anna-Lisa: "Kom snart igen! Hör du! Kom snart igen!" och strax därpå simmade hon så fort som en stormil ner för älven, och försvann bakom skogen. Anna-Lisa tog upp den ofullbordade kransen och försökte att knyta de tjocka stjälkarna och så satte hon den på håret. Den var så stor och tung, att den föll långt ner över hennes panna, så att hon blott kunde titta ut mellan blommorna, men hon tyckte, att hon var mycket fin och vacker.

Då kvällen kom, drev hon kon hem där den alltid sov i den lilla inhägnaden bakom huset. Sedan skulle hon vattna blommorna, ty det hade inte fallit något regn på länge. Medan hon pumpade vatten upp ur brunnen, ville pumpstängens plötsligt inte röra sig. Hon stod och arbetade med den, men den var som fastnaglad. Då var det någon bakom henne, som sade: "Kan jag kanske hjälpa dig?" och då hon vände sig om, stod en liten man framför henne. Han var inte stort större än hon själv och var klädd i en grå dräkt, med en röd toppmössa som han nu tog av medan han bugade sig på det hövligaste. "Vem är du?" frågade Anna-Lisa helt förvånad. "Dig har jag aldrig sett förut!" "Det är ganska besynnerligt", svarade den lille mannen, "för jag är hustomten, och jag går så nära dig alla dar, att du ofta håller på att trilla över benen på mig. Om du har svårt att få en sak i lag, så hjälper jag dig många gånger, och vad du tycker ansträngande blir lätt, när jag kommer till. Och dock har du inte lagt märke till mig! Nu tyckte jag att du gick så ensam här hemma, så jag gärna kunde presen-

tera mig", och den lille mannen bockade sig åter på det hövligaste.

Anna-Lisa tog ett tag i varje sida av sin korta kjol och neg djupt: "Tackar så mycket", sade hon. "Kanske du skulle vilja vara så vänlig att hjälpa mig med pumpstängens, så att jag kunde få vatten till alla blommorna. De äro så törstiga, de små stackarna."

"Det vore väl en lätt sak!" svarade hustomten. Han spottade i händerna, tog tag i stängens och i samma ögonblick kom hinken upp, full av vatten. Nu hjälpte han henne att fylla de två stora vattenkannorna och att bära vatten till alla ringblommorna och lövkojorna, som stodo i rabatterna kring huset och tittade längtansfullt efter dem. Solen höll på att dala, då den sista vattenkannan var tömd, och nu tog hustomten åter mössan av, bockade djupt och sade: "Får jag önska dig en god och behaglig natt. Och om jag kan vara till någon hjälp eller nytta, så klappa blott i händerna och bed hustomten komma, och jag skall strax vara här", och därmed avlägsnade han sig med små sirliga steg.

Anna-Lisa hade nu vänner överallt, och för varje dag fick hon flera. Snart kom hon underfund med, att det bodde vänliga väsen i skogens kronor, i buskar och blommor, och hon behövde aldrig vara ensam. Hon brydde sig inte längre om att uppmana katten till lek, och därför fick den naturligtvis lust till hennes uppmärksamhet. Den satt fet och stinn och stirrade på henne med sitt ena öga. "Vad är det med tösen?" tycktes den tänka. "Hon kurtiserar mig ju inte längre. Vet hon inte skäms?" — Men Anna-Lisa frågade aldrig efter den. Hon hade nu så många vänner som väntade på henne, från de glada solskensbarnen på ängen, till den lilla gråa skymningsflickan, som först kom fram när solen sjönk. Nere vid älven väntade henne strömflickan, som sjöng så vackert för henne, medan de bundo kransar tillsammans, och när natten kom och stjärnorna tändes, stod ofta nattens ande vid hennes säng och viskade: "Skall vi göra en flygfärd? Det är ett så glänsande månsken?"

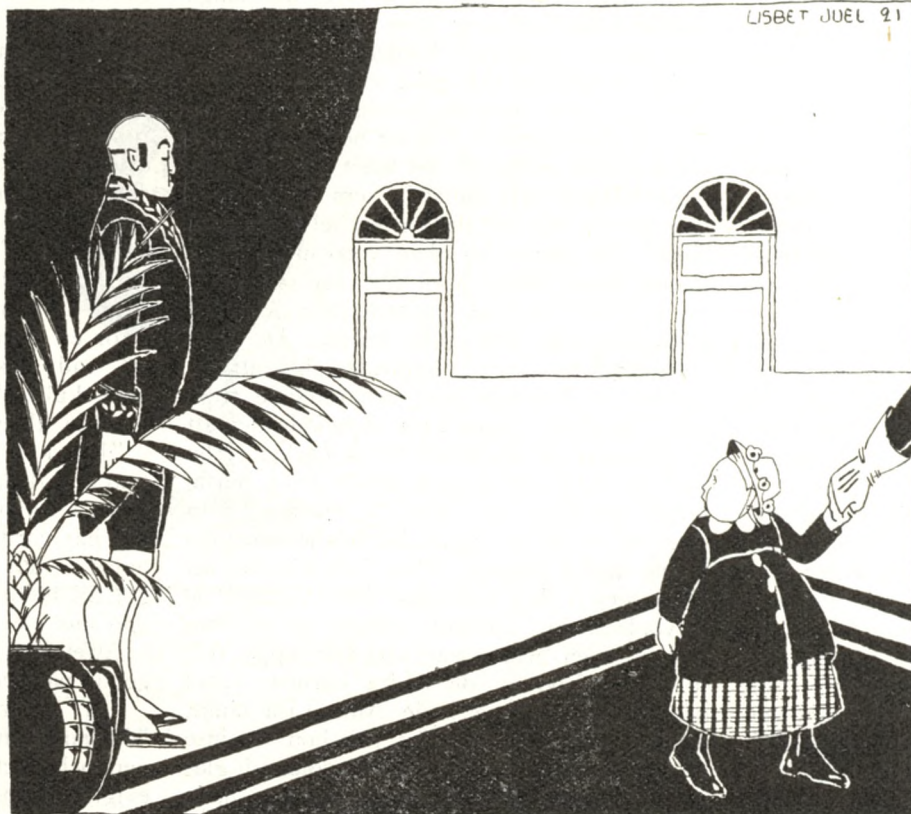
Men när hon hade mycket bestyr, och inte trodde hon skulle bli färdig, då klappade hon

i händerna, och strax kom lille hustomten kilande och hjälpte henne. Vad brydde hon sig om en enögd gammal katt? Hennes mor märkte nog, att det hade försiggått en förändring med henne, och en dag då hon fann dockan Adolfinna nedstoppad i en gammal tennburk med benen i vädret, frågade hon henne: "Leker du aldrig mera med Adolfinna? Har du kanske någon annan att leka med?" Anna-Lisa blev mycket röd, och svarade förläget: "Hon begriper ju ingenting." — Modern vände sig bekymrad till sin man och sade: "Jag vet inte, vad det är med Anna-Lisa! Hon har blivit så konstig." Men han svarade: "Jag tycker hon är precis som alltid, glad och frimodig är hon ju, äter och dricker och sover, och sitt arbete gör hon både fortare och bättre än förut."

Det var en vacker sommar, och för Anna-Lisa gick den som en fest. Det regnade sällan en hel dag, och när det ibland var fullt väder, så hade Anna-Lisa hustomten att sällskapa med. De skurade byttor och hinkar rena, blankade mässing eller sutto med näsorna mot rutan och sågo på regnet, som från det stora himlavalvet strömmade ner över landet. Dagarna började bli kortare, nätterna mörkare och stjärnorna flera. Men luften var klar och stilla, och Anna-Lisa gick ibland ner till en liten skog, där det fanns så mycket nötter, för att plocka riktigt många, många till vinterförråd.

En dag, då hon kom ut ur nötskogen, fick hon se något så besynnerligt! Långt borta på landsvägen kom ett stort djur kilande. Det var mycket större än kon, och hon kunde inte alls upptäcka, att det hade ben. Men springa kunde det alldeles orimligt fort. Och under det, att det störtade fram, skrek och tjöt det så hiskligt, att Anna-Lisa skyndade att krypa bakom en buske. Nu susade det förbi henne, och hon såg, att det inte var ett djur, men en sorts vagn, vari satt en man med ett par förfärligt stora ögon, och bredvid honom en dam, inhöljd i många schalar, och med en lång slöja fladdrande efter sig.

I nästa ögonblick var alltsammans försvunnet. — Anna-Lisas lilla hjärta hamrade, så hon kände det upp i halsen. Vad kunde det väl vara? Aldrig hade hon känt förfä-

En herre som såg ut som en prins med guld på kragen.

ran, när hon hade mött de många naturväsen, som blivit hennes käraste vänner. Men denna fula drake, som skrek värre än den stora herrgårdstjuren — hu! Den fyllde henne med en hemlig ångest. Hon stod stilla en stund för att hämta andan och sprang därefter så fort hon kunde på sina ben hem till föräldrarnas stuga, och där — ja där höll draken. Nu rörde den sig inte, men hon kunde höra, hur dess hjärta arbetade och hamrade. Men det var ju inte något levande väsen! Det var likt en stor vagn med säten och kuddar, och reskläder lågo slängda däröver.

Anna-Lisa gjorde en lång omväg för att komma upp för den lilla trappan till förstugukvisten och in i rummet. Där stodo far och mor. Det var söndag, och därför voro de hemma, och bredvid dem stodo den herrn och frun, som Anna-Lisa hade sett flyga förbi på lands-

vägen. Herrn hade tagit av sig de stora glasögon, som hon hade trott vara hans egna ögon, och frun hade lagt ifrån sig sin stora kapp och sin huvudbonad. Nu stod hon i en mycket kort kjol, med bar hals, så att Anna-Lisa tänkte hon höll på att klä av sig för att gå i säng. "Ack, det söta barnet!" sade frun och hukade sig ner. "Kom hit, lilla — vad heter hon — jäså, Anna-Lisa. Kom hit, Anna-Lisa, så skall du få karameller", och hon räckte en påse med konfekt emot henne. Hon var en vacker ung dam, klädd i en grön sidenklänning och med guldnålar i sitt mörka hår, men Anna-Lisa hade inte alls lust att tala med henne eller att taga hennes karameller. Hon kröp helt upp till väggen, och såg mycket allvarsam ut.

"Seså, lilla Anna-Lisa, hälsa vackert!" befälde modern, och Anna-Lisa var tvungen att träda fram, räkka hand och niga.

Nu började de främmande att underhålla sig med Anna-Lisas föräldrar. De betraktade allt i den lilla bondstugan och fann allt så intressant och charmant. De beundrade utsikten och tyckte den lilla trädgårdstappan var förtjusande. Den unga frun stirrade på Anna-Lisa och talade om henne som om hon inte alls skulle ha varit där. "Vad hon är söt, Emil!" sade hon till sin man. "Så blåa, blåa ögon, och en sådan liten rolig, käck näsa, — och så ljusa ögonhår. De äro nästan vita!"

Anna-Lisa skulle helst ha sprungit sin väg, och hon blev helt glad då hennes mor sade, att hon gärna kunde gå ner i trädgården och leka. Saken var den, att den främmande frun ville tala ensam med Olle och gumman. Hon var nämligen ute på automobilfärd för att skaffa sig ett fosterbarn. Själv hade hon intet, och hon ville absolut ha en liten flicka. I byn, där de hade stannat, hade man gett dem anvisning på Olles stuga. De fattiga människorna ha blott en liten tös, och hon är ganska övergiven, när de gå bort på dagsarbete. Pengar behöva de så innerligen väl, och de skulle kanske låta er få flickan, hade de sagt. Nu avhandlade de saken och kommo överens om, att Anna-Lisa skulle följa med till Stockholm och stanna vintern över hos det fina herrskapet. När våren kom, kunde man ju tala närmare om saken.

Då Anna-Lisa kom upp från trädgården, fick hon veta, att hon skulle åka bort med de främmande. Hon skulle gå in och tvätta och kamma sig och ta kängor på fötterna.

Då hon fick veta det, stod hon en stund alldeles tyst och stirrade på sin mor, som om hon ingenting begrep, men så upphävde hon ett sådant skrik av fasa, att de allihop blevo riktigt rädda, och grät och snyftade så länge tills hon ine kunde mera, utan blott svalde tårarna i förtvivlad hjälplöshet. Hon tycktes inte alls höra, att hennes mor sökte trösta henne med att säga, att det ju blott var för en tid, att det nu snart blev vinter, då hon inte mer kunde gå ut, utan skulle sitta mesta tiden instängd i stugan här ute på landet, varemot hon i Stockholm skulle få så mycket att roa sig med. Men bara hon hörde namnet Stockholm, började hon åter skrika och snyfta, som om det skulle vara ett obekant, förfärligt ställe, dit man ville föra henne. Slutligen blev hon stilla. Hon upphörde att gråta, men hennes lilla hjärta var uppfyllt av harm och förtvivlan. Hur

En fin fröken med en bricka med te kom in.

kunde hennes föräldrar vara så grymma att skicka bort henne? Hon förstod inte, att det kostade mycket på dem att skilja sig från deras enda barn, men de tänkte sig hennes framtid som något så lysande och lyckligt, om hon kom i rika människors händer, som ville vara goda emot henne.

Så packades hon in i schalar, så att hon knappast kunde röra sig, och lyftes som ett paket upp i automobilen mellan herr Emil och fru Lydia. Hon var mera död än levande, och då automobilen började klappa och darra, och slutligen satte i väg ned för backen, drog hon schalen över ansiktet och slöt ögonen. Det var något förfärligt som hände henne. Det var som om hon rusade mot sin säkra undergång. Då de emellertid hade åkt ett par minuter, vågade hon titta upp, och småningom fann hon det ganska besynnerligt, att flyga fram över jorden i en så rasande fart. Fastän nog kände hon ett annat sätt att flyga, som var oändligt mycket bättre, när nattens ande bar henne högt över den sovande skogen, på väg till stjärnorna! — Solen hade gått ner, då de nådde Stockholm och stannade framför ett stort hus på Strandvägen. Så långt hon kunde se var gatan, och vattnet och motsatta kusten, beströdd med stjärnor. Några stodo stilla och strålade, andra rörde sig fram i olika färger på spårvagnar eller i toppen på skeppsmaster. Och många störtade fram på otaliga automobiler som korsade varandra. — Hon blev så bländad av all glansen, att hon slöt ögonen. — Därefter kom hon in i en stor hall, stor som en kyrka, och blev satt i en förgylld bur, som sakta svävade upp med henne och fru Lydia, tills den plötsligen stannade och dörren öppnades. En herre, som såg ut som en prins med guld på kragen, kom ut och förde dem in i en rad praktfulla rum, där plötsligt lysande flammor tändes i taket och på väggarna. Slutligen kommo de in i ett mycket fint litet rum, där det stod en säng bäddad med broderade lakan och sidentäcke. Fru Lydia tog av henne alla hennes många schalar, och så lade hon sig på knä och kysste henne. "Här skall du bo,

lilla Anna-Lisa, men nu skall du först få kvällsmat", och strax efter kom en fin fröken in med en bricka, varpå där stod te och småbröd och de allra läckraste smörgåsar. Te hade Anna-Lisa aldrig druckit, så det ville hon inte ha. Inte heller förstod hon sig på rökt lax eller leverpastej. Det såg alltsammans så konstigt och misstänkt ut. Hon åt en hård smörgås och drack litet mjölk, och så klädde hon av sig och kröp ner i den fina sängen. Fru Lydia kom så och kysste henne och sade: "Sov gott, mitt lilla pyre", och så blev hon lämnad ensam. Men fastän ljuset var släckt i rummet, såg hon dock återskenet från alla ljus, som gledo förbi nere på Strandvägen, och hörde det hemska tjutet från automobilerna. Hon knäppte sina händer hårt tillsammans och försökte tänka. Men allt gick runt för henne i ett ofattligt virrvarr, vari hon kände sig som en liten övergiven, olycklig prick. Hon grät en stund stilla, och så somnade hon.

Då hon vaknade nästa morgon, förstod hon först inte alls var hon var, men strax efter kom en jungfru in, klädd i svart klänning med en liten vit mössa på huvudet. Hon skulle hjälpa henne bada och klä sig.

Anna-Lisa fick taga på sig små korta kjolar och strumpor, som blott nådde henne till halva benet, och som hon förgäves försökte dra upp över vaden. Hennes hår blev borstat och bundet upp med en väldig rosett och om halsen fick hon ett litet rött pärlhalsband, som hon tyckte mycket om. Sedan fick hon en stor portion välling, som hon fick äta ensam i sitt rum, ty först vid elvtiden steg fru Lydia upp, och då fick hon komma in och hälsa på henne.

Hon kysste henne och frågade vänligt, hur hon hade sovit, men stort mera såg hon inte till henne på dagen. På förmiddagen skulle Fru Lydia bort på frukost, och till middagen var det storfrämmande hemma hos henne själv. I köket hade tjänstfolket oändligt mycket att göra. Där slamrades med kastruller, porslin och glas, och alla grälade och skreko i munnen på varandra. Middagen fick Anna-Lisa äta ensam vid ett litet bord i sitt eget rum, men vid desserten blev hon kallad in i matsalen. Hon blev klädd i en vit broderad klänning med blått skärp och en stor rosett bak, och en lika stor rosett i håret, och så förde barnsköterskan henne in i matsalen där alla gästerna sutto bland ljus och blommor vid det praktfullt dukade bordet.

"Är du där, min älskling!" sade fru Lydia och sträckte armarna emot henne, och då hon hade kommit nära, slöt hon henne i famnen.

"Vad det känns lyckligt att ha fått ett barn", sade hon sakta, och tryckte henne till sitt hjärta. Så fick hon en stor apelsin, och fick åter gå ut ur salen. Hon kände sig hela tiden som om hon drömde, och egentligen vaknade hon aldrig riktigt. Mestadels var hon överlämnad åt sig själv.

Herrn talade aldrig till henne. Ibland kunde han säga: "Titt ut, lilla sötnos!" och klappa henne på håret. Men det var allt. Om frun ibland var hemma på förmiddagen fick hon komma in i salongen, där solen strömmade in, och sitta vid fönstret och titta ut på Strandvägen, eller också fick hon fara med henne på visiter, men från middagen

var hon mestadels överlämnad till sig själv. Genast herrskapet gick bort, störtade alla tjänarna ut, och hon skulle då ha varit alldeles övergiven, om det inte hade funnits en gammal, gammal jungfru, som inte kunde arbeta, men som hade varit hos frun allt sedan hon var liten, och som nu hade sitt uppehälle fritt. Hon kunde knappast se, men hon var så vänlig och god och tog sig av den lilla flickan. Hos henne satt Anna-Lisa framför brasan, och hörde henne berätta många besynnerliga historier, och när hon gick till sängs, kom gamla Greta och stoppade om henne. Men för varje dag kände hon sig mera ensam och olycklig, och långsamt, långsamt kröp vintern fram. Föräldrarna kunde inte skriva, och hon kunde inte läsa, så hon kände sig så ensam och övergiven som en liten båt på ett stort, stormigt hav.

Äntligen var vintern slut. Det började droppa från takrännorna och alla ljud, som nådde henes öron, hade en annan och klarare klang än förut.

En dag tog fru Lydia henne med på Skansen. Det var det härligaste väder. Solen strålade och alla träd och buskar började få en lätt slöja av grönt över sig. Bäst som de gingo i skogen, fick Anna-Lisa se en liten tuva med blåsippor, som tittade upp ur mossan. Hon stannade framför dem, och då tyckte hon att de så tydligt sade: "God dag, lilla Anna-Lisa! Varför går du här inne i Stockholm? Nu är det ju så gränslöst vackert ute på landet, och alla dina vänner längta så mycket efter dig." Anna-Lisa började gråta, och plötsligt gav hon sig till att skrika högt: "Jag vill hem! Jag vill hem! Jag vill inte vara här längre! Å, låt mig komma hem till far och mor och alla kamraterna!"

"Tyst! Tyst!" förmanade fru Lydia. "Vad menar du med alla kamraterna. Du har ju inga syskon?" men Anna-Lisa fortsatte att gråta och ropa så högt, så att fru Lydia skyndade sig att få henne ner till automobilen som väntade vid ingången till Skansen.

Fru Lydia tänkte, att Anna-Lisa nog skulle lugna sig, men hon fortsatte att gråta och jämra sig och ville varken äta eller dricka. Man kunde inte göra annat än lova henne att få komma hem, och nästa dag fördes hon ner i automobilen. Men man kunde inte förstå henne att klä sig i några av alla de fina kläder hon hade fått under vinterns lopp. "Mina egna kläder! Mina egna kläder!" ropade hon, och rev ner från garderoben den lilla bomullsklänningen, vari hon hade kommit, och tog den stora rutiga schalen över huvudet.

Fru Lydia var just inte vidare nöjd med henne. "Den otacksamma ungen!" sade hon till sin man. "Allt har man gjort för henne, och så bryr hon sig inte det minsta om oss eller vår vänlighet. Man skulle aldrig ha något att göra med simpelt folk. De tänka i alla fall så helt annorlunda än vi själva." Anna-Lisa hade svårt att dölja sin glädje, då hon lämnade huset. Det var endast, då hon sade farväl till gamla Greta, som hon kände sig rörd. Hon tryckte den gamla mycket ömt till sitt hjärta och lovade att tänka på henne alla dar.

Då automobilen rusade fram, kände Anna-Lisa, att våren hade kommit. Det doftade från skogsmarken, det glittrade på sjöarna,

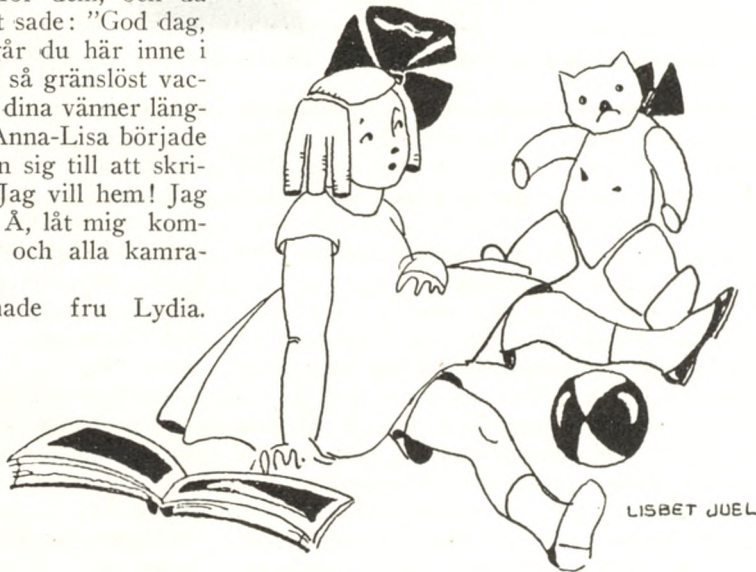
och fåglarna jublade mellan det nyutslagna lövet. Då de hade farit halva dagen, började Anna-Lisa känna igen trakten. Där var den stora granskogen, så kom björkhagen, och nu voro de ute på de vidsträckt ängarna. Vid slutet av den långa lindallén kunde hon skymta herrgårdens brutna tak, och nu voro de ute på sluttningarna, där man såg långt bort över älven. Och äntligen, verkligen — där var fars och mors stuga! Uppe i vindsfönstret stod någon och viftade med en röd toppmössa. Det var ju hustomten, som stod och ropade "välkommen hem!" och ute på sluttningen i ljuset dansade alla de små solskensbarnen. Far och mor voro hemma och blevo båda glada och förvånade över att så oväntat ha fått deras barn tillbaka. "Hon har väl inte varit stygg?" frågade modern ängsligt. — "Inte precis det!" svarade fru Lydia. "Men hon trivdes inte alls i Stockholm, så det är nog bäst att hon stannar härute på landet."

Sedan automobilen hade vänt tillbaka till Stockholm och Anna-Lisa åter var ensam med sina föräldrar, sprang hon ner till den lilla ängen bredvid älven. Solen höll på att dala, och hela himlen flammade som guld. Plötsligt började vattnet röra sig och brusa, och upp dök den lilla strömflickan. Hon räckte armarna emot Anna-Lisa och sade: "Välkommen hem till vårens härlighet. Är det inte skönt att vintern är slut, nu kan vi åter börja leva!"

På kvällen, då Anna-Lisa hade kommit i säng, var det så tyst, att hon tyckte hon kunde höra tystnaden andas. Hon låg och lyssnade, och plötsligt stod nattens ande vid hennes säng. "Kom, lilla Anna-Lisa", viskade hon, "så flyga vi ut och se på världen", och sakta lyfte hon henne på armarna och svävade ut med henne i det fria. Det var en ljuvlig natt. Skogarna lågo i långa blåa skuggor och hela luften var full av doften från allt det spirande gröna. Himlen lyfte sig så oändligt hög och alla stjärnorna tycktes darra av glädje.

Anna-Lisa drog andan djupt. "Gud ske lov", viskade hon, "nu är jag hemma."

Illustratör: Lisbet Juell.

VÄLJ IDUN 1922!

"Vårt lands utan jämförelse

främsta veckotidning

smakfullt, gediget — litterärt och på samma gång behagligt underhållande organ med tilltalande moderna inslag i en god tradition." Med dessa ord har nyligen en av våra främsta litteraturkritici karakteriserat

IDUN.

Beträffande nästa års program hänvisas till sid. 19 i julnumret.

JÄTTARNA AV BO BERGMAN

De möttes en natt på fjället,
en julnatt med suck och gny,
och långt var till hanegället
och långt till närmaste by.
Men småningom tändes ljusen
därnere i dalens grop,
och över de tysta husen
steg otteringningens rop.

Och ljusen släcktes och stilla
blev allt som där döden rår.
I snögraven låg den lilla
försvunna byn utan spår.
De båda jättarna satte
sig ner med ett grin av hån.
Det goda, grymtade Tjatte,
det kommer ovanifrån.

Och Slatte slog sig på knäna
och rullade runt av skratt
åt människors kryp som tjäna
till mål för ett jättespratt.
Men djupt i snön låg den lilla
begravna byn utan spår,
och dagen rann upp så stilla
som dagen över en bår.

Då tog den starkaste jätten
och slängde ett klippblock vred
mot klangen som kom från slätten,
och blocket rev loss ett skred.
Med dånande fart för stupet
åkte en domedag ner.
Än ringde klockan i djupet.
Så hördes den inte mer.

Allt ungt som drömde om riket
fick somna med drömmen kvar
och allt förgrämt och besviket
bli kvitt sina arma dar.
Det goda kommer från ovan.
Jag hör som ett skred ibland.
Jag väntar på nådegåvan
av jättens hotfulla hand.

Illustratör: John Dunge.

ERNST HÖGMAN & GÄLDENÄREN

DET VAR NYARSAFTON. DEN SJÄLVBE-låtna människan satt på sitt gods och granskade huvudboken för att se hurudan ställningen var. Visserligen voro de olika conti oavslutade och en del fordringar, på grund av det ekonomiska nödläget, ganska osäkra, men ett ungefärligt överslag kunde alltid göras. Egendomen ansågs som en av de yppersta i landet och godsherrn själv, en sträng och myndig man, hade liksom sädeskorntet förmågan att av ett enda frö skapa hundrafaldig frukt.

Det var han stolt över, och det kunde ju ingen förtänka honom. Där satt nu kanske något hundratal män och kvinnor i mer eller mindre mossbelupna stugor runt om på hans ägor och tänkte på det år, som höll på att rinna ut. Det hade varit frikostigt på slit och släp, deras värkbrutna kroppar och darrande händer kunde berätta åtskilligt härom. Och de undrade, om det inte vore på tiden att de finge sova snart — den sömnen, som ringes in av kyrkklockorna och som ingen vare sig förmår eller har rätt att störa. Ty de kunde inte erinra sig, att de hade haft någon glädje av sina mödor.

Men godsherrn fann av dagsverksjournalen, att dagsverkerna på godset under det gångna året varit flera än någonsin, och han prisade sig lycklig över att ha gett så mycket arbete åt sina underhavande.

Medan han genomgick räkenskaperna, gjorde han sifferanteckningar på ett pappersblad, och dragen i hans kraftiga, stränga ansikte mjuknade och blicken började tindra.

Det artade sig till ett utmärkt resultat — hans ställning var så god, att den till och med översteg hans förväntningar.

Där satt han på sin stora, präktiga egendom som en helt och hållet skuldfri man. Och ändå tillhörde han långtifrån de försiktiga. Hans expansionslystnad hade drivit honom till det ena vågstycket efter det andra. Mången hade blivit bragt till ruin genom hans hänsynslösa framfart, men själv gratulerade han sig till sin klokhet och energi.

I år hade han dock gjort sin bästa kupp: kastat sig in på ett industriellt företag, för att öppna konkurrens med en industriidkare i grannsocknen, vars framgång hade skaffat honom hans första sömnlösa nätter. Genom betydligt ökade löneförmåner hade han snappat till sig den andres verkmästare och bästa arbetare, och nu tyckte han sig på dagen kunna räkna ut, när han även här skulle ha övertaget.

Beträffande sitt hemliv måste han också i den punkten ge sig goda vitsord. Hans hustru, den fromma, mjuka kvinnan, hade ursprungligen varit en fattig flicka, som genom honom kommit till välstånd och anseende. Den snabba övergången från fattigdom till rikedom inverkar ju inte lika på alla naturer.

Hos Hedvig, det spröda väsendet, visade sig i förstone ett revolterande sinnelag och vissa ansatser till kritik, som han fick rätt mycket besvär med att arbeta bort. Men han kunde konsten att böja andras vilja under sin, och Hedvig var nu som ett vax i hans händer.

Han visste att hon satt i salen jämte barnen och väntade på tolvslaget. Det brann ljus i kronan, i vägglampetterna och i granen. På bordet stod en kristallkaraff med rött vin och två glas och en skål med frukt och nötter.

Då klockan slog, skulle han stiga in i salen, fylla de båda glasen med vin, skåla med sin hustru, och hon skulle med svag, litet rädd röst säga: »Tack för det gångna året, Göran, och ett gott nytt år!» samt hastigt låta sina läppar snudda vid hans. Och han skulle svara, fast som efter ritual: »Tack, Hedvig, och låt se att du fortfar i trohet och lydnad.» Och åt barnen skulle han noggrannt dela ut av frukten och nötterna.

Ja, han hade skäl att känna sig överens med livet, skuldfri och myndig som han satt på sin präktiga egendom.

Nu började Moraklockan i rummet slå tungt och långsamt. Han ville resa sig upp, men var som förlamad, och han såg hur huvudbokens blad plötsligt vändes tillbaka ett för ett, fast han ej rörde ett finger. Och en röst talade tätt invid hans öra:

»Ditt år har inte varit gott. Du har stora skulder att gälda. Dem hinner du inte arbeta av under alla dina återstående levnadsår.» Då svarade den andre:

»Men jag är ju ingenting skyldig.»

Rösten återtog:

»Din bokföring säger så ja, men den är falsk. Du är skyldig din hustru tolv års kärlek, som hon aldrig fått. Du är skyldig dina underlydande tusentals vänliga ord och omtankar, varmed du kunnat lätta deras släp i din tjänst, du är skyldig dina medmänniskor oegennyttiga handlingar och du är skyldig livet den insats av varm humanitet och hänsyn för andras rätt, utan vilken tillvaron aldrig blir annat än en tummelplats för onda lidelser.»

Den andre svarade:

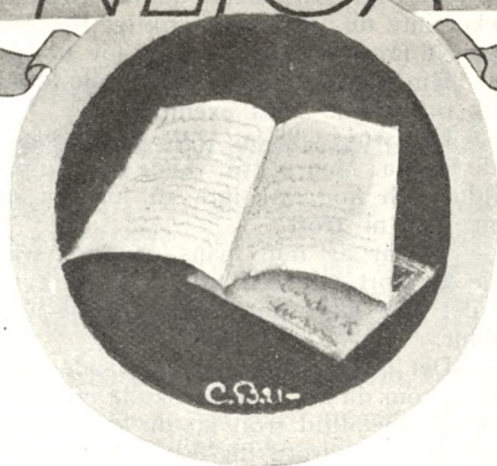
»Jag har betalt. Det är visst och sant. I den där kartongen ligger kvittenser på alla mina affärer, jag betyder att jag är en skuldfri människa.»

I samma ögonblick kände han sig borta ur rummet och förflyttad mitt i ett bedövande brus, en kamp av varelser, som med spända muskler, gnistrande blickar och av vrede eller hån förvridna anletsdrag försökte tillintetgöra varandra. Och rösten sade med eftertrycklig kraft: »Dåre! Tror du världen skulle se ut på det sättet, om människan vore skuldfri.»

Illustrator: John Dunge.

DEN OSYNLIGA CIRKELN

AV ELIN WÄGNER.

JAG VISSTE ATT NAGOT SKULLE hända. Men det var långt från mig att förutse eller bereda mig på det som verkligen skedde.

Jag klädde mig och gick med stor olust. Det föreföll mig så besynnerligt, att Hanna skulle bjuda ihop oss i sitt hem, medan hennes man låg nyopererad på Serafimerlasarettet. Varför hade hon överhuvud lämnat Stockholm och rest hem till Gustafsors? Allt lät ju hoppfullt, men ingenting är så ovisst, så ömtåligt, så bedrägligt som patientens framsteg strax efter en stor operation. Man har tagit ett hjul ur urverket, det går ändå, men så obeslutsamt att man i varje ögonblick fruktar det ska ändra mening och stanna.

Så fort vi kom in i rummet, såg jag att Hanna, alldeles som jag fruktat, inte var lik sig själv.

— Ska vi inte vänta på Robert och Helga? frågade jag då hon bjöd oss in på te.

— Nej, sade vår värdinna.

— Kommer de inte?

— Nej.

— Varför det? frågade Hildur, som aldrig vet, när man skall sluta att fråga.

— Jag har inte bett dem.

— Å.

Vår förvåning var stor och ursäktlig. Robert och Helga var ett av de fyra par, som tillhörde vår cirkel sedan flera år. Vi åtta träffades regelbundet en gång i veckan, aldrig var någon utesluten förr. Jag kunde aldrig minnas Helga borta. Sina barn hade hon fått om somrarna, då sammankomsterna voro inställda. Förresten brukade hon säga, att varken barnsäng eller sotsäng skulle hindrat henne att höra de sista kapitlen av *Les misérables* eller de första av *Esmond*.

Vi insågo alla, att något allvarligt skett. Min man såg så bedrövad ut, att det gjorde mig ont om honom. Ett hugg hade skurit genom ringen och vår slutna enhet var brusten.

Från min mans ansikte gick min blick till Karl-Eriks. Han rörde inte sitt te. Jag visste, att han tänkte: alltid är det kvinnorna. Vi fyra män kunde ha varit odödliga vänner. Nu ska de tvinga oss att ta parti.

Karl-Erik är Helgas bror, han kommer icke vidare att gå dit hon inte kan komma.

— Jag tänkte inte vi skulle läsa i förväg, sade Hanna. Men jag har ett brev, som jag gärna vill att ni ska höra.

— Från din man?

— Till honom. Hon gick bort till den stol, där hennes man alltid brukade sitta, då han läste för oss, och satte sig tungt däri. Hon fyllde upp den bättre än han. Hon syntes mig vis, värdig och genomskådande, då hon satte på glasögonen och vecklade upp sitt brev. Aldrig har jag bedragit mig så fullständigt. Omisständigt lade hon fram på bordet för oss sitt innersta jag, en skolflickas hjärta.

— Det kom samma dag hon opererades, sade hon, så han kunde ju inte läsa det. Eftersom det bara var från Helga så bröt jag det.

Min man böjde sig mot mig och viskade: vad skall nu bli av.

— Det vore snällt om ni ville höra på, sade Hanna lite otåligt: »Edvard, min bästa vän...»

Karl-Erik reste sig till hälften men sjönk tillbaka igen. Han insåg väl, att om han sökt hejda Hanna, skulle han ha komprometterat Helga i förväg.

»Edvard, min bästa vän.» Bakom Hannas röst hörde jag Helgas snabba viskning. »Jag är alldeles ensam hemma, sitter i min vrå du vet med portföljen i knät och skriver till dig. Hanna har nyss gått, vi har talat blott om dig, din sjukdom, din operation. Jag har tröstat henne, tills jag blivit tröstlös själv. Jag har sagt henne, att visst blir du bra, inte är ditt liv färdigt, inte får du lov än. Hon grät, för att du tycks så lika nöjd. Jag trodde jag hade gjort livet kärt för honom, sade hon. Jag försäkrade, att hon gjort det. Annars hade du inte frivilligt givit dig i kirurgernas händer. Hon var plötsligt så barnslig, så hjälplös och sökte stöd hos mig. Jag undrade mycket, om du nånsin fick se henne sådan, eller om hon aldrig vågade visa, hur hon längtade efter att bli tagen hand om.»

(Jag måste säga, att jag höll Hanna räkning för att hon inte hoppade över detta stycke i brevet utan läste det med samma stadiga stämma. Men Gud, vad jag önskade, att brevet snart skulle vara slut.)

»Vet du av,» fortsatte brevet, »att det i kväll skulle varit vår afton? När jag sluter ögonen, sitter du där i skinnstolen med boken i knät, och jag lyssnar från denna vrå till din röst.»

Om jag föreställer mig cirkeln samlad utan dig, så vet jag först riktigt vad du betytt för den. Jag kan inte tänka mig Robert eller Karl-Erik eller ens »rektorn» (min man såg lite smickrad ut över detta ens) i ditt ställe. Vi har aldrig riktigt tackat dig för all möda du gjort dig att hålla oss samman kring detta andliga intresse. Vi är ju vanliga medelklassherrska, som utan dig skulle skvallrat, ätit, spelat kort och troligen grälut och skiljts åt. Skulle jag inte få skriva i kväll och du tåla läsa i morgon, medan du ligger och väntar på kniven, att jag brydde mig så lite om litteratur som de andra, innan du lärde mig. För din skull kom jag med, och för din skull återvände jag varje höst. Jag tycker bra om alla de andra, men inte skulle det fallit mig annars in att träffa dem en gång i veckan. Tänk om jag skulle förråda för dig, att om vi bott kvar i Gustafs-

fors, så är det för att jag inte kommit ur cirkeln. Annars hade jag väl förmått Robert att ta hustru och barn med sig och flytta ur denna håla. Skulle du inte återvända, eller skulle du tröttna på oss... Men jag vet du återvänder, jag vet du inte tröttnar på oss. Inom kort är vi samlade hemma hos dig. Du vet i vilken stol jag kommer att sitta.»

Vi kastade alla en blick på Helgas tomma stol. Det skulle inte fallit någon in att sätta sig där. Det slog oss nu, att vi aldrig sett Helga på annan plats år efter år. Jag tyckte att ett täckelse lyfte, och jag såg en skymt av den osynliga cirkeln innanför den synliga och välbekanta.

Hanna hade icke gjort något uppehåll. »Du vet», fortsatte hon entonigt, »att liksom du har din bestämda stol i varje hem, så har jag det också. Jag tycker bäst om den i ditt hem, där jag sitter mitt emot dig, så lågt att jag ser rakt upp i ditt ansikte under handen du håller för pannan, ja jag ser en strimma av dina ögon under dina sänkta ögonlock. Minns du hur du har mig hos rektorns, hos Karl-Eriks? Jag var inte säker, så prövade jag dig en gång. Jag lät Hildur sätta sig på min plats. Du försökte läsa vidare. Men ljuset föll plötsligt fel, du såg illa, du flyttade lampan, stolen, bordet, tills du återställt linjen mellan oss, och så fortsatte du. Sedan dess har jag aldrig flyttat mig och inte du heller.

Jag har bredvid mig på bordet några av de böcker du läst för oss, inte för att läsa dem, bara som sällskap. Jag är för orolig att läsa. Har du plågor, är du trött, bråkar de med dig? Har du ett trist rum, är dina grannar tysta eller skriade och stör dig? Bävar du, längtar du? Tycker du att du läst nog med böcker, kan din läxa och vill gå? Vad dessa dagar är långa. Gud ske lov att Robert är borta, så jag får fylla våningen med mina tankar på dig. Barnen är med jungfrun ute hos mormor. Jag hade gjort mig alldeles färdig att resa upp till dig. Hanna frågade mig nyss, om jag inte ville följa med henne, hon känner sig så ensam och bortkommen på ett hotell i huvudstaden. Men jag sade nej, därför att du inte bett mig därom. Om det bara stått den svagaste antydning i ditt telegram, att du önskade mig, men det gjorde det inte. Den kvinnliga konvensansen håller sig i den djupaste nöd. Hellre dö ensam, hellre låta er dö ensamma än komma oombredda. Varför bad du mig inte?

Men du bad mig skriva och så kommer jag då i den form du önskade. Tack för alla år, min käre vän. Tack för det lilla vett jag har, den smula överblick och tålmod. Gud före dig lyckligt igenom.»

Då Hanna vek ihop brevet för att stoppa in det i kuvertet räckte min man ut handen efter det och fick det.

— Nu vill jag att ni, som alla är mina gamla, kloka vänner skall förklara det här brevet för mig, sade Hanna. Säg mig nu uppriktigt vad jag skall tro om Helga och Edvard efter detta. Allt eller ingenting?

— Det är skrivet med en lugn och oskyldig hand, sade min man.

— Har du ingen mening själv? frågade jag häpen. För mig låg saken klar som en dag. Vad skygghet för sanningen kan göra en blind, tänkte jag.

— Nej, svarade hon. Då hade jag väl inte frågat.

Karl-Erik hade länge suttit och kämpat med sin vrede. Han reste sig upp. — Den här uppläsningen är indiskret, sade han. Det är orättvist att läsa upp detta brev nu, när Edvard är på bättringsvägen. Om vi suttit samman och läst det, medan han låg på operationsbordet, skulle vi funnit den överspända tonen helt naturlig. Vi skulle alla varit upprörda och önskat säga Edvard vad han varit i vår krets. Man får komma ihåg, att det är skrivet inför dödens åsyn.

Hans fru avbröt honom skarpt.

— Jag kunde inte skrivit ett sådant brev inför tio dödar, sade hon.

— Nej, det vet jag, sade han, och hon såg sig nöjd omkring i kretsen: Där ser ni hur han litar på mig! Men hon hade inte sett hans ansikte.

— Vad säger Helga själv? frågade min man.

— Jag har inte frågat henne. När brevet är så där tvetydigt och försiktigt, vad ska hon då inte vara själv. Men jag har frågat hennes man.

— Å!

— Ja, det angår ju närmast honom och mig, eller hur. Men han vet heller inte vad han skall tro. De lever förträffligt samman, säger han. Utom i detta enda brev finns det ingenstans det ringaste stöd för misstanke. Och vi blev inte på det klara med om brevet är något stöd heller. Där finns ingenting att ta på och så mycket som liksom glider undan en, då man försöker. Eller vad tycker ni? Ni som inte är inblandade kan säkert säga mig sanningen.

— Aldrig, tänkte jag, aldrig. Brevet hade varit en shock, som kastat henne ur det medelålders lugn vi brukat hedra med namnet jämvikt. Hon var olycklig. Och detta var just det oförlåtliga, det stillösa hos henne. En ko får inte ha ett rådjurs hjärta och har det inte heller. Men en femtioårig matrona visar utan blygsel fram en skolflickas. Allt det hon inte bort göra har hon gjort, tänkte jag hårt: Att bryta brevet, att behålla det, att fara från Edvard, att gå till Robert, att inviga oss, att inte bjuda herrarna cigarrer — man kan inte ta så många falska steg i följd utan att hamna i fördärvet.

— Jag tror inte där är något ont att veta, sade min man. Vem som helst av oss som legat för döden skulle säkert ha fått vackra brev från de andra.

— Jag tycker inte om att diskutera min syster, sade Karl-Erik. Men låt oss gå igenom brevet igen, efter det inte kan undvikas. Han räckte ut handen efter brevet, min man gav honom det motvilligt. I nästa sekund låg det på elden. Det var aska, innan Hanna upptäckte vad som skett. Det var underbart att se vilken kolossal effekt denna handling, som jag väntat på hela tiden, hade på Hanna. Det gick med ens upp för henne att vi voro emot henne, att hon förlorat vår sympati, att vi togo parti mot den oskyldiga, den förörrättade, den trogna maken.

— Jag... trodde... ni var... mina vänner, sade hon.

— Det är vi också, sade min man lamt och reste sig. Det förstår du väl. Men vi tycker inte du tagit saken riktigt förståndigt. Nu får min hustru och jag lov att gå.

— Min hustru och jag också, sade Karl-Erik och följde hans exempel.

— Herrarna vill jag inte hålla kvar, sade Hanna. Men ni två, vände hon sig till Hildur och mig, får inte gå förr än ni sagt vad ni tror.

— Jag är av min mans mening, svarade jag kort och reste mig. Och nu kunde det hela varit slut, men det ville inte Hildur.

— Det betvivlar jag mycket, sade hon rent ut, om du är. I så fall skulle jag haft rätt, då jag alltid trott att du varit dummare än jag trott dig om. Det finns meningar i det här brevet... Du brände det, Karl-Erik, men jag har ett elfast minne.

— Jag vet det, sade Karl-Erik.

— Och jag minns nog vad där stod: jag är glad att Robert är bortrest, stod där, så att jag kan få fylla rummen med tankar på dig. Vad behövs mera vittnesbörd. Den, som skriver så, älskar inte sin man utan Hannas.

— Man får ta i betraktande omständigheterna, sade min man på nytt.

— Omständigheterna! Det vet ni alla lika bra som jag, att kärlek betyder skningslöst uteslutande av alla andra. Om min älskade bara lever, så får andras män dö för mig. Det är deras hustrurs sak att sörja dem och inte min. Förresten...

— Hildur, avbröt jag, var tyst och låt vuxet folk tala. Även jag var gripen av uppriktighetens demon. I årtal hade jag oräkneliga gånger undertryckt lusten att säga henne ord för ord det jag nu sagt: var tyst och låt vuxet folk tala.

— Det förefaller mig, sade min man — herrarna hade naturligtvis inte gått — som om det viktigaste för Hanna vore inte Helgas känslor utan Edwards. Och det finns inte i hela brevet skugga av anledning att misstänka honom.

— Han telegraferade till henne, sade den obevekliga Hildur. Varför telegraferade han till henne och inte till oss andra? Det framgår att han telegraferade och bad henne om brev. Jag kan nog ta reda på vad som stod i telegrammet genom fröken Svenson på telegrafstationen. — Där ser du, Hanna, sade jag, vad du ställt till. Du kanske störtar fröken Svenson i olycka.

— Jag tyckte jag måste veta sanningen, sade hon hjälplöst.

— Varför? frågade jag.

— Jo, om Edvard skulle bli lyckligare med henne...

— Det skulle du ha frågat Edvard om... Men det vågade du inte. På detta sätt har du avskurit för dig alla möjligheter att få veta sanningen.

— Ånej, sade Hildur. Pressa dem båda två, så får vi se.

— Tortyren är avskaffad, sade jag, det går inte.

— Är den? frågade Karl-Erik. Min man och jag kunde inte låta bli att skratta åt hans min.

Hanna, som satt och stirrade rakt ut framför sig, ryckte till.

— Ingen av er har aning om sakens vikt, sade hon.

— Det är därför, sade min man med ett vänligt tonfall, att vi vet att något annat är mycket viktigare.

— Vad då?

— Att han lever, Hanna, sade min man högtidligt.

Mitt i tystnaden efter dessa ord kom telegrammet, att han var döende. Det var till vår förvåning undertecknat Helga.

Hildur och jag packade Hannas väska. Herrarna satte henne på tåget 20 minuter senare. Det sista hon sade var: Ni hade rätt. Det enda viktiga är att han lever.

Först flera veckor efter det Edvard var död och begravnen träffade jag Helga. Cirkeln var brusten, och hon besökte ingen av oss. Hanna nämnde blott en gång hennes namn. — Jag har mött henne ute, sade hon. Hon har åldrats för mycket för att vara en trogen hustru.

Efter detta gick jag till Helga och fick henne att tala. Hon anade ingenting om vad som upptäckts. Robert hade tegat.

— Förlåter mig Hanna aldrig, att jag var där, då han dog? frågade hon. Det var inget mystiskt med det, bara att några bekanta bjöd mig att bila upp.

— Jag ska säga det åt Hanna, sade jag. Men jag tror det värsta för Hanna är att förlåta, att hon inte var där själv. Tror du det gjorde honom ont?

— Det tror jag inte, sade Helga, men rättade sig ängsligt: jag vet inte förstås. Jag fick aldrig tala med honom. Han var redan så långt på väg, då jag kom. När jag ropade, svarade han från ett avlägset land, tusen mil borta. Men han hörde mig och svarade ändå, tillade hon med stolthet.

— På vad? frågade jag.

— Jo, ser du, svarade hon och hade alldeles glömt sin rädsla att förråda sig. Jag hade skrivit ett brev till honom. Och så frågade jag honom: blev du glad över mitt brev?

Jag såg på henne. Vilken fråga! Jag tänkte på den döde som aldrig fått brevet. Jag tänkte på de två barnsliga och fåfänga kvinnorna, som älskat honom. Om han genomskådat deras hjärtan, hur lätt måste det inte ha varit att lämna dem. Och jag undrade vad jag manne skulle ropat, om jag varit där, åt vandringsmannen på väg till avlägsna länder.

— Nå, svarade han dig? frågade jag.

— Ja, sade hon, jag tror det. Han hejdade sig ett ögonblick på sin väg bort, ja kom ett stycke tillbaka. Han nickade. Han blev alltså glad över brevet. Han försökte småle, men hans läppar var så styva. Nu är det hans svaga tacksamma leende jag har kvar i mitt liv.

Jag fick inte på länge fram ett ord. Den döendes styrka och mildhet rörde mig till tårar, väckte hos mig en längtan att själv äga och öva dem, en längtan som sprängde mitt hjärta. Om du inte är i ett alltför avlägset land, bad jag, så giv mig dem, giv mig dem.

Det var som om Helga väntat en fråga av mig, som inte kom.

— Vill du gärna veta vad som stod i mitt brev? frågade hon.

— Tala inte om det för någon, sade jag.

— Nej, jag tänker inte göra det. Var du lugn. Det är en hemlighet mellan honom och mig till yttersta dagen.

Illustrator: Carl Berglöw.

”Tidskrifter komma och gå, men IDUN är och förblir de svenska hemmens trogna och underhållande vän”,

skrev för en tid sedan en kritiker i en av Stockholms största dagliga tidningar om IDUN. År efter år har IDUN sökt ge de svenska hemmen det bästa. Den följer tidens strävanden. På ett underhållande, kvickt och självständigt sätt behandlar den vad

som är uppe i tiden. IDUN är verkligen, såsom den citerade kritikern skrev, *vänner* som hjälper, lär och förströr. — För år 1922 förbereda vi en hel del överraskningar för våra läsare. Därbland vilja vi redan nu påpeka följande av intresse:

Sjukvård i hemmet — något som var och en bör kunna.

Hur viktigt är det inte att var och en vet hur man skall bära sig åt, om något plötsligt sjukdomsfall inträffar i hemmet — och det antingen man har lätt tillgång till läkare eller ej. IDUN har redan börjat publicera några synnerligen orien-

terande artiklar, utarbetade av Röda korset, rörande sjukvård i hemmet. Dessa artiklar, som komma att fortsätta år 1922, bli, illustrerade som de äro, lättfattliga och så lagda, att man icke lätt glömmet det de lära en — en ovärderlig hjälp för hela livet.

Barnavård — något för alla mödrar.

Det stora antal mödrar, som icke har tillfälle att genomgå långvariga och kostsamma kurser, har icke lätt för att komma in i det viktiga och svåra kapitel, som heter: *de späda barnens vård*. Därför har IDUN gått vidare på

den väg, som utstakades genom tidningens så livligt uppmärksammade BARNAVÅRDSVECKA, och förmått den framstående barnläkaren doktor Arthur Fürstenberg att under år 1922 skriva en populär artikelserie för IDUN om barnavård.

Daghändelser sedda i reflexionsspegeln.

IDUN vill också, som nämnt, hålla tidens egen spegel framför läsaren. Flera av våra trevligaste och kvickaste kåsörer och krönikörer skola — liksom förut — behandla de händelser och problem, som genom tid-

ningarnas spalter ofta mera oförmärkt glida förbi oss. Ett nyförvärv för IDUN är *Bon Soir*, som är, såsom alla veta, både rolig och självständig och som kommer att bli regelbunden medarbetare i tidningen.

Vad kan inte hända i en flickpension!

skall säkert mången utbrista, som läser *Gurli Linders* underhållande skildring »En flickpension i Stockholm för 50 år sedan». Med stöd av egna och en del äldre kamraters minnen berättar författarinnan om den på sin tid mycket kända och berömda

Hammarstedtska skolan i Brunkebergs hotell i Stockholm, i vilken hundratals hel- eller halvpensionärer fostrats. Det är en skolbild så väsenligt olika vår tids, kulturhistoriskt intressant och där de humoristiska nyanserna icke saknas.

Husmödrarnas och varje huslig kvinnas hjälp

blir *Iduns Hushållssida*, redigerad av fru *Ida Högstedt*. Där få husmödrarna nya — och även gamla glömda — goda matrecept, förståndiga anvisningar i det ena och andra o. s. v. *Iduns provkök* kommer också att meddela nyttiga erfarenheter. I *frågoavdelningen* lämnas snabba och utförliga svar på allt möjligt, från hemmens inredning till val av levnadsbanor. För övrigt ämna vi på alla sätt lämna

våra läsarinnor praktisk hjälp. Vi påminna om hur vi lämnat ut utmärkta mönster till förkläden, barnkläder o. s. v., hur vi genom småbrödstävlan sökt få fram goda småbrödsrecept och samtidigt skaffa husmödrarna en biinkomst etc. etc. Vi ämna under år 1922 på en mängd andra sätt söka gagna våra läsarinnor och förbereda som sagt åtskilliga överraskningar, som säkert skola hälsas med glädje.

Iduns följetong m. m. — en god och underhållande läsning.

Vår följetongsavdelning skall också bjuda på angenäma överraskningar. Svenska originalromaner skola ge en för oss alla känd och därför så mycket intressant miljö, samtidigt som skildringen skall flyta underhållande och spännande.

Början göres med en berättelse, »Ester», som från Uppsalalivet leder läsaren till ett lanthem. — Noveller och essayer av våra bästa namn skola vidare utgöra den på en gång gedigna och underhållande läsning, som IDUN fortfarande vill ge sin publik.

IDUNS JULNUMMER, som intar en rangplats bland de årliga julpublikationerna, utdelas alltjämt gratis till samtliga prenumeranter.

Vårt lands utan jämförelse bästa veckotidning har IDUN kallats av dagspressen. Det lovordet skall icke jävas under år 1922.

REDAKTIONEN AV IDUN

Idun sänker sitt prenumerationspris

och kostar för år 1922:

Upplaga A.: vid prenumeration å närmaste postkontor . . .	helår 15:—, halvår 8:—, kvartal 4:25.
vid direkt prenumeration å tidningens expedition	» 16:—, » 8:50, » 4:25.
Upplaga B.: (Praktupplagan) vid postprenumeration . . .	» 19:50, » 10:—, » 5:25.
vid direkt prenumeration å tidningens expedition	» 21:—, » 10:50, » 5:50.

BEVARADE SMÅSTADSIDYLLER I MODERN TID

Torshälla — en urgammal ort, nu typisk svensk småstad i Mälardalen.

Vid Sölvesborgs hjärta: kyrkporten.

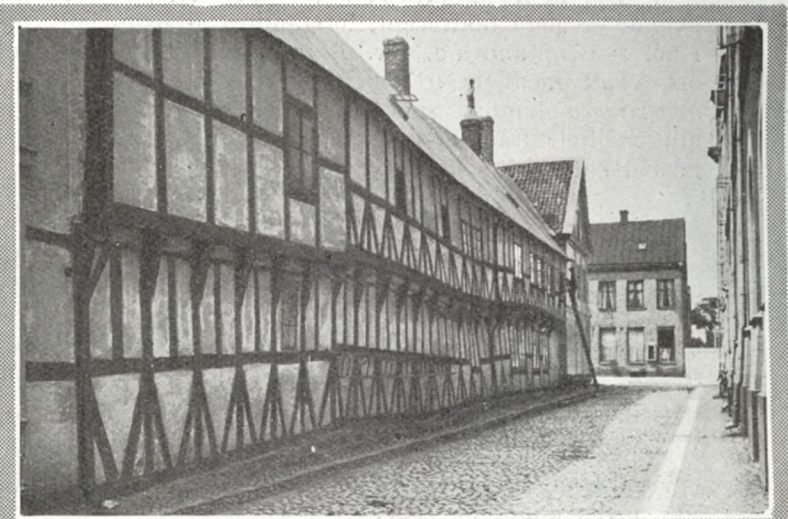
Bohus, som skimlar förbi den resande som en romantisk dröm, där det ligger inbäddat i grönska med sin fästningsruin.

En gata, som med sina utåtvända gavlar är typisk för flera av våra kuststäder. Bilden är från Karlskrona.

Fiskhamnen i Vaxholm.

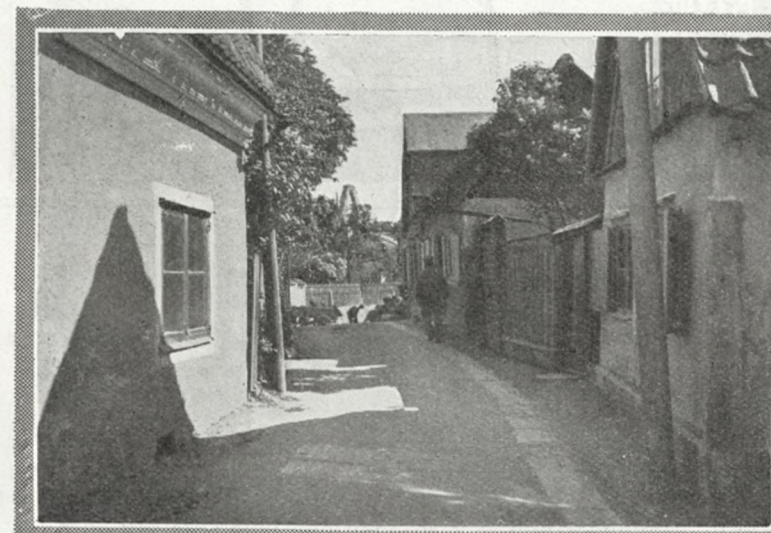

Ett av de gamla välbibehållna korsvirkeshusen i Halmstad.

DET ÄR VÄL KNAPPAST NÅGONTING som svensken är så angelägen om som att vara modern, att följa med sin tid både i frågan om gott och ont. Han kan mycket gärna vara konservativ i politiska frågor, och det vin han dricker vid sina fester, måste ha fyllt en ansevärd ålder, åtminstone på etiketten, om han skall känna sig försonad med tillvaron. Men de böcker han köper, när han kö-

per några, skola prompt vara av i dag, de kläder han bär, måste ha sista modets stämpel och den våning han bebor äga nutidens alla företräden. Moderna hus, något annat vill han ej veta av, och därför raseras och restaureras våra städer med en fart, som har ringa eller ingen hänsyn för de stämningvärden och minnesskatter, vilka gömmas i gamla stadskvarter. Våra småstäder förete

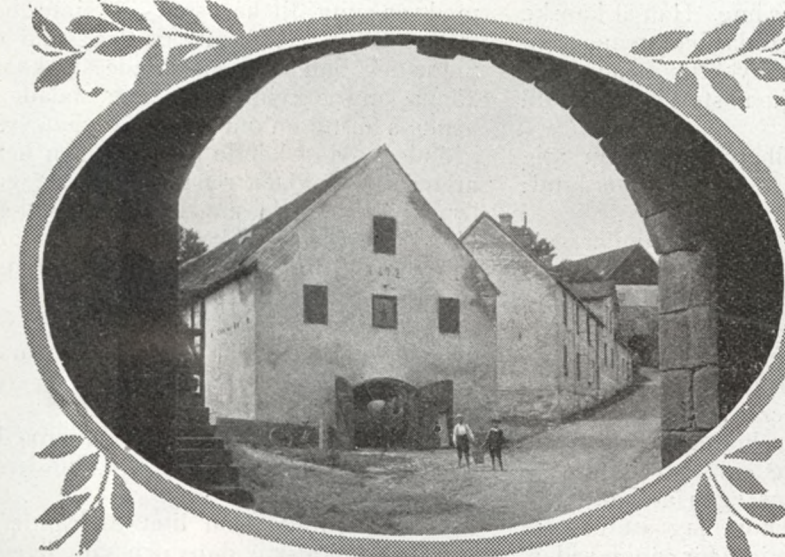
i regeln nedslående exempel på vad den moderna stadsbyggnadskonsten tillåter sig mot gamla vackra exteriörer, som ge begreppet småstad dess rätta mening. Lyckligtvis har »utvecklingen» ännu ej hunnit med att förgripa sig på alla idyller i våra provinsstäder. Den bildserie Iduns julnummer här ovan meddelar är ett bevis härpå. Det tackså-motivet från Torshälla ger bekräftelse åt salig Dum-

En Visbyidyll med det typiska inslaget av rosor och (i bakgrunden) ruiner.

Småstadsgata i Bergslagen. Fotografi från Nora (huset i förgrunden nu rivet).

Från gamla fästningen i Varberg — ett parti, som många badgäster minnas med glädje.

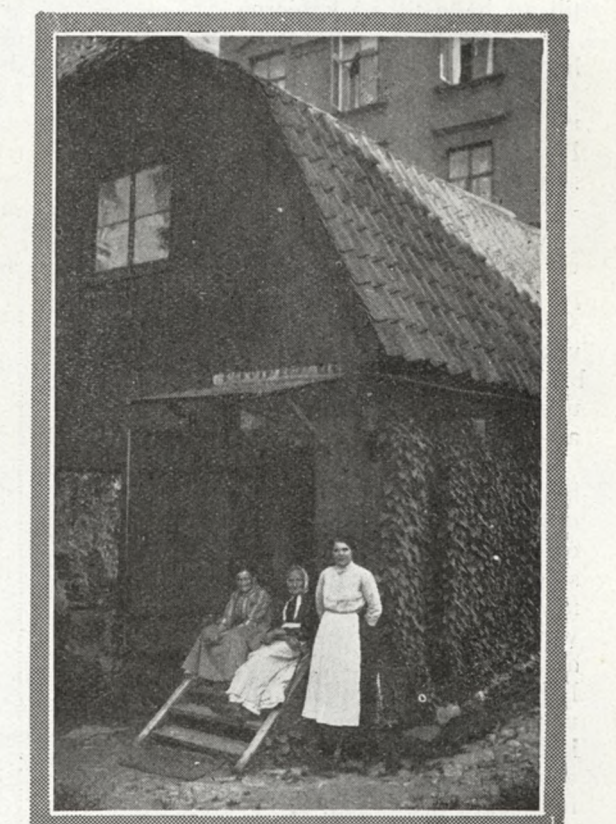
Även det starkt växande Malmö har en mängd undandömda partier från förr: här en sådan liten idyll.

En av portarna i det stolta gamla Kalmar slott.

boms sats att »städerna borde byggas på landet», ty bilden har onekligen en fridfullt lantlig karaktär. Visbyidyllen, den vackra porten i Kalmar slott och Sölvesborgsgatan med sin kyrkport och sitt märkliga lövvalv över kyrkogårdsmuren äro stadsbilder av en oförläpelig gammaldags fågning varmed inga moderna esplanader kunna uthärda jämförelse. Hur dekorativt verkar ej det

gamla korsvirkeshuset i Halmstad och vilken pärla av medeltidsarkitektur är ej det gråa Bohus med det drömmande Kungälv vid sin fot. Det brukar stå på anslagen vid ingången till våra större parker: skona träden! Vänner av den vackra gammal-svenska småstadsbilden borde på de skyddsbehövande kvarteren sätta upp anslaget: skona staden!

Söder i Stockholm har, också det, flerstädes karaktären av en svensk småstad.

G. Heurlin foto.

E L Y S I U M

A V E B B A T H E O R I N

— HÖSTEN BERÖR MIG ALLTID särskilt, sade Margareta. Vi sutto på Operaterrassen. Allt omkring oss tycktes ännu stå i sommarens fullhet. Men över de röda blommorna i rabatten låg som ett svagt töcken: märket av dagg och nattfrost, minnet av tårar, som frusit till is.

— När jag var mycket ung, fortsatte hon, gav mig hösten med sin milda, klara dager och sin svala luft känslan av en vishet, som jag då ännu inte ägde. Nu kommer mig hösten att vemodigt sakna den livsglädje, som jag aldrig skaffade mig. Jag har drömt bort min ungdom till nu, då jag är trettio år. Det var alltid bara under några korta, blossande höstdagar jag kände hur året rullade från mig som en kula mellan fingrarna.

Nu har jag — skall jag säga vaknat? Naturen kallar. När jag öppnade ögonen, var det denne man jag såg. Och han är den mycket sena hösten.

Jag minns min Ivar från i våras. Jag grät för en annan man, som jag hade ägt en mycket kort tid och sedan mist. Jag satt med Ivar på ett kafé, bland dessa andra hemlösa, förtvivlade eller lastbara, som äro dömda eller — döma sig själva till att hålla till på kaféerna.

— Nästan alla vi, som sitta här, sade han, äro inte de riktiga människorna. Vi stamma ur äktenskap, som ingåtts av ekonomiska beräkningar eller av ren otur. De andra, som kärleken ropar på, de som skulle ha varit de verkliga människorna — de finnas inte.

Vi gingo hemåt. Månen lyste. Vid en folktom gatukorsning satte jag mig på en stenbarriär och tog hans hand. En skara druckna ynglingar rusade förbi oss under skrån. Hos de gamla i Grekland brukade man vid korsvägar offra åt Dionysos. Här uppe hos oss består offret i att man själv blir svin.

Den kvällen, tror jag, vaknade min känsla för honom. Jag tror, kärleken är oftast bara en känsla av möjligheten, en vemodig eller salig aning om något som skulle ha kunnat vara... Se bara nu. Ur träd och blommor strömma skälvanande moln av frömjöl — och vartenda av dessa små flygande väsen är en möjlighet — men endast en på millionen når sin bestämmelse. Några korta sekunder sväva de liksom med naturens egna andetag, de bäva och söka. Och det är mest bara detta, som är kärleken.

Jag skulle ha älskat denne man över allting, vi skulle ha blivit över alla mått lyckliga — om naturen hade låtit honom

födas tio år senare. Eller mig tio år tidigare.

Ibland, när jag sitter med huvudet mot hans skuldra, gråter jag sakta, av längtan efter — honom själv. Hans eget tio år yngre jag.

Han klagar inte, ber inte. Han är kanske själv som den avklädda blomman, som bara bidar, om en nyckfull vind skall föra något av det ljuva stoftet också till den.

Med faderlig mildhet förstår han mig i sådana stunder och stryker min kind: »Min blomma», säger han.

Det fanns också andra stunder, då aningen bär mig — oss — likt den lätta vinden till andra länder. Det är då, som om vi ginge hand i hand över några elysiska ängar. Den finns inte, denna de många årens skillnad, det finns inte fattigdom, tvist, bekymmer... vad vi uppleva är kanske de där få sekunderna, då blommornas frömjöl, deras små bevingade själar, sväva på naturens egen andedräkt.

För en tid sedan kom jag att läsa en av de böcker, han skrivit för länge sedan. Jag såg strax: här var ju dessa elysiska ängar. Här var den man, jag älskade, tio år yngre än vännen vid min sida. Här var den extatiska kärlek, jag ibland kunde drömma om. En ynglings kärlek. Hans kärlek till en annan kvinna.

Han beskrev henne i boken med de uttryck, som den yre ynglingen lånar av sin syster våren, som välver det blåaste himmelsblå över jordisk lek.

S N Ö.

*Vad snön faller vit, oändligt
vit,
vad allt är oändligt tyst!
Och varje smutsbrun mar-
kens bit
ha vita flingor kysst.*

*Än ligga gårdarna som förr,
så långt ifrån varandra,
men till din oväns stängda
dörr
är vägen vit att vandra.*

BENGT HILLMAN.

Jag frågade honom om namnet på min rival i den strid som utkämpas i min fråvaro, men han ville icke säga det.

Omständigheter, jag inte vill trötta dig med att berätta, gjorde att han och jag några dar senare kommo att vara samman med en ung flicka, som jag inte hade träffat förut. Han satt där så stilla och mild, och han, som eljes sade sig knappt känna andra kvinnor än mig, talade till henne som till en om jag så får säga syster i löndom. Jag kände plötsligt igen henne ur hans bok. Den rena pannan, de guldbruna ögonen, de smala, långa händerna. Men detta var en flicka på kanske tjugo år. Hur var det möjligt? Dikt och verklighet smälte samman för mig, och jag visste inte om jag nu återupplevde en dröm eller endast intrycken från hans bok, där yrelsens röda vallmo stod vid sidan om smärtans svarta ros.

Han sade: Ni har alltjämt samma lilla gest — att hålla handen mot kinden så där.

— Ja, svarade hon litet undrande.

— Och ni älskar dans och sång över allt annat.

— Jo.

Vi skildes från flickan.

— Så lika, sade han.

— Var det hon? frågade jag.

Han log: Det var hennes dotter.

En sekund kände jag det, som om jag sett vår och höst mötas. De rullas fram ur samma nystan: vår och höst och vår igen, men i alla fall blir aldrig vår som vår. Naturen står väl upp i hela sin fullhet, men vi voro bara frömjölet, som förgås.

Jag grät den kvällen länge mot hans arm.

Han är en redan åldrande man, och jag är ännu, kanske, ung. Men den korta och oroliga höstdagen är snart till ända. Skola han och jag, vi lätta stoft, sjunka ner i jorden och dö, eller skola vi låta oss uppstå?

Margareta tystnade. Den svala höstdagen omgav oss. De röda blommorna i rabatten buro det första märket av frost, av tårar, som frusit. Men det var, som om ett skälvanande töcken plötsligt smugit sig genom luften: kanske blommornas själar, de många små möjligheterna, som på aningens vingefötter under några korta sekunder glida fram över elysiska ängar.

TRE MINIATYRER AV ANDERS ÖSTERLING

MÅNUPPGÅNG

Stundom, när i månuppgången
hemmets furor tecknas av,
börjar sydlandssången
snyfta ur sin grav.

Synen minner mig om pinjer,
fastän ekot går i moll:
samma ytterlinjer,
annat innehåll.

Högre hör jag träden susa,
och min fantasi går vill —
o, försvunna musa,
säg mig, vad du vill!

Vilken är den lust som driver?
Varför är jag längtans narr,
när jag dock förbliver
född till furubarr?

ÄPPELROS

På den förblåsta heden står,
så ljuvt att knappt det tros,
ett ensamt snår
av äppelros,
en vänlig eremit
för den som hittar dit.
Dess blad så lätt förblandas —
men den som rör vid dem,
skall mitt på heden andas
en doft av gammalt hem.

NATTSTYCKE FRÅN SLÄTTEN

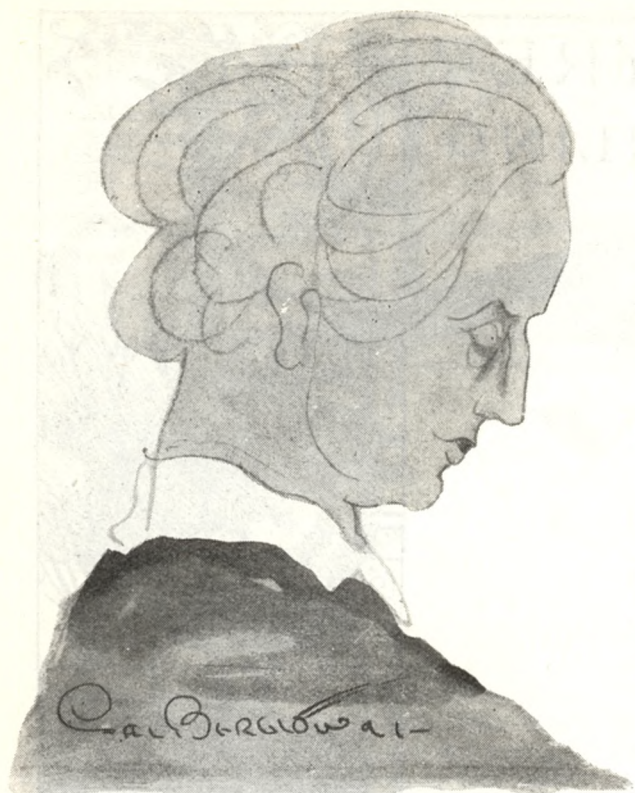
Mörkret prässar, tungt av skurar,
gården mellan svarta murar,
lyktan flämtar, klinkan gnäller,
grovt Kavall i kojan skäller,
trädens vin från norra sidan
som en barnsängskvinnas kvidan
genomtränger blåstens dunder —
och i korta mellanstunder
Östersjön med höstlig styrka
brusar som en orgelkyrka.

Illustratör: J. Svanlund.

FRU JARMSTEDS JULEREJSE.

Av

Anders J. Eriksholm.

»DET ER ALTSAA IKKE DIN HENSIGT at tage med?»

Doktor Jarmsted aabnede Døren til sin Kones Værelse. Han var selskabsklædt. En forluden, robust Skikkelse, där fyldte godt i den sorte Kjole.

Fru Jarmsted sad ved et lille Bord, hvorpaa der brændte en Lampe med gul Silkeskærm.

Hun løftede Blikket langsomt mod sin Mand.

»Havde du ventet det?» spurgte hun.

»Ventet?» — han trak paa Skulderen — »jeg venter overhovedet ingen Ting! Det er ikke min Sag at reflektere. Man vil eller man vil ikke! Motivet kan enhver beholde for sig selv.»

Fru Jarmsted havde et Svar paa Læben, men tav. Hans kolde, haanlige Tone bragte hende en næsten fysisk Smærte. Hun var meget bleg. De mørke Rande under Øjnene og det bittert-venemodige Træk ved Munden traadte tydeligt frem i Lampelyset.

Doktoren smilte ironisk.

»Ja, glem endelig ikke at anlægge din sædvanlige Martyrmine,» sagde han. »Et Billede paa den personificerede Lidelse — ikke sandt? Hvad har du at beklage dig over?»

»Hvad jeg har at beklage mig over? Og det spørger du om?»

»Ja, det spørger jeg om. Har du ikke et Hjem, hvor du kan indrette dig, som du vil? Er det ikke komfortabelt nok, er Skylden din egen.»

Hans Blik gled rundt i den store Stue med de blanke Mahognimøbler og de mangelige, damaskbetrukne Stole. I ett Hjørne hang, mellem andre Billeder, et stort Fotografi af en ung Mand med bløget Kunstnerhaar.

»Og saa har du oven i Købet en Søn, som er berømt!»

»Ja — saa berømt, at han har glemt sine Forældre...»

Ogsaa Fru Jarmsteds Blik fæstede sig ved det store Fotografi i Hjørnet.

»Glem t! Husk paa, at han er fire og tyve Aar og sin egen Herre...»

»Jeg havde tænkt, at Johannes var kommen hjem til Julen — og saa har han ikke en Gang sendt et Brev!»

»Naa, det kan jo komme endnu. Der er dog et Stykke Vej fra Amerika og hertil...»

Doktoren snurrede rundt paa Hælen.

»Og saa for Resten,» tilføjede han, »for Resten holder jeg ikke af Indskrænkninger i den individuelle Frihed. Johannes er ung og maa have Lov til at nyde sin Ungdom uden at føle sig bundet af særlige Forpligtelser overfor os.»

Ja, det var netop Sagen, tænkte Fru Jarmsted. Hendes Mand dyrkede »den individuelle Frihed», og Johannes havde nok desværre i høj Grad arvet Faderens Karakter og Livsopfattelse. »Den individuelle Frihed» var for Doktor Jarmsted Friheden til at gøre og lade, som han ønskede, uden besværende Hensyn til andre.

Doktoren stod lidt, som ventede han, at hans Kone skulde sige noget. Saa trak han sit Ur op af Vestelommen.

»Naa, Klokkeren er mange. Jeg maa afsted — jeg skal nok hilse ude paa Hjermitsgaard!»

Han smilte, idet han gik. Døren lod han staa aaben efter sig.

Fru Jarmsted hørte ham trække i Pelsstøvler ude i Korridoren. Lidt efter faldt Døren til, og en Vogn rullede ned ad Gaden.

Hun blev siddende i sin Stol og lyttede til den fjærnt hendøende Lyd af Vognens Rullen i den stille Gade.

Saa rejste hun sig.

»Jeg skal nok hilse ude paa Hjermitsgaard!»

Den lille Spydighed havde været hans sidste Ord.

Om det var ham muligt at vise hende blot det ringeste Smule Hensyn, var han blevet hjemme i Aften.

Han vidste jo dog, saa godt som hun, at Folk talte om ham og den smukke Proprietærfrue derude.

Men han dyrkede sin »individuelle Frihed» — og brød sig fejl om alt andet.

Fru Jarmsted satte sig atter.

Hvad hun havde at beklage sig over? havde han spurg.

Kun det, at det Hjem, han havde skænket hende, ikke var noget Hjem, at hun havde mødt Kulde, Ligegyldighed, spottende Overlegenhed, naar hendes

Hjærte hungrede efter Varme og Sympati. Intet andet havde hun at beklage sig over!

— Om blot Johannes havde været her, da syntes hun, at alt endda kunde være blevet godt. Men at han havde glemt hende, det var den Draabe, der fik hendes Bitterheds Bæger til at flyde over.

Hvorfor skulde hun i Grunden vedblive sin Tilværelse i dette Hus? Ingen vilde savne hende, naar hun gik. Hun ejede Særformue og var ikke afhængig i den Forstand, som saa mangan Hustru. Der var vel et Sted, hvor hun kunde finde den Sindets Fred, hun længtes efter.

Hvad skulde holde hende tilbage?

Fru Jarmsted havde spurg.

Og paa én Gang kom der en nervøs Uro over hende. Det trætte, slappe, der havde ligget over hendes Ansigt, forsvandt.

Hun vilde rejse — og hun vilde rejse endnu i Aften!

Hendes Mand — —? Han nød jo Livet — og Ubundetheden — derude paa Hjermitsgaard. Og han kunde ikke anklage hende — han fremdrog jo stadig sin Læresætning om Individets Frihed.

Fru Jarmsted smilte — det var længe siden, hun havde smilt.

Hun tog sin Haandtaske frem og pakke nogle nødvendige Ting sammen.

Der var god Tid, Klokkeren var kun seks, og Toget gik et Kvarter før otte.

Men Stuepigen havde bedt om Tildelse til at gaa ud i Aften. Hun maatte have Besked, inden hun gik.

Fru Jarmsted ringede.

»Johanne,» sagde hun, da Pigen traadte ind. »Jeg rejser bort i Aften —»

»Rejser Fruen?» Pigen saå meget forbavset ud.

»Ja, jeg ta'r bort for nogle Dage — foreløbig. Jeg vil aflægge et lille Julebesøg... De vil nok tage Dem af Huset?»

»Ja, Frue.»

Pigen gick. Hun troede hende vist ikke, tænkte Fru Jarmsted. Tjenestefolkene var vant til, at hun altid holdt sig hjemme — og det maatte da være mistænkeligt, at hun foretog en Rejse Juledags Aften.

Naa — det vilde jo ikke senere kunne skjules, hvordan det stod til. Saa ligesaa godt straks — —

Fru Jarmsted tog nogle Pengesedler i sit Skrivebord og gemte dem i sin Taske. Et Kvarter før Togets Afgang stod hun rejseklædt. Hun skruede om for det elektriske Lys, laasede Døren og gik langsomt ned ad Trappen.

Men da hun kom ned paa Gaaden, stod hun et Øjeblik og saå op mod de mørke Ruder. Og hun syntes selv, at hun sneg sig bort som en Tyv —

*

Dagen efter var der Selskab hos Konsul Brinks.

»Har De hørt det?» spurgte den høje, slanke Konsulinde. »Fru Doktor Jarmsted er forsvundet — rejst bort uden at sige nogen hvorhen! I den nærmeste Tid vil hun formentlig gennem sin Sagfører forlange Skilsmisse.«

»Tror De?»

»Ja, uden Tvivl. Det har været en offentlig Hemmelighed længe, at Samlivet mellem Jarmsteds har været saa som saa. Nægtes kan det ikke, at Doktoren er noget vidtløftig og tager sig Friheder, som der skal megen Taalmodighed for at se igennem Fingre med.«

»Men Fru Jarmsted er næppe heller den rette Kone for ham,« bemærkede en af Damerne.

»Nej, det kan vist være rigtig nok. Alene det at se paa den Martyrmine, hun har baaret til Skue, maa, synes jeg, kunne fylde en Mand med Raseri — og ikke mindst en stærk og varmblodig Mand som Doktor Jarmsted.«

»Er den unge Musiker Johannes Jarmsted en Søn af Doktoren?» spurgte den gamle Professorinde Jærne — hun var bosat i København og Enke efter en berømt Skuespiller.

»Ja, det er Doktorens Søn,« svarede Konsulinden. »Han er paa en Amerika-Turné for Tiden og skal have ikke saa lidt Talent. For Sønnens Skyld synes jeg, at Fru Jarmsted burde betænke sig paa at opløse sit Hjem.«

Den gamle Professorinde rystede paa sit smukke Hoved med de hvide Bukler.

»Det er en omskiftelig Tid, vi lever i,« sagde hun. »Jeg tør ikke mere sige: »Hils Deres Mand« eller »hils Deres Kone« — for man véd jo ikke, om Manden endnu har den samme Kone eller Konen den samme Mand!«

»Hvad siger De da, Fru Professorinde?»

»Jeg siger blott: »vil De hilse hjemme!«

Og den gamle Professorinde nikkede med sit stilfærdige, kloge Smil.

*

Fru Jarmsted var taget ind paa et lille Stationshotel.

Hun gik tidlig til Ro efter først at have bestilt Vogn til næste Morgen.

Hun vilde til Højmessestjenssten i sin Barndoms Kirke, der laa en lille halv Mil fra Stationen.

Da hun om Morgonen rul-

lede Gardinet op i sit Værelse, blev hun overrasket staaende og saa ud.

Det havde sneet om Natten. Et stort, hvidt Vinterlandskab bredte sig for hendes Blik. En klar Frosthimmel hvælvede sig over de hvide Marker. Himlen havde en svag rødlig Tone nær Synsranden. Nede i Haven stod Træerne i prunkende Rimstads.

Nej, hvor var dette smukt! Det var, som et helt nyt Land laa dør og ventede paa hende. Et hvidt, solbeskinnet Æventyrland, som hun skulde rejse igennem!

Hun blev hurtig færdig med sin Paa-klædning, drak Kaffe og nød en lille Frokost paa Hotellet.

Og saa sad hun i Vognen, der rullede bort gennem de hvide Marker.

Da hun naaede Kirken, bankede, hendes Hjærte stærkt. Den lille hvide Landsbykirke med de takkede Gavle havde hun ikke gæstet i de mange Aar, der var forløbne siden hendes Bryllup — jo, én eneste Gang: ved Moderens Begravelse.

Nu vældede Minderne frem — Minderne fra Barndoms- og Ungdomsliv derhjemme paa den gamle Gaard.

Fru Jarmsted trak Sløret tættere for Ansigtet, og hun bed i Læberne for ikke at briste i Graad.

»Livet kan byde én saa fagre Løfter,« tænkte hun. »Og saa smuldrer de mellem Fingrene som vissent Løv!«

Da hun kom ind paa Kirkegaarden, gik hun ned til Forældrenes Grave. En stor, firkantet Plads, hegnet med et Jærngitter og dækket af Vedbend. Paa en høj Granitsten læstes Navnene: Etatsraad Martens til Skovgaard og Hustru — og under Navnene Aaret for deres Fødsel og Død.

Klokkerne begyndte at ringe. Menigheden, der havde samlet sig udenfor den lave Vaabensdør, gik ind i Kirken, og Fru Jarmsted fulgte efter.

Det var ingen tvivl mulig — det var ham!

Det forekom hende, at nogen nikkede, da hun gik op ad Kirkegulvet. Men hun mente at have set fejl. Dog — da hun havde sat sig, saå hun en gammel Kone hilse op til sig, og straks efter én til.

Fru Jarmsted hilste igen. Der kom Varme i hendes Kinder. Denne Hilsen gjorde hende godt. Hun havde genkendt de to. Tænk, at de huskede hende, disse Kvinder, der var gaaet til Haande paa Herregaarden, da hun var en lille Pige!

Salmesangen tonede frem. Præsten, der stod for Altret, var fremmed for hende, en ganske ung, sorthaaret Mand. Men Omgivelserne herinde var de gamle og kendte. De smalle Stole, det murstenslagte Gulv, de smaa Vinduer højt oppe i Muren, Loftets hvidkalkede Korsbuer, der gjorde et eget simpelt, men højtidsfuldt Indtryk, Prædikestolen med de naive Udskæringer, hvor rødkindede Englebørn blæste i Basun. Men først og sidst den dejlige Altertavle med Apostlene stirrende op mod Forklarelsens gyldne Lys, der havde skjult Mesteren for deras Øjne.

Fru Jarmsted elskede denne Altertavle. Alene dette at se den var hende som en Gudstjeneste — hun havde mangen Gang som ung Pige siddet hensunken i stille Beskuen af det skønne Apostelbillede og drømt sig bort til Østerlandets Egne.

Og saaledes skete det ogsaa nu. Fru Jarmsted forstod slet ikke, hvor Tiden var bleven af, da hun pludselig blev opmærksom paa, at Præsten ikke blot var gaaet paa Prædikestolen, men var langt inde i sin Prædiken.

Hun følte sig ejendommelig bevæget. Det var, som der var bleven aabnet for en tilsandet Kilde i hendes Sjæl, som om hun efter mange Aars Fravær var kommen hjem og holdt Jul.

Hun fik en uoverindelig Længsel efter at se sit Barndomshjem igen. Og da Gudstjenesten var endt, bad hun Kusken køre hende til Skovgaard.

Saa kørte hun da atter ad de hjemlige Veje, hilste paa Huse og Gaarde, nikkede fortroligt til et gammelt kroget Piletræ, saå Skovgaards hvide Bygninger dukke frem mellem de bladløse Træer...

Langsomt kørte de det sidste Stykke Vej — gennem den sorte Kastanje-Allé.

»Nej, vi skal ikke derind!« sagde hun, da Kusken vilde svinge ind gennem Porten.

Han vendte om og kørte tilbage.

Men Fru Jarmsted syntes, at den havde været saa rig, denne Rejse gennem hendes Barndoms og Ungdoms Land.

*

Da Doktor Jarmsted kom hjem fra Jule-selskabet paa Hjermitsgaard, blev han meget overrasket over, at hans Hustru ikke var hjemme.

Naa, hun var vel imod Sædvane gaaet paa Besøg, tænkte han, et Besøg, der havde trukket meget længe ud.

Han slog sig til Ro dermed og gik i Seng.

Men da hans Hustru heller ikke viste sig Dagen efter, fattede han Miss-tanke.

Han spurgte Pigen.

»Fruen rejste i Aftes,« sagde hun. »Hun vilde aflægge et Julebesøg.«

»Ja, saa!» sagde Dokto-
ren.

Han gick ind i sit Ar-
bejdsværelse.

Den Mulighed, at hans
Hustru kunde tænke paa
at forlade sit Hjem, var
aldrig faldet ham ind.

Han havde overhovedet
ikke tænkt, att hun havde
Viljestyrke nok dertil.

Hun var gledet om i
Stuerne som en Skygge —
stille, bleg, resigneret...

I Doktorens Sind be-
gyndte der at røre sig en
Følelse af Anger.

»For Pokker ogsaa! Det-
te var en nederdrægtig
Historie.»

Det næste Skridt blev
vel, at han modtog en Med-
delelse fra sin Hustrus Sag-
fører.

Men det maatte forpurre
— det maatte forpurre!
Sagen maatte jævnes paa
en for begge Parter till-
fredsstillende Maade.

Han havde jo sine Fejl
— — — naturligvis, det
faldt ham ikke ind at næg-
te det!

Doktor Jarmsted tænkte
frem, og han tænkte til-
bage. Og om Aftenen skete
det for hans Vedkommen-
de ganske usædvanlige, at
han blev siddende hjemme i sin Stue.

*

Fra det lille Stationshotel var Fru Jarm-
sted om Aftenen anden Juledag taget til
Roskilde, og næste Morgen tog hun videre
til Korsør.

Over Korsør-Kiel vilde hun rejse til
Hannover, hvor en Slægtning af hende
boede. Her agtede hun at opholde sig et
Par Dage for nærmere at overveje sin
Stilling.

Men Fru Jarmsted kom ikke denne
Gang til Hannover.

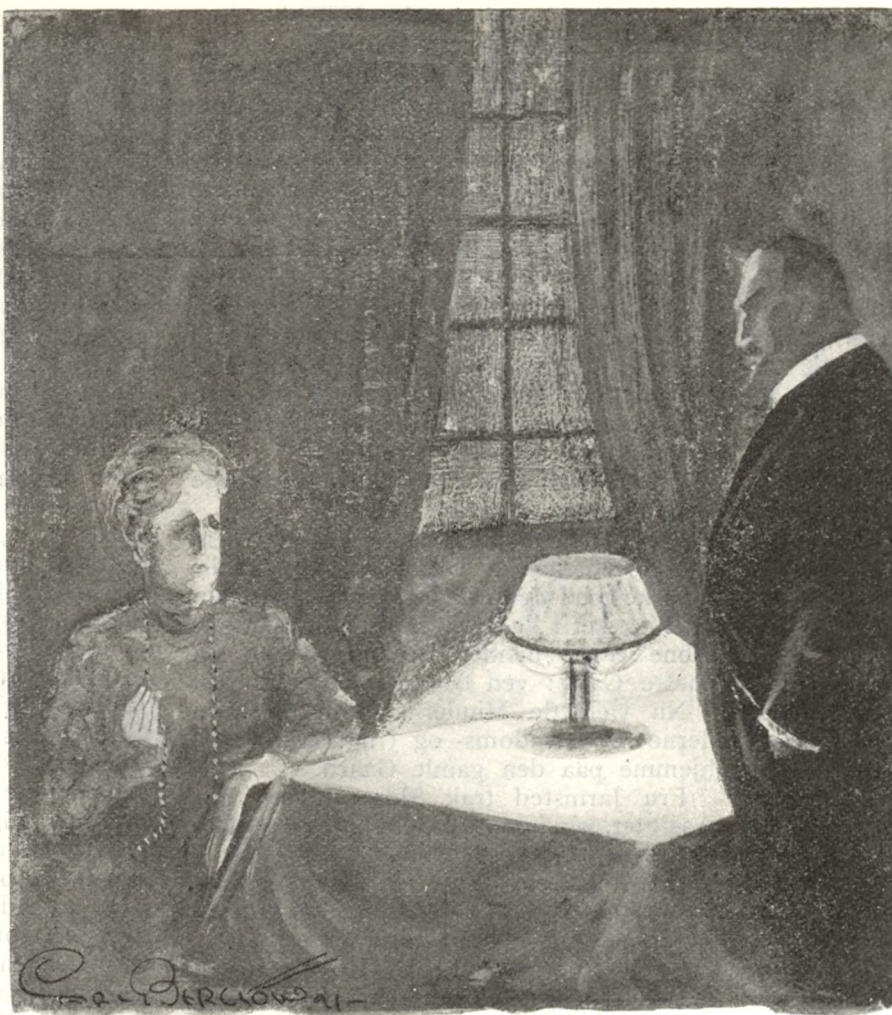
Hun havde nogen Tid at vente, og
hun gik langsomt langs Banegaarden, hvor
et Tog holdt rede til Afgang.

Pludselig blev hun opmærksom paa en
ung Mand, der stod i det aabne Vindue
i en anden Klasses Kupé. Der var ingen
Tvivl mulig — det var ham!

»Johannes!» udbød hun — og hun
mærkede med ét, hvor voldsomt Blodet
pressedes mod hendes Hjærte.

Han havde straks set hende.

»Mor!» raabte han.

Jeg skal nok hilse ude på Hjermitsgaard.

Han sprang ud af Kupéen og stod ved
Siden af hende.

»Mor! du her? Det var skam en or-
dentlig Overraskelse!»

Fru Jarmsted smilte — det var længe
siden, hun havde følt sig saa lykkelig
som i dette Øjeblik.

Hun saå med glade Øjne op og ned
ad sin store, smukke Søn — kunde næsten
ikke fatte, at det virkelig var ham.

»Og saa frisk og sund, du ser ud, Mor!
Men hvorledes kommer du her?»

»Jeg — jeg har været paa en lille Jule-
rejse!» sagde Fru Jarmsted, og der kom
en varm Rødme i hendes Kinder.

Johannes tog Moderens Arm. Toget
var gaaet et halvt Minut efter, at han
var sprunget ud af Kupéen.

»Lad os gaa hen paa et Hotel og vente
paa næste Tog.» sagde han. »Jeg er bund-
sulten — jeg har ingen Frokost faaet.»

»Jeg heller ikke,» tilstod Fru Jarmsted.
»Men hvorfor skrev du ikke, at du kom
hjem.»

»Fordi det skulde være en Overraskelse.

Det var min Agt at være
hjemme et Par Dage for
Jul. Men jeg havde For-
retninger i Hamborg —
Forhandlinger om nye En-
gagementer. — Jeg maatte
altsaa afbryde min Rejse
dér — og det tog mere
Tid end ventet.»

Der var meget at tale
om. — Johannes fortalte
om sin Amerika-Tourné, og
Fru Jarmsted lyttede der-
til med sine Øjne i hans.

Da de havde spist, saa
Johannes paa sit Ur.

»Jeg skulde gerne et lille
Forretningssvip ind til Kø-
benhavn endnu i Dag,»
sagde han. »Du tager vel
med, Mor?»

»Ja, naturligvis!» sagde
Fru Jarmsted.

»Vi kan naa hjem med
Toget 7,35 i Aften. Men
det er bedst at sende Fa'r
et Telegram — ikke sandt?»

»Jo, det synes jeg og-
saa.»

Johannes rev et Blad ud
af sin Lommebog og skrev:

»Kommer hjem i Aften.
Har truffen Mor, der har
været paa en lille Jule-
rejse.

Johannes.»

»Saadan — ikke?»

Han rakte Moderen Telegrammet.

»Jo,» sagde Fru Jarmsted og smilte.

Johannes ringede og bad Kelneren be-
sørge Telegrammet.

— — —

Fru Jarmsted var en lille Smule urolig,
da Toget om Aftenen kørte ind foran
den hjemlige Banegaard i den lille Pro-
vinsby.

Hun syntes, det var saa lang Tid siden,
hun var rejst hjemme fra — men hvor
havde ikke denne Julerejse været rig paa
Oplevelse?

Johannes passiarede muntert, indtil de,
Arm i Arm, naede Huset.

Og se: der var Lys i hvert Vindue!
Hele Huset var oplyst som til Fest!

Og i Døren stod Doktoren, høj og bred,
og rakte med et velment »Velkommen»
sine Hænder frem imod de to.

Men Fru Jarmsted havde Taarer i
Øjnene. Og hun var saa glad, at hun
ikke kunde faa et Ord frem.

Illustratör: Carl Berglöw.

TRÄSNITTET I IDUNS JULNUMMER.

INTET NYTT UNDER SOLEN, ALLT GAR
igen!

I allra älsta tider, då boktryckarkonsten var
ung, härskade träsnittet allena och härskade all-
ena i århundraden. Kopparsticket, stålsticket och
litografien delade under tidernas gång makten
med träsnittet över bildframställningen. Tider
ha funnits då träsnittet varit alldeles borta från
boktrycket, men ständigt har det åter framträtt
och mer utvecklats. Snabbare metoder att för-
vandla en bild till kliché för dess mångfaldigande
ha upfunnits och undanträngt träsnittet, rent
maskinella metoder som undertryckt hantverket.

Nu kallas träsnittet förnämt "Originalträsnitt"!
Förut i den gamla goda tiden var det hantver-
karen, som noggrant reproducerade konstnärens
teckningar på trä. Nu är det konstnären själv,
som skär sina stockar. Men han reproducerar

icke. Han kopierar icke en redan färdig teckning.
Han skär träsnittet efter en flyktig skiss, teck-
nar i stocken med verktygen, "järnen". Och ofta
har han icke ens en skiss, han låter järnet vara
pennan. Och på så sätt blir stocken "originalträ-
snitt" liksom även avtrycket av densamma!

Träsnittet har som synes fått äran vara med
att dekorera detta Iduns julnummer, t. o. m.
pryda dess omslag. Och där i en ny form, som
s. k. "trefärgstryck". Det var allt ett vågat ex-
periment att konkurrera med den kemigrafiska
metoden om detta. Visserligen skära kineser och
i synnerhet japaner men även vi européer färg-
snitt, men sker detta på annat sätt. Mig veterligt
har aldrig förut blivit skuret ett "trefärgsorigi-
nalträsnitt", d. v. s. tre stockar, en för vardera
rött, blått och gult, som sedan kombinerade bilda
nya färger och på så sätt en rätt så färgrik tavla.
Som synes har sju färger framställts med dessa
tre stockar — åtta hade varit möjliga. Fackman-
nen förstår att det ej är konstigt, men han för-

står även att experimentet var vågat. Jag vill väl
tro, att det dessutom är lyckat.

Det är icke första gången, som originalträ-
snittet funnit användning som dekoration och
illustration av boktryckarkonsten. I Sverige såväl
som i andra länder, i synnerhet i Tyskland,
Frankrike, England och Amerika användes det
ofta. Vad jag icke med visshet känner till är, om
trycket, liksom här i Iduns julnummer, alltid sker
med originalstockarna. Ofta göras kopparfäll-
ningar av dem, d. v. s. avgjutningar, åstadkomna
på elektrogalvanisk väg. Detta är dock knappast
nödvändigt, såvida icke reproduktionen sker i
många hundratusental.

Studera originalträsnittet och lägg märke till
dess säregna karaktär, dess skurna, vita teckning.
Originalträsnittet är värt att uppmärksammas och
omhuldas. Det är grafikens ursprungligaste form
och som sådan en av de ädlaste och vackraste
trots dess relativt begränsade möjligheter.

JOHN DUNGE.

Ett mysterium

Av Richard Vallner

I.

REVISOR BIRGER SUNDMAN SATT på sitt tjänsterum och granskade en räkenskapslista på det en smula uttråkade och motvilliga men på samma gång noggranna sätt, varpå han över huvud brukade förrätta sitt arbete, då en vaktmästare inträdde och anmälde, att det var någon som sökte honom i telefon.

— Så, vad kan nu stå på? undrade han, medan han reste sig och gick ut i yttre rummet. Är det Broström, som vill ha supsällskap i afton, eller är det Jansson, som vill göra en växel?

Men det var ingendera; det var hans syster Rut, som underrättade honom, att deras gamla faster nyss dött. — Vad säger du — är hon död! sade Sundman bestört. Hon var ju precis som vanligt, när jag gick hemifrån.

— Ja, hon fick en attack åt hjärtat, och slutet kom med ens, upplyste systemen.

Sundman gick till byråchefen och begärde permission.

— Beklagar, sade byråchefen. Gumman var väl till åren, kan jag tro.

— Sjuttioåtta år — men hon var alldeles rask och kry i morse.

— Jaså — ja det brukar ofta gå fort vid den åldern.

Det var en klar och solig aprildag med skrikande måsar över Strömmens dansande isflak, och det var svårt att passa in begreppet döden mot denna bakgrund.

— Konstigt i alla fall — gumman var ju alldeles som vanligt, när jag gick hemifrån, tänkte Sundman, under det han med raska steg och halft förblindad av vårljuset sneddade över Kungsträdgården. Tanken på de besvär dödsfallet skulle föra med sig irriterade honom också en smula. Gumman hade ju visserligen andra släktingar, men eftersom hon bott hos honom och systemen de senaste åren, så måste de naturligtvis styra med begravningen. Och något arv att tala om blev det inte. Några hundra kronor på sparbanksboken — ungefär vad som behövdes till begravningen — litet möbler till ett rum, några smycken och en kaffeservis, det var allt. Fattades bara, att släktingarna skulle göra anspråk på att få vara med och dela, det vore ju löjligt, minst sagt.

Då han närmade sig huset, där han bodde på Artillerigatan, kom en känsla av starkt obehag över honom. — Döden — naturligt-

vis — den var något, som man alltid måste ta med i räkningen, och gumman var ju så gammal, men det var dock något pinsamt och konstigt med en sådan där händelse... Uppför trappan gick han med hastig fart, men i förstugan hejdade han sig, och det var med en högst plågad och motvillig min, som han långsamt och försiktigt öppnade dörren och steg in.

Systemen Rut, som förestod hans hushåll, mötte honom i tamburen. Hennes ansikte hade en allvarlig och litet högtidlig min och bar spår av tårar.

— Doktorn har nyss varit här, sade hon.

— Jaså — det gick ju fort det här, sade Sundman, och försökte anslå en lugn ton, men det ryckte nervöst kring hans ögon, då han vände sig bort och tog av överrocken. — Var ligger hon?

— I sitt rum. Hon satt i länstolen, då hon dog, men vi har lagt henne på soffan. Du går väl in och ser på henne. Gerda är därinne, jag ringde på till henne också, och hon kom för en liten stund sedan.

Sundman strök upp sitt hår framför spegeln.

— Jovisst! Är hon något förändrad?

— Nej, inte alls — det gick ju så lugnt.

— Ja, då går vi in då, sade Sundman och strök sig en sista gång över hjässan.

Den gamla låg på rygg på soffan med händerna i kors, och med undantag av dragens orörlighet var det knappast något ovanligt i hennes utseende. Sundman stod en liten stund tyst och betraktade henne. Hans ansikte hade ett ansträngt begrundande och något plågat uttryck.

— Det märks, att hon inga plågor haft, sade Gerda. Det var gott för henne att få sluta så lugnt.

— Ja, men det är märkvärdigt, hon var ju alldeles som vanligt i morse, när jag gick hemifrån, och nu finns hon inte mer, anmärkte Sundman och lämnade rummet följd av systrarna. Det är ett mysterium.

— Hon var ju så gammal, sade Gerda. Då är det nog ganska vanligt, att det kommer så här plötsligt.

— Ja, gammal, det må så vara, men hon levde i alla fall, hon pratade, skrattade, var som vi andra, och nu är hon borta — det som var hon finns inte mer — det är ju ett mysterium.

Han talade nervöst, synbarligen litet otålig över att ej genast bli förstörd.

— Men det är ju något, som alla måste vara med om, framkastade Gerda och började plocka fram kaffeservisen ur skänken, medan systemen gick ut i köket för att styra med kaffet. Allt levande måste ju en gång dö, och när man hunnit till fasters ålder, så är det naturligt, att kroppen är försliten.

Sundman kastade sig ner i soffan med det ena benet över det andra.

— Det är inte fråga om ålder — det är inte alls fråga om den saken, utan om det märkvärdiga i, att en människa i ena stunden finns till — är en levande individ — och i nästa stund finns hon inte — begriper ni inte det... Det är ett mysterium.

Rut kom in med kaffet, och man började tala om den stundande begravningen och arvsförhållandena. Någon egentlig diskussion blev det dock knappast, ty Sundman var alltjämt förströdd och retlig och blev otålig, så snart man inte genast gick med på hans synpunkter. När man var färdig med kaffet, reste han sig upp och sade:

— Jag går ut ett slag.

— Du kommer väl tillbaka till middagen, sade Rut. Det är bara ett par timmar dit.

— Jag får se — jag har ingen aptit, så jag tror inte jag vill ha någon mat i dag.

— Ja, men snälla Birger, inte går det an att du låter fasters bortgång uppröra dig, så att du mister matlusten, förmanade Gerda vänligt. Hon var ju så trött, och det var bäst för henne, att hon fick sluta.

Sundman sköt häftigt undan sin stol.

— Det var då märkvärdigt, att ni inte kan förstå, hur jag fattar saken. Det är inte fråga om, huruvida gumman var mer eller mindre trött — det är bara det, att hon kunnat sluta. Hur hon för en stund sedan kunde vara ett levande väsen, en individ som en av oss och nu ingenting. Förstår ni inte: ingenting! Det är ett mysterium.

De bägge systrarna betraktade honom med förvånade blickar och visste inte, vad de skulle säga. Och han promenerade ett par slag över golvet och strök sig över håret, därpå gick han in i sitt rum, och en minut senare hörde de tamburdörren stängas efter honom.

II.

Sundman behövde lufta på sig, ordna sina tankar. Det var första gången han på nära håll gjort bekantskap med döden. Föräldralös sedan barndomen hade han inte haft några nära anhöriga utom de båda systrar-

na. Naturligtvis hade det hänt, att personer ur hans bekantskapskrets avlidit, men då underrättelsen därom nått honom i andra hand genom tidningarna eller någon gemensam vän, hade han tagit den tämligen kallt, ungefär som alla andra oundvikliga händelser, som det inte lönade sig att vidare reflektera över. Denna gång var det något annat, det var döden i egen person, som gjort sitt inträde i hans hem och blickade honom till mötes med sina mörka, outgrundliga ögon.

Det var inte sorg över förlusten av fastern, som upprörde honom, och knappast heller fruktan, utan det var snarast bestörtning, förvåning över det obegripliga i det fenomen, som ägt rum. Marken gungade under hans fötter, och livet fick något förbryllande och osäkert över sig.

På Drottninggatan träffade han en bekant, en telegrafkommissarie Svahn, och på dennes fråga, hur det stod till, svarade han:

— Åhjo tack, så gott som man nu kan må i den här vanskliga världen.

— Vad nu då — det låter pessimistiskt! sade kommissarien. Har du möjligen någon förfallen växel?

— Nej, men jag har lik i hemmet — min faster dog för ett par timmar sedan.

Kommissarien fick på sig en passande allvarlig min.

— Beklagar. Hon var visst ganska till åren, vill jag minnas.

— Sjuttioåttå år.

— Nå, då var ju tiden inne. Blir det något arv?

— Nej, inget att tala om, gumman hade ju bara sin pension... Det är bra märkvärdigt med döden ändå: man träffas på morgonen, pratar och skämtar med varandra, har ingen tanke på något ovanligt — och några timmar senare har en parten upphört att existera.

— Tja, så är livets gång — vi skall alla den vägen vandra.

— Visst — visst! Sundman började få sitt irriterade tonfall. Men märkvärdigt är det lika fullt. Jag menar inte precis, att det är sorgligt, att jag oroar mig för mitt eget slut, men det är själva fenomenet, förstår du: att en människa i ena ögonblicket står med bägge fötterna lika stadigt i den här tillvaron som du och jag, och i det nästa finns hon inte mer.

Kommissarien stannade vid ett gathörn: — Ja, naturligtvis är det kusligt, men det är inget att göra åt det, som han sa, som trillade ner för en bergvägg. Ja, adjö med dig, nu skall jag hem och ha litet mat.

Sundman fortsatte sin promenad i en allt mera irriterad sinnesstämning. Han träffade ytterligare ett par bekanta, som beklagade hans släktings död, men då han sökte få dem att fatta det mystiska i dödens fenomen bara hänvisade de till gummans höga ålder och det naturliga i, att man måste dö, när tiden var inne.

Till sist efter mer än ett par timmars vandring, började han känna sig trött och hungrig och funderade på att bege sig hem,

då han mötte sin gamle vän hovrättsnotarien Funke, som var på väg till en restaurant för att äta middag, och beslöt att göra honom sällskap. De gingo på Rosenbads bar och beställde efteråt kaffe och punsch i kaféet.

Varnad av erfarenheten gjorde Sundman denna gång intet försök att föra samtalet in på dödsproblemet, utan nöjde sig med att i korthet omtala fasterns död och diskuterade sedan sådana ämnen, som i allmänhet brukade utgöra föremål för hans intresse såsom Brattsystemet, kronvalutans inverkan på lönerna o. s. v. Men när man tömt den första kvartingen och musiken efter en paus började spela hans älsklingsstycke Irmelin Rose, genomströmmades han av en häftig rörelse, och ett oemotståndligt begär grep honom att tala om det ämne, som hela aftonen upptagit hans tankar.

— Det är bra underligt med döden i alla fall.

— Nåja litet kusligt i alla händelser, medgav Funke.

— Tänk dig, man sitter på kontoret och slöar över sitt arbete och tycker, att till-

Det var gott för henne att få sluta så lugnt.

varon är ganska trist — bevars — men säker likvisst — du förstår, vad jag menar: verklig, påtaglig, som om den inte kunde vara och aldrig i evighet bli på annat sätt, än den är. Och så får man ett telefonbud: din faster är nyss död. Jaså, det var sorgligt, säger man. Död — vad vill det säga? Man kan i förstone inte alls fatta det. Man talade ju vid henne för några timmar sedan, och då var hon sig alldeles lik, som hon brukade vara. Naturligtvis — hon var ju så gammal — och vi skall ju alla den vägen gå... Nå, så kommer man hem, man stiger in i hennes rum, samma rum, där man i morse tog adjö av henne, och där ligger hon — ett stycke död materia. Du förstår, inte den individ jag kände och talade vid i morse utan ett stycke materia i allmänhet. Det är ett mysterium.

Funke snoppade och tände en ny cigarr. — Ja, det är konstigt, men apropos dödsfall så hörde jag en ganska kostlig historia nyligen. Det var en gammal gumma långt uppe i någon Norrlandssocken, som avlidit, och sonen, som bott tillsammans med henne, hade bjudit ihop några bekanta för att följa henne till graven. Nå, bäst som de nu sitter

i stugan och dricker kaffe, så reser sig liket i kistan och knyter näven åt sonen och säger: — Jaså, din sakramenskade åbåking, du sitter och sörplar i dig mitt kaffe du. Du trodde förstas jag var död, och så gick du och letade rätt på kaffepåsen, som jag hade gömd under min säng. — Kors i Jesu namn, det är kaffelukten, som har väckt upp henne! ropade pojken.

— Ja, det var ju ganska lustigt, medgav Sundman, som dock i själva verket kände sig ganska otålig över att ha lockats bort från det ämne, som för tillfället intresserade honom, varför han ock omedelbart tillade:

— Men annars är ju döden inget att skämta med. Det är egentligen löjligt, vad folk i allmänhet har svårt att fatta det märkvärdiga i dödens problem.

— Ja det är nog sant, medgav Funke, men det är ju inte heller något lockande ämne, och vad nu din faster beträffar, så var hon ju som sagt så gammal, så det var helt naturligt, att hon skulle stryka med.

— Javisst hade hon åldern inne, men det är inte det det är fråga om! utropade Sund-

man, som började få svårt att behärska sig. Det är själva problemet döden — att ingen förstår det! Att en människa i ena ögonblicket är — och i det nästa ögonblicket inte är. Att vad som var hon, hennes tankar, förhoppningar, planer och bekymmer, i ett slag försvunnit, blivit borta för alltid, som det aldrig funnits. Vad betyder det? Att livet inte alls är detta trygga, påtagliga och verkliga, som vi tycker oss så hemmastadda i, utan något högst osäkert, vacklande och problematiskt.

— Tja — tja — det är märkvärdigt, sade Funke och stack handen i västfickan, där han hade sin klocka.

— Det är helt enkelt obegripligt, orimligt! ut-

ropade Sundman. I ena ögonblicket finns jag — hela min varelse är ett enda utrop, att jag finns till, är en individ för mig i det oändliga universum — och i nästa stund finns jag inte. Det är ett mysterium — förstår du — ett mysterium.

Funke hade dragit upp sin klocka och såg på den.

— Ja naturligtvis, det är konstiga saker — men nu får du ursäkt mig, att jag måste bryta upp, jag skall träffa en person hemma klockan halv åtta.

Han gick, och Sundman satt kvar ensam, upprörd och förargad över vännens flykt — ty att det där mötet hade varit en förevändning, förstod han nog. Det hade inte intresserat att tala om döden! Nej, ingen intresserade sig för detta problem — det märkligaste av alla. Var det inte som en samling blinda... Här gingo de med döden ibland sig, men ingen ville se den eller tänka på den; man låtsades bara helt enkelt, som om den inte fanns till — tills den en vacker dag stod där och stirrade emot en med sina outgrundliga ögon.

Musiken spelade upp en vals, och han såg hur damernas ansikten fingo en smäktande

DET FÖRSTA HEMMET

(TILL MIN HSTRU)

Säg, minns du: förstadsgatan, trist och skum,
ett gammalt hus med smutsigt gult bestruket
och detta nakna, löjligt trånga rum
med fönstren mot det gamla tegelbruket.

En ständig vardag slöt sin ring kring oss,
blott hånet gnisslade i nakna grenar.
Hur buro vi ej våra hjärtans bloss
i ständigt regn av sot och skarpa stenar!

Vårt första hem. Hur krävdes det ej då
att hålla fast och varmt varandras händer!
Här gällde det att äga, båda två,
den härteeld som allt i skönhet vänder.

Jag minns vår glädje — glömmet den ej snart —
när vi haft råd att köpa någon blomma.
Det blev som helg. Den strålade så klart
igenom allt det mörka, trista, tomma.

Jag läste högt ur någon bok ibland
— en bok vi offrat sista slanten ofta. —
Hur tände ej dess tanke vår i brand,
hur vårligt friska orden kunde dofta!

Och då bekymren ville sönderslå
vår frid, vi viftade dem bort helt stilla.
Vi hade dock ett *hem*. Vi tänkte på
med vemod huru andra foro illa.

Än far min tanke dit och hälsar på,
mot fönsterglasets vill den ömt sig trycka,
ty det var här vi lärde svagt förstå
att ur det svåra pressa lugn och lycka.

RAGNAR JÄNDEL.

uppsyn, medan herrarnas ögon började lysa
med en ny glans mot punschglaset... Och
döden — vem brydde sig om, att den kanske
just nu stod i en vrå och lurade på sitt rov.
Om man ginge fram och sade till dem: —
Mitt herrskap, ni tror er vissa på ert liv,
betraktar det som det enda riktiga och natur-
liga — och en vacker dag — kanske i mor-
gon, kanske i kväll — kommer döden, och
ni finns ej längre till, så skulle de gäs-
pa, se på sina klockor och mena, att det var en
saga, som inte angick dem.

Sundman reste sig upp och gick ut. För
första gången i sitt liv kände han sig fylld av
bitterhet och förakt, kände sig ensam och
skild från en yttlig och tanklös hop, som bara
intresserade sig för materialistiska ting och
lätsinniga nöjen. Han vandrade genom ga-
torna och såg köerna av väntande hopar
utanför biografernas ingångar, såg teatrar-
nas strålande fönsterrader och kände dofterna
av matos och sprit från restaurangernas
och kaféernas dörrar, och samtidigt såg han
för sina ögon den bleka, livlösa gestalten
däruppe i hans bostad, och hans hjärta snör-
des samman, och han tänkte: — Det är be-
synnerligt, besynnerligt — det är ett myste-
rium. Tillvaron hade förlorat sin vanliga
nyktra och vardagliga prägel, och han vand-
rade i en sällsam, främmande värld, där allt
var skrämmande ovisst och osäkert som i en
fantastisk dröm.

Men med hans förvirring och upphetsning
blandade sig också en känsla av stolthet över
det, som han i denna afton erfor, över att
han ensam var i stånd att uppfatta det säll-
samma i dödens problem; det föreföll ho-

nom, som han i dag blivit en annan män-
niska än förr, som om han aldrig mer skulle
kunna se på tillvaron med den ytliga blick,
varmed hans bekanta betraktade den. Han
ville erinra sig, att han i någon berömd för-
fattares verk läst en skildring av ett liknan-
de själstillstånd, och han kände sig själv i
släkt med de stora andar, som genom sin
tankes kraft och klarhet höjt sig över hopen
och blickat in i tingens sammanhang.

Klockan hade hunnit till nio, då han tröt-
t av den långa promenaden återkom hem.
Systrarna sutto i salen och talade om tillre-
delsorna till begravningen, men vid hans in-
träde avbröto de samtalet, och Rut frågade,
var han hållit till hela aftonen.

— Jag har träffat ett par bekanta, svarade
Sundman och betraktade med en förströdd
och medlidsam blick de bägge damerna, där
de dvaldes i sin nyktra prosaiska värld, ur
stånd att se det mysterium, som öppnat sig
för hans ögon.

Han gick in i sitt rum, men kom efter
några ögonblick tillbaka och satte sig i sof-
fan. Systrarna hade återupptagit sitt samtal
och han lyssnade tankspritt till deras dis-
kussion om, vilka begravningsgäster som
skulle bjudas.

— Den där snåla Betty kunde gärna få
stanna hemma, sade Rut. Det var bra starkt
av henne att komma och göra anspråk på
att få vara med och dela det lilla faster läm-
nat efter sig, när hon inte tagit det ringaste
notis om henne, medan hon levde.

— Ja och till på köpet, innan stoftet
knappast hunnit kallna, inföll Gerda.

— Vad talar ni om? frågade Sundman
med plötsligt uppvaknande intresse.

— Äh, bara om kusin Betty. Vi ringde
upp henne för att underrätta henne om fas-
ters död, och hon började genast tala om
arvet.

— Om arvet — vad sjutton har hon med
det att göra! utbrast Sundman förargad.
Har inte den snåla käringen nog med sina
bägge stenhus, utan att hon skall komma
och sträcka klorna efter de här fattiga mö-
belpinnarna och kaffekopparna.

— Nej, det första hon sade efter att ha
beklagat dödsfallet var: — Nå, då får ni väl
ställa till med bouppteckning, för moster
hade väl alltid litet efter sig, som skall
skiftas.

— Den fördömda markattan! ropade
Sundman och reste sig häftigt. Jaså, hon
vill vara med och dela, hon, som inte frågat
ett pinal efter gumman, medan hon levde.
Om det varit något arv att tala om, men det
där fattiga skräpet, som inte på långt när
kan ersätta allt det besvär vi haft för gum-
man under alla de här åren... Men jag
skall minsann låta den giriga käringen veta
min tanke om saken, det kan hon vara lugn
för...

Och röd av upphetsning och förargelse
gick han med stora steg över golvet — och
i hans hjärna fanns inte längre en tanke på
det mysterium, som förut under aftonen or-
sakat honom så mycket bryderi och sinnes-
rörelse.

Illustrator: Karl Gullberg.

EN SENTIMENTAL PENSIONS-INTERIÖR

Av ELLEN LUNDBERG-NYBLUM

EN MYCKET BLANDAD SAMLING människor, som överallt i hotellen och pensionaten i utlandet, särskilt i en så främlingsörfylld stad som Florens.

Det är onekligen mera distinktion över huset än över de flesta av pensionärerna. Men den annars oundvikliga, engelska "miss-typen" ser man där inte. Några-amerikanska familjer — en från Californien. Dottern är vacker. Inte den vanliga Gibsontypen, snarare en svensk, kraftig skönhets med ett underbart, gullblont hår. Hon skall bli sångerska och övar sig nere i den stora gammalmodiga salongen. Det är en varm, fyllig stämma, och hon själv har något ljust, varmt och naturligt i blick och väsen.

Så är där den lilla cubanska "segnoritan". Hon kunde vara vacker. Men hon har för stort huvud och för korta ben. Hennes leende saknar charm, och uttrycket i hennes alltför stora ögon inger intet förtroende. Hon är förlovad med en italienare, en ung välklädd herre med vita handskar och håret uppstruket à l'americain. Han kommer var afton och råkar henne i hallen, där de sitta och konversera — eller gräla — nedsjunkna i var sin länstol. Det är ett särdrag för söderns förälskade par, att de gräla, — oftast högljutt och intensivt. Man blir mot sin vilja invigd i deras intima konflikter. Men det tycks inte angå dem det ringaste.

En liten rumänska på tio, tolv år, graciös och fin som en älva och med ett typiskt engelskt utseende, vaktas av en från gammal amerikansk mormor. Det kommer en osökt att tänka på prinsessan och trollpackan. Och så är där en hel del italienare — eget nog.

Har kriget förändrat italienaren? Man vore frestad att säga ja. Hans glada, barnliga älskvärdhet, frejdiga väsen, osökta artighet, — säkert är, att det är egenskaper, som man inte längre möter så ofta som förr.

Ett par unga studenter dominera för mycket vid ett av borden. Den ena mörk och tård med ett par fanatiska ögon, glidande rörelser och en gäll, kvinnlig sopranröst. Den andra brummar i basen och håller långa, entoniga föreläsningar. En liten greve, kolsvart, lockig, med många briljantringar på sina välmanikurerade fingrar, och som ofta försvinner till Monte Carlo och spelar, — blandar sig aldrig i deras dispyter. Han bara myser, då de två andra hugga in på varandra, och gnuggar sina vita händer välbehagligt som om han åsåge en tuppfäkting.

Längst inne vid ett av hörnborden satt ännu för en tid sedan en liten italiensk dam med ett mycket klingande, förnämt namn. Hon var späd och tunn, målade som en affisch, och med rödfärgat hår. Det gjorde

ett ohyggligt intryck av mask, så mycket mer som hennes näsa var platt inslagen. I profil liknade hon Michel-Angelo. Kanhända målade hon sig för att förta' intrycket av den flata näsan. Hur som helst, — hon verkade onekligen löjlig.

Men också hon bar på sin tragedi.

Båda hennes söner hade blivit borttryckta i kriget. Den yngste, mest älskade, som "saknad". Så fick hon plötsligt den sagolika underrättelsen, att han troddes vara återfunnen. Gud vet var — eller hur?

Falskt besked, som tog på den stackars modern, så att hon måste gå till sängs i feber. Och efter några dagars besynnerligt febertillstånd var den lilla fladdrande, sminkade, hövliga och näslösa *marchesan* borta ur livet.

Pensionatet hade varit hennes enda hem i trettio långa år. Hon var nästan alltid ensam. En sällsynt gång kommo sonhustrarna på besök, ett par gånger ett par vackra barnbarn. Och så en vårdag, i ösande regn, stod en praktfull likvagn i pensione Rospigiosis trädgård; väldiga kransar med jättehöga inskriptioner, tydande på tårar, sorg och saknad, vitklädda likbärare, ett guldstickat bärkläde, facklor, musik; — ut genom stora grindarna, bort för alltid, ned i jorden; — gömd och — kanske glömd.

Nu bor den vackra unga amerikanskan i det stora, välvda rummet, där den lilla "Michel-Angelo" genomlidit sin ensliga tragedi.

Den enda, som drar ögonen till sig i den italienska samlingsen, är signorina Marchetti. Hon sitter ensam vid ett bord längst inne i ett skuggigt hörn av matsalen, som ville hon vara osynlig. Men alla se henne.

Det är en gammal dam, antagligen omkring sjuttio år. Men en ovanlig skönhets ännu. En ren, förnämt profil, ett par stora blå ögon under fina, mörka ögonbryn, en massa grått hår, uppstruket över en vit panna, och en mun, vars charmfulla leende har en ungdomlig skönhets. Litet krokig sitter hon ibland, då hon är trött, men så rätar hon upp sig, som om hon gett sig själv en tillrättavisning. Hennes fina, smala händer bära en enda ring, en smal tvinnad guldring på högra handens ringfinger.

Alla se henne, men ingen ser henne med sådana ögon som gamle överste Benelli. Kanske är han några år äldre än hon. Gamla stammen av italiensk officer, länge sedan *in riposo*. Liten, artig, noggrann i sin klädsel, men fattig. Det syns av hans nötta pälskrage och blanka jaquette, och av de mer än rustika res-effekter han staplat i en liten pyramid utanför sitt enkla ungarlsrum i pensionatet.

Men när han kommer in i matsalen och

artigt hälsar åt alla sidor, medan han trippar bort till sin plats, vänder han sig alltid med en särskilt vördnadsfull bugning mot signorina Marchetti.

Hon sitter vid bordet bakom honom, och man ser, att han riktigt lider av att behöva vända henne ryggen. Då och då vänder han sig till hälften om och säger, med halvhög röst, någon liten artig fras till henne. Och signorita Marchetti böjer sitt vita huvud som i vänligt, nästan blygt medgivande, medan hennes smala fingrar leka med en minimal svart solfjäder, som hon alltid bär med sig.

De ha känt varandra förr, de båda gamla, för länge sedan.

"Ack, i den goda, gyllene tiden, då Italien var konstens och skönhetsens och musikens förlovade land", säger den lille översten.

"Ah, signorina! Jag minns er! I Norma! I Somnambula! Himmel! — Det var tider!" Översten suckar högt. Hans små pepparkornsögon spruta svaga gnistor som ett par raketer i regnväder, och därpå skelar han plötsligt ned på topparna av sina vaxade mustascher.

Signorina Marchetti var en känd sångerska "på den tiden", uppburden, berömd för sin sång, sin skönhets — och sitt ärbara väsen.

En fabelaktig trilogi, men för en gångs skull ett faktum. En tid hade det visserligen pratats en del om en ung duca, som envisats att vilja gifta sig med henne. Men — var det någon sanning i ryktet — så förblev det ett rykte. Familjetraditionerna voro starka den tiden, konvensansen järnhård. Och den unge ducan försvann till Afrika eller Amerika — eller kanske var det Australien? Kort sagt — *finito!* — Och signorina Marchetti avbröt sin glansfulla bana, just när hon stod på höjden. Varför? Ingen visste det. Mycket klokt, sade somliga. En oerhörd skada, sade andra.

Hur som helst, det blev tyst omkring henne, som det blir kring den, som överlämnar sig åt ensamheten. Andra "stjärnor" dök upp — och slocknade. Signorina Marchetti var glömd. Även fortare än många andra kanske därför att hon blev fattig. Hon hade aldrig kunnat hålla på pengar, aldrig kunnat säga nej. Och som de flesta italienare hade hon stor släkt. Och fattig. Det trängdes kring henne av fattiga tanter och nevöer och niécer, som skulle ha hjälp till skulder, studier och hemgifter, och gud vet allt vad. Signorina Livia gav och gav, och småningom var hon så gott som utan. Det gick upp för henne, att hon var tvungen att bli egoistisk, annars skulle hon en vacker dag stå på gatan. Så lämnade hon sin vackra lilla våning, sålde de flesta av sina antika möb-

Inget hem

bör underlåta att i sitt husapotek inordna Dr. F. Söderlunds hudbalsam **Helianthin**, som dagligen kan behövas. T. ex. Pappa får snuva, Mamma bränner sig på strykjärnet, Mormors tänder börja att lossna, Löjtnanten får ridsår, unga Fröken blir öm i fötterna efter balen, Studenten får tandvärk eller finnar, Backfischen i familjen förkyler sin näsa, Lillebror skrubbar sig på benet, Lillan blir stungen av en geting, Jungfrurna få kylda händer o. s. v. Allt detta kan botas med Helianthin om bruksanvisningen noga följes. Kan köpas i Parfym-, Färg- och Kemikalieaffärer. Emot insändande av 2 kr. sändes även en flaska jämte bruksanvisning franco direkt från **HENRIK GAHNS AKTIEBOLAG**,

Uppsala.

LÄMPLIGA JULGÅFVOR

SYBORD
SYSKRIN
SYKORGAR
SYETUIER
SYBEHÖR

PRESENTKORT

J. F. HOLTZ

H. M. DROTTNINGENS HOFLEVERANTÖR
STOCKHOLM

*Smör!
nej tack,*

"men var god och sänd oss ett kilo Vandenberghs Extra Växt, vi föredra det, ty det är lika gott och lika drygt som smör, men mycket billigare."

**VANDEBERGHS
MARGARIN**

Det bästa
hon vet

CACAO **THULE** CHOKLAD

"Fötterna äro så ömma att jag knappt kan gå."

Tusentals säga så dagligen. Värkande fötter som lätt tröttnas — vanställda av liktornar, krokiga och undanträngda tår, förhårdnader under foten, smärtor i hälften, värkande trötta fötter etc. — vilken pina förorsaka de ej? Och likväl behöver man ej dragas med detta onda orsaken — svaghet i fötterna — kan lätt avhjälpas. När foten är svag, behöver den ett stöd för att kunna uppbära kroppens tyngd. Tryck å ömma ställen förhindras samtidigt genom att foten avhålls från att breda ut sig.

D: Scholl's
Fotvårdsartiklar

äro konstruerade i enlighet med vetenskapliga och anatomiskt korrekta principer. De åstadkomma omedelbar lättnad och komfort och bidraga till att återställa fötterna i normalt och friskt tillstånd.

THE SCHOLL MANUFACTURING Co:
STOCKHOLM 7, Avd. 1.

Tillse att Ni vid köp av Fotvårdsartiklar alltid erhåller D:r Scholl's fabrikat. Om Eder skohandl. eller sjukvårdsaffär icke skulle föra D:r Scholl's artiklar, så vänd Eder direkt till oss. Broshyren "FÖTTERNA OCH DERAS VÅRD" sändes gratis.

Vetenskapen har sagt sitt ord i tvättmedelsfrågan

S. T. I.-metoden

Lägg bort tvättbräden och borstar samt tvätta med
LUNDSTEDTS TVÄTTMEDEL

Statens Provningsanstalt har efter långvariga prov förklarat, att Lundstedts tvättmedel icke verkar skadligt på klädernas hållfasthet.

Kontinuerliga undersökningar vid de främsta analytisk-kemiska laboratorierna i Stockholm, Köpenhamn och Kristiania lämna ävenledes de bästa garantier.

Framtidens tvättmetod

Ingen barnamat

är mer omtyckt, mer lätt-smält och nyttig än mogna
Jamaica-Bananer

Böra finnas på varje middagsbord

THE BANANA COMPANY A.-B.
NORRLANDSGATAN 16 :: STOCKHOLM

Vår nya
ELEKTRISKA SPIS
N:r 7406 eller 7412

säljes på mycket förmånliga avbetalningsvillkor

ELEKTRISKA AB VOLTA
STOCKHOLM

ler och kuriosa och bosatte sig "för livet" i pensione Rospigliosi, i det gamla huset i trädgården.

Det tilltalade henne från första ögonblicket genom den stämning av grandezza, som låg över situationen och byggnadens dimensioner. Och hon blev inte besviken.

Det minsta rummet ville hon ha — och det billigaste. Och hon fick det. Men solen lyste in från tidigt om morgonen, och i lagerträdet utanför fönstret satt en trast och sjöng från början av mars månad. Signorina Marchetti stod bakom gardinen och lyssnade till den; lyssnade och smålog och följde alla de invecklade, mjuka fioriturererna, som om hon lyssnat till en överlägsen sånglärare. Och när han slutat sin aria, suckade hon till, litet resignerat, och satte sig att stoppa sina gamla silkesstrumpor.

Det var, som om hon tänkt om trastsången: "Nej, så högt har man i alla fall aldrig nått! — Det är fullkomligheten. — Men nu är det ju förbi för längese'n! Bättre att glömma — och stoppa strumpor!"

Och så hade hon återsett den gamle översten. De hade mött varandra för länge sedan i världen, då han var en käck ung gardesofficer, och hon hade känt hans dyrkan i luften. Men luften var på den tiden så fylld av dyrkan för hennes sång och hennes skönhet, att hon inte fäst sig vidare vid det. Liten och tämligen obetydlig var han då som nu. Nu voro de båda ett par gamla glömda, trötta liv, som samlade sina små minnen inom fyra trånga väggar, och som två gånger om dagen försiktigt vandrade utför den breda trappan och intogo sina bordsplatser i den fult dekorerade matsalen, glädde sig åt ett vänligt ord, en liten uppmärksamhet, en ny rätt och undveko drag och vissa ohälsosamma kryddor... Gamla! Glömda! Det är inga muntra ord. Det vanliga slutet på visan!

Signorina Livia gick så gott som aldrig in i "salongen" efter middagen. Hon gled uppför trappan, ställde försiktigt ut ett par blomsterglas i korridoren — aldrig sina skor. Dem borstade hon själv. Hennes skor voro hennes enda yttre svaghet; och hennes smala fötter voro alltid omsorgsfullt chausserade. Sedan stängde hon dörren och satte sig att läsa.

"Natten är det bästa på hela dagen", sade hon skämtsamt till någon, som varnade henne att läsa vid ljus. "Då vet man, att man är ostörd. Tystnaden gör så gott, när man är gammal."

Påskdagens kväll, strax innan man lämnat middagsbordet, kom översten fram till hennes plats. Han bad henne göra honom — och de andra — den glädjen, att komma in i salongen efter middagen.

"Det gör gott, signorina", sade den lille mannen. Hans små svarta ögon flögo omkring, som om de sökte något han tappat. "Det gör gott, att någon gång komma i kontakt med människorna! Idel isolering gör en melankolisk. Det slår sig på levern — gallan!"

Han dunkade sig med sin lilla knutna hand, prydd med en stor signetring — på bröstet och magen. "Gör oss den glädjen, signorina Livia, — den äran, ville jag säga!"

Signorina Livia smålog och böjde huvudet. "Gärna!" svarade hon vänligt.

Inne i den enorma, fula salongen voro alla de elektriska kronorna tända, och de lyste med obarmhärtig styrka på den granna plafonden, där en amarin lekte blindbock med några andra små vanskapta putti. Plyschsoffor och förgyllda stolar stodo spridda litet här och var; väldiga trymåer, somliga speglade långt, andra brett — och

i ett hörn ett ganska medelmåttigt pianino. I kväll tycktes alla, eller de flesta, dragas in i det stora, ogemytliga rummet.

Varför? Ingen visste riktigt varför. Det var den lille översten, som gått omkring och uppmanat och trugat och sagt något om, att "man bor ju ändå under samma tak, — man bör väl någon gång — —!"

Och där sitter man, nu; — främmande för varandra, obekanta med varandras öden, stirrande på varandra som sömngångare.

Det är de två unga studenterna, som bryta tystnaden. På ett mycket malplacerat sätt. De börjar diskutera religion; bryskt, ofint, gällt; den unge mannen med den ljusa stämman skraller i diskanten, den andre brummar i basen och tar humor. Misstämningen växer. Den lille översten är eldröd i ansiktet. Svettdropparna kvillra om pannan på honom. Han tar upp en silkesnäsduk och torkar sig.

"Mina unga vänner... låt nu inte den här angenäma aftonen få prägel av något slags universitetsdisputation", säger han med ett litet generat skratt. "Ungdomen är inte den samma som på vår tid", fortfar han lägre, vänd till signorina Marchetti. "Livet är förvandlat! Världen är förvandlad! Italien är inte, vad det en gång var!"

De unga herrarna ha tystnat för ett ögonblick.

"På den tiden — inte sant — på den tiden trodde vi på livet, på värdet av traditionen, på kulturen, på venerationen för ålderdomen — på kärleken. Man hade råd att vara en smula sentimental då och då", han skrattade till. "Jag vet inte — är det kriget eller den rysliga negermusikerna, som har förvandlat människornas begrepp, gjort dem förråde — okänsliga?"

Han vänder sina små svarta ögon runt det tiggande auditoriet.

"Ja, jag vet inte", fortfar han sakta, liksom avvärnad av tystnaden. "Jag är ju en gammal man! Men — på den tiden hade man entusiasm — värme! Jag menar inte anarkisternas brutala elfdängdhet. Vi trodde! Trodde på kärleken — och på Gud!" slöt han mycket lågt.

Den svarta unga studenten fnissade till, högt i diskanten. Ingen svarade.

Signorina Marchetti räddade situationen. "Miss Gibbons har lovat sjunga. Åh, sjung något riktigt vackert för oss!" bad hon med sitt varmaste småleende.

Miss Gibbons reste sig och gick fram till pianot. Hon valde en gammal italiensk aria,

och hennes unga röst klingade mjuk och fyllig ut över det stora, tysta rummet. Men den sista frasen: "*Abbia pietà di me*" lät snarare som ett jubelrop från ett hjärta, som ännu aldrig provat en verklig sorg.

Hon var mycket rörd, då hon slutat, och hon satte sig rak och stel på en stol nära pianot. Signorina Livia ropade: "*Bravo!*" och de andra stämde in. Alla klappade.

Isen var bruten. Man pratade och skratade. Plötsligt var det som om alla känt varandra och äntligen fått tillfälle att lätta sitt hjärta för varandra.

Signorina Marchetti gick fram till den unga amerikanskan, som flög upp från stolen, då hon närmade sig.

"Vad ni har för en vacker röst", sade hon varmt och såg upp på den långa, ljusa flickan. "Och, vet ni, en vacker röst är en gåva — en guds gåva, som man skall vara rädd om — akta som — ja, som sin egen själ!" fortfor hon med lägre röst och lade sin smala hand på miss Gibbons arm.

Miss Gibbons smålog vänligt — en liten smula nedlåtande, så som ungdomen småler åt de gamlas råd.

Där kom översten. Han knäppte sina röda, knotiga händer, så att det knakade i knogarna.

"Signora!" bad han. "Signora! I namn av den gamla, gyllene tiden, då Italien dyrkade skönhet, musik och poesi, ber jag er! Sjung en enda liten sång! För gamla tiders skull! En enda!"

Signorina Livia såg på honom.

Hennes fina, svarta ögonbryn höjdes, och hon smålog ett litet vemodigt leende.

"Jag?" hon pekade på sig själv med sin lilla svarta solfjäder. "Men min kära överste! Jag har inte sjungit för någon på — ja, på nära tjugo år!"

"Åh, en enda liten, liten sång — om också bara med halv röst! En viskning — ett minne!" Det glittrade till i hans små svarta ögon som av tårar. Signorina Marchetti stod tyst och såg på honom ett par sekunder.

Så slog hon sig långsamt ned vid pianot. Den lille översten trippade bort med små, små steg och satte sig i ett ensamt hörn på en låg stol. Han slöt ögonen.

Signorina Livia slog en några ackord, och så började hon. Det var den gamla sången av Martini: "*Plaisir d'amour ne dure qu'un instant, chagrin d'amour dure toute la vie!*"

Hon sjöng inte med full röst. Men det var ingenting utslitet, gällt eller hårt över hennes stämma. Långt bort ifrån kom den; svag, men ren, mild som "en viskning, ett minne" — ett långt, långt avlägset minne, buret av en fläkt av poesi och blek skönhet, som flöt ut över rummet likt en svag doft av rosor — svag som en dröm.

Så blev det tyst. Den svarta unga studenten slog ihop sina stora handflator till ett enda ironiskt applådslag, medan hans fylliga mun drog sig till ett tyst skratt. Men en blick från miss Gibbons ärliga blå ögon kom honom att tystna, skamsen. Den lille översten hade lutat huvudet djupt ned mot sin nötta jaquette. Han grät. Plötsligt reste han sig och gick fram till signorina Marchetti, tog hennes hand och kysste den förnadsfullt.

"Tack, signorina", sade han förnadsfullt. "Jag skall aldrig glömma det! Aldrig."

Det har blivit mycket tyst i det stora rummet. Till och med den högljudda studenten tiger.

Signorina Marchetti går mot dörren.

"Förlåt mig!" säger hon vänligt, "men jag är så trött i afton. Och vi gamla hindrar kanske ungdomen att dansa!"

Översten håller upp dörren för henne med en djup bugning.

"Jag önskar er goda drömmar, signorina!" säger han med gammaldags artighet.

"Tack!" Hon vänder leende ansiktet emot honom. Och i en kort sekund blir hon ung — ljus, strålande — och så försvinner hon i den skumma hallen, ensam.

Illustratör: J. Svanlund.

Trollkarlen

Skiss av
Anna Wahlenberg

DENNA MORGON HADE ARBETET på advokatkontoret varit ännu mera ansträngande än vanligt. Rut hade blivit hänsynslöst tröttkörd, och det fastän byråns ägare och chef, advokat Wilén, var så nära bekant med henne, att hon kallade honom farbror Adolf, och fastän denne idkade ett så flitigt umgänge med hennes familj, att han hälsade på två gånger i veckan för att spela vira med hennes föräldrar.

Vägen hem till lunchen tillryggalade hon i en stark misstämning, som hon försökte härleda ur den överansträngning hon varit underkastad, men som hon dock kände hade djupare rötter än så. Det förhöll sig nog inte på det viset att den börjat hemsöka henne just nu, utan var väl snarare en förstärkt fortsättning på den känsla av betryckthet, som legat över henne i mer än en vecka eller närmare bestämt alltsedan den stund, då hon fick veta att hon inte skulle få resa upp till Stockholm i början av februari liksom de två föregående vintrarna.

Bjuden var hon ju, men i år hade fastern också bjudit hennes syster, Märta, som gått och läst i somras. Och föräldrarna ville inte på en gång vara av med båda sina döttrar, ty en respektingivande gammal tant i Karlskrona hade tillkännagivit att hon ämnade komma och hälsa på precis under dagarna för stockholmsresan. En av flickorna måste stanna hemma, och det ansågs falla av sig självt att det skulle bli Rut, eftersom hon redan varit två gånger i Stockholm och Märta ingen. Men ändå var det en upprörande orättvisa att Märta skulle få fara och inte Rut, ty det fanns någon däruppe, som Rut ville träffa, under det att Märta alls inte hade någon bekant där, som hon särskilt gärna ville råka. Märta skulle kunna hitta sin levnadslycka var som helst, i Ystad, Amerika eller Kina, men Rut skulle aldrig kunna hitta sin någon annanstans än i Stockholm.

Nu var det visserligen inte så sagt, att denne någon som umgicks hos fastern och hade Ruts levnadslycka i sina händer, kommit under fund med att han gick och bar på en sådan dyrbarhet. Men däremot föreföll det henne, som skulle hon tro att hon hade något att göra med *hans* levnadslycka, ty varför skulle han annars ha stannat kvar här i Södertuna den där dagen i julas, när han bara var på genomresa. Tjänsteärenden? Inte kunde väl rådmansbalen i och för sig själv ha haft någon så synnerlig lockelse för honom, som var van vid societetslivet i Stockholm? Och varför skulle han nödvändigt ta med sig hennes solfjäder för att låta laga den? Det var ju inte sant, som han påstod att han brutit sönder den. Den lilla sprickan i elfenbenet hade

alldeles säkert funnits där förut, fastän han inte ville tro det. Ja, det kunde inte annat än ha sin betydelse. Och så påstod man det var, rättvist att Märta skulle få fara till Stockholm och inte hon!

När Rut kom hem var lunchen försenad, och förklaringen erhöi hon vid inträdet i vardagsrummet. Där höll nämligen Märta på att prova en av klänningarna, som syddes för resan, och modern stod bredvid som smakråd.

Åsynen av den lilla systemen iklädd en be-
därande dräkt av crêmafärgad crêpe de chine gav Rut en chock. Märta såg bestämt bättre ut än hon själv. Det var inte otroligt att hon kunde förvrída huvudet på vem som helst. Och nu skulle hon få fritt spelrum uppe i Stockholm, medan hon, Rut, satt fastkedjad i Södertuna och sällskapade med tanten från Karlskrona.

Det var henne inte möjligt att stanna och beundra klänningen. Hon rusade på dörren och in i sitt rum.

Men här väntade henne en överraskning. På bordet låg ett postpaket med hennes namn. Stämpeln var Stockholms, och stilen . . . ? Ja, hon var inte säker, men hon trodde . . .

Med skälvande fingrar rev hon upp omslaget, lyfte på kartonglocket, och hennes aning besannades. Där såg hon sin lilla bensolfjäder. Och vid den var fästad ett kort med orden: *Henning Sjömark, hovrättsnotarie*, i tryck, och dessutom några andra i handskrift.

"Hoppas att vi råkas med det snaraste", stod det ovanför namnet.

Hennes skälvande händer tappade både kortet och solfjädern, och hon märkte det knappast, så fyllde dessa ord hennes medvetande. Han hoppades att de skulle råkas. Och så var det inte henne han skulle få råka, utan Märta.

Rut kände sig krossad, förlamad till både kropp och själ. Men lyckligtvis var hennes natur sådan, att hennes stämningar växlade mycket snabbt. I nästa minut tändes liksom en helig låga i hennes bröst, och den lågan väckte alla hennes inneboende krafter. Nu skulle hon kämpa för sin levnadslycka utan att förtrötts, utan att låta sig nedslås.

Hon måste till Stockholm. Men hur skulle det gå till? Om hon skulle anförtro sig åt Märta, säga henne varför hon måste resa med och be henne övertala föräldrarna att ge sin tillåtelse? Märta var rar och hjälpsam. Säkert skulle hon göra allt vad hon kunde. Men frågan var om hon just kunde uträtta någonting. Hon hade inte riktigt det rätta effektiva sättet att tigga och be. Och att berätta för henne om den hon ville råka? Berätta om solfjädern och kor-

tet? Då hon tänkte på att tala om detta, som nyss tyckts henne det betydelsefullaste i världen, krympte det ihop till ett ingenting.

Nej, nog hade hon kunnat berätta för systemen om all möjlig flirt och alla möjliga förälskelser hon varit med om, men detta? Ne-ej. Detta fick ingen ana.

Bäst att sköta saken själv. Hon gick ut och ställde sig på lur vid vardagsrumsdörren för att få fatt på sin mor, då denna kom ut från provningen. Och det dröjde icke länge förrän den väntade uppenbarade sig. Rut började med att ta henne i famn.

— Å, mamma, — utbrast hon, — kan jag inte få följa med Märta till faster? Jag behöver så väl någonting uppfriskande. Tänk bara hur jag får sitta och knoga på kontoret och sedan inte ha någonting annat att muntra upp mig med än den här tråkiga stan!

Modern gjorde sitt bästa för att se sträng ut.

— Ja men du vet ju, Rut, att tant Regina skulle känna sig sårad om ingen av er flickor vore hemma, när hon kommer den långa vägen från Karlskrona för att hälsa på oss.

— Nå, men så skriv då och be henne komma ett par veckor senare.

Moderns min uttryckte förfäran. Hur kunde Rut komma fram med ett så vilt förslag? Kom hon inte ihåg att tant Regina hade varenda dag förprickad i almanackan med angivande om vad hon skulle göra då och då? Det gick inte an att rubba hennes uträkningar. Hon skulle aldrig förlåta det.

Då log Rut sitt allra älskvärdaste småleende, som likväl hade en liten ironisk anstrykning.

— Sötaste lilla mamma — sade hon, i det hon satte sina händer som en ram kring moderns ansikte och kysste henne på munnen, — inte ska du tro du kan inbilla mig, att du bryr dig om att gå och kurtisera tant Regina för hon är så rik och förnäm. Nej, sådant där passar inte ihop med min lilla fina, älskade mamma. Tänk nu inte på henne utan bara på att du ska vara snäll mot mig.

Modern stred först med ett litet leende, men lyckades raskt undertrycka det och återtog sin stränga min.

— Det här får du verkligen tala med pappa om. Jag har inte tid längre, — sade hon och tog resolut till flykten.

Rut begav sig in i salen, där fadern satt och läste tidningen i väntan på den starkt försenade lunchen. Hon slog sig ned bredvid honom och tog med sakta våld ifrån honom tidningen.

— Lilla pappa, — sade hon — mamma vill jag ska tala med dig om någonting.

— Nå, vad är det mamma vill, då — frågade han.

— Jo, se mamma är nu alltid så mild och

eftergiven av sig och låter dig få råda i allting, och...

— Åhå, — grymtade hennes far, direktör Ahlberger.

— Ja, det ska du inte neka till, pappa lilla. Men hon gör det förstås för att hon inte tycker om att ha ansvaret, och det är ju mycket klokt av henne. Sin mening kan hon ju ha ändå. Å, pappa!

Rut stack sin arm under hans.

— Å pappa, jag är säker på att ni bägge två unnar mig att få friska upp mig litet efter det ansträngande kontorsarbetet och följa med Märta upp till Stockholm.

Direktören sköt henne ifrån sig och såg henne spänt i ögonen.

— Sa mamma, att hon unnade dig det, — frågade han skarpt.

— Nej, tycker du det, inte vill hon säga det först, inte. Det vill hon att du ska göra.

— Skäms med dig, unge, — utbröt direktören. — Nog förstår jag att du har några konster för dig, alltid!

Hon teg med en mycket förnärad min, och han återtog tidningsläsningen. Men Rut hade lovat sig själv att inte förtröttnas, och ögonblicket därpå låg hennes arm på nytt under faderns.

— Kan du säga mig, pappa, — sade hon i en blid och smeksam ton, — varför ni ska krusa tant Regina?

— Jag krusar ingen, — svarade hennes far barskt utan att se upp från tidningen.

— Ja men det är ju för hennes skull jag inte får fara. Det klär förstås så bra med en dotter i hemmet. Jag ska vara blombukett och dekorera våningen.

Och hon tog upp sin näsduk och förde den med en liten snyftning till ögonen. Det såg riktigt hotande ut för direktören, som inte tålde sinnesrörelser hos omgivningen, och som började frukta att han hade en tämligen undergrävd position i fråga om Reginaaffären. Hur skulle han värja sig mot flickan?

Jo, nu hade han det. Liksom hans hustru överantvardat henne åt honom, behövde han bara överantvarda henne åt en tredje, och denna tredje hade han redan funnit. Det skulle bli Wilén. På advokatkontoret rådde brådska för närvarande, så hon skulle säkert bli nekad den permission hon räknade på. Och därmed skulle saken klara upp sig på ett synnerligen fint sätt.

— Jag är utledsen på den här historien, — sade direktören med ett värdigt uttryck i sitt godmodiga ansikte. — Tala med farbror Adolf. Vill han släppa dig i väg, så må det vara hänt.

Näsduken kom ner i Ruts skärp på en sextiondedels sekund och hon själv strålade som en sol. Det blev tacksägelser och kyssar i massor, ty nu var hon då alldeles säker på stockholmseresan. Farbror Adolf och hon voro så goda vänner. Honom skulle hon nog inte få så mycket besvär med. Och hade inte den försenade lunchen i detsamma serverats,

skulle hon ha sprungit in i sitt rum för att genast börja ordna med stockholmstoalletterna. Hon levde i ett segerrus. — — —

Redan samma kväll fick hon tillfälle att tala med farbror Adolf, ty det vara viråafton.

Då korten voro utdelade och upptagna, satte hon sig i soffan bredvid honom och stack smeksamt sin hand under hans arm, alldeles som hon brukade sticka den under sin fars, tittade på färgerna och valörerna och gav små intresserade råd. Hon var inte så bortkommen i kortspel, den unga fröken Rut.

Men under nästa givning tog hon ett ännu fastare tag om advokatens arm och såg upp till honom med ett par förtroendefulla, något vemodiga ögon.

— Vet du, farbror Adolf — sade hon, — jag är så trött.

— Gå och lägg dig då, — rådde han.

— Å, inte hjälper det. — Jag är trött, jag är klen, jag är slut. Det har varit så mycket arbete på kontoret. Kan jag inte få semester i början på februari i stället för på sommaren?

Han slog ihop de upptagna och utbredda korten.

— Jag har väl aldrig hört på maken! Semester? Ingen människa får väl semester på vintern.

— Ja men det kunde väl vara bra att fördela den på det viset. Varför ska alla slåss om den på sommaren?

— Kommer inte i fråga med någon semester i februari. Då blir brådskan ännu större när jag får mina svårhanterliga mål vid Sörfors ting, och man ska fara utanför stan varenda dag. Titta nu på de här papperen.

Hon fick lov att visa sig intresserad och ge råd igen, fastän hon brann av begär att knäppa till korten, så att de hoppade över bordet. Slagen var hon emellertid inte, och fortsättning följde under den nya givningen.

— Se, farbror Adolf, — sade hon, — det skulle vara så bra för mig med litet luftombyte, och faster Lydia har bjudit både Märta och mig till Stockholm.

— Ja, jag har hört talas om det, — morderade advokaten, i det han skickade ett ögonkast till sina kära vänner direktör och fru

Ahlberger, som sutto där i lugn och ro och myste av glädje över att vara ifrån saken. — Och nu är det din tur, stackars Rut, att vara hemma, eftersom du varit ute så mycket förut och mamma vill ha åtminstone en flicka kvar, när tanten från Karlskrona kommer.

— Men jag vill inte vara hemma, — förklarade Rut. — Jag behöver absolut luftombyte.

Wilén pekade på henne och tittade på föräldrarna.

— Jo den... sade han kort.

— Och pappa har sagt att jag får resa, bara farbror vill släppa mig i väg.

Advokaten lade rådlös ner korten på bordet.

— Mina högt ärade vänner, — sade han till herr och fru Ahlberger, — hur har ni egentligen uppfostat den här flickan? Allt vad hon pekat på har hon fått, sedan den dagen hon kunde peka. Och nu har ni inte längre några händer med henne utan måste bussa henne på mig, när ni vill neka henne något men inte kan. Ni inser mycket väl att en flicka, som två år i rad varit uppe i Stockholm och roat sig, bort kunna lugna sig och trivas i hemmet det tredje året, i fall ni finner det passa för era tycken och planer, men ni har inte tillräckligt med ruter i er för att säga henne det på allvar, utan vill att jag ska göra det. Och hon är inte ledsen alls, för hon tror så säkert att hon ska kunna linda mig med om sina behändiga små fingrar.

Svaret kom emellertid inte från de personer han vänt sig till utan från Rut själv, som lagt huvudet på sned, så att hennes hår nästan snuddade vid advokatens axel.

— Ja, farbror Adolf, det tror jag, — sade hon med en varm tillitsfull blick.

Men hon skulle få mera besvär med honom än hon väntat sig.

— Tro så mycket du vill, kära barn, — uppmanade han, — men inte blir det någon semester i början på februari mitt under tingenget och brådskan.

— Å, men farbror Adolf, det finns väl vikarier.

— Det finns inga vikarier, när jag inte vill veta av några vikarier. Gask på sex!

Rut satt lugn, leende och tålmodig och iakttog spelet med intresse. Hon kunde konstet att bida sin tid, och den inträffade vid påföljande givning.

— Farbror Adolf, — sade hon, — om du visste vad du ska få av mig.

— Jaså, jag ska få någonting för jag lärt dig tukt och Herrans förmaning?

— Nej, för du skaffar mig en vikarie, för det gör du. Jag ska virka dig en kragkyddare.

Advokaten småskrattade medan han ordnade korten.

— Så där ja, — sade han, — nu kommer mutorna.

— Ja. Den ska vara av finaste, vackraste, vitaste silke. Och så mjuk och så len — — —

— Nej, tänk då!

Åsynen av den lilla systemen gav Rut en chock.

— Och en meter bred. Och två meter lång.

Hon bredde ut armarna så långt hon kunde, för att de skulle ge en föreställning om längdmåttet.

— Lika lång som vikarien.

— Det kan man kalla för sunda affärsprinciper, — anmärkte advokaten Wilén med en gillande nick.

Men sedan ägnade han sig åt sina kort, och Rut kom inte ett fjät närmare sitt mål på hela den kvällen. — — —

Nästa viraafton slog hon sig likaledes ned bredvid spelbordet med sin stol skjuten in till farbror Adolfs, men nu stack hon inte längre sin hand under hans arm. Det gick inte för sig, ty hon virkade på kragkyddaren. Och den såg verkligen ut att bli präktig. Det tjockaste, mest glänsande, vita silke och en försvarlig bredd. Flitig hade hon också varit. Den var redan trettio centimeter lång.

Wilén gav till ett kort skratt när han fick se den, men sade ingenting, bara nickade och log. Tydligt hade han inte med ord kunnat säga henne att hon gärna kunde få hålla på med sin konstflit om det roade henne, fastän inte skulle hon inbilla sig att den hade den allra ringaste nytta med sig.

Och det tycktes verkligen som om arbetet roade henne, ty hon nickade tillbaka, virkade alltjämt lika oförtrutet och visade förtjust upp sitt konstverk för vart nytt varv, som blev färdigt.

Bäst det var avbröts emellertid viraspelandet av en visit. Det var snickar Larsson vid närmaste tvärgatan som husjungfrun en smula tveksamt anmälde, han, åt vilken familjen brukade anförtro alla nödiga möbelreparationer. Han höll sig tätt efter henne och inväntade icke någon uppmaning att stiga på, innan han knäade fram över golvet mot spelbordet. Mångfaldiga ursäkter strömmade dock under tiden över hans läppar. Han var så ledsen om han störde herrskaperna, men se, han hade nu ett sådant talande skäl.

Och när han hunnit ända till bordet framförde han sitt ärende.

Se, det var nu den där historien om hans danaarv, som herrskaperna ju hört talas om, och som advokaten varit så innerligt beskedlig och lovat hjälpa honom med. Men det var ju så kostsamt och besvärligt med allt det där rotandet i släktlängderna och kyrkoböckerna uppe i Stockholm. Och drog ut på tiden gjorde det också, för advokaten kunde ju inte ha tillfälle att enkom resa upp för en sådan småsaks skull. I går blev det likväl som en glädjeskymt för honom, när fröken Rut steg in i verkstaden för att få sin fotografiram ihoplimmad, och sa att hon kanske skulle fara upp till Stockholm i början av februari, och att hon kunde gå och studera i kyrkoböckerna. Hon kunde göra det alldeles gratis, sa hon. Det kom nu bara an på om hon fick resa för advokaten, sa hon, för det var så brått-

om på kontoret. Men jag kunde ju själv gå hit och tala med advokaten, sa hon, för hon visste att han skulle vara här som i kväll, sa hon.

Wilén tittade på Rut, och direktör och fru Ahlberger tittade också på Rut, men hon själv tittade inte upp, ty hon hade så bråttom med att virka på kragkyddaren.

— Ja, min kära Larsson, det är ju litet motigt med hans danaarv, — sade advokaten. — Det lär nog bli omöjligt för fröken Ahlberger att resa upp till Stockholm i början av februari, för just vid den tidpunkten kan jag inte undvara hennes högt uppskattade arbetskraft. Men litet längre fram i månaden far jag själv upp, och då ska jag se till vad jag kan göra för honom. Snickar Larsson var avskedad. Han bugade sig åt alla håll, knäade ut igen och stängde dörren efter sig. Wilén tittade åter på Rut.

— I den natten fingo de intet, — sade han. Men inte heller nu såg hon upp. Det tycktes som om hon varken såg eller hörde, så ivrigt var hon sysselsatt med att virka på kragkyddaren.

Efter några ögonblick fick hon emellertid sin livlighet tillbaka. Hon skrattade och pratade och avbröt oupphörligt virkningen med att ägna sitt intresse åt spelet och ge farbror Adolf goda råd. Om hon än kände sig besegrad, så låg det inte i hennes natur att vilja erkänna något nederlag.

I själva verket kände hon sig också besegrad. Det hela hade kommit in i ett allvarligt stadium. Farbror Adolfs bestämda ton först mot snickar Larsson och därefter mot henne själv, då han snärtade till henne med orden: "I den natten fingo de intet", kom henne att tvivla på sin förmåga att kunna linda honom om fingrarna.

Sedan hon gått och lagt sig låg hon länge vaken och bet i lakanet för att hindra sina snyftningar att intränga i systemens bredvidliggande rum. Hon måste uppge hoppet. Hon hade kämpat för sin levnadslycka så länge hon skymtade en utsikt till seger. Men nu förstod hon att alla sådana utsikter voro förbi. Märta skulle fara ensam upp till Stockholm. Hon skulle i lugn och ro få utöva sin tjuskraft på den, som hoppats få råka henne, Rut. Och hon var vacker och intagande, lilla Märta, säkert mycket vack-

rare och mera intagande än sin äldre syster. Det var Märta som skulle segra.

Å, denna ständigt återkommande tanke! Den satte Ruts blod i brand. Den gav ångest. Den gav feber.

Men i och med känslan av feber fick hon en ny idé. Kanske alla utsikter ändå inte voro slut? Hon kunde ju bli sjuk. Och då skulle de allesammans, både föräldrarna och farbror Adolf, inse att hon behövde luftombyte och rekreation. Måtte bara febern bli pålitlig och långvarig. Hon bad till sin skyddsande, om hon hade någon, att styra om den saken.

Och vilken lycka! När hon vaknade på morgonen efter några få timmars orolig sömn och genast letade fram febertermometern, tillkännagav detta utmärkta instrument att hon verkligen hade feber! Den var visserligen icke så särdeles hög, endast 38.1, men feber var det i alla fall.

Det blev uppståndelse i huset, då Rut icke syntes till vid frukostbordet utan i stället befanns liggande febersjuk och utan matlust i sin säng. Doktorn efterskickades och företog en undersökning, som dock icke tilllät honom att ställa någon säker diagnos. Men han ordinerade vila, stillhet och stärkande medicin. Hon var lydig, låg till sängs hela den dagen, fortsatte med liggandet dagen därpå och hade ännu inte stigit upp vid sjutiden den tredje dagens kväll, då advokaten Wilén kom för att få sitt viraparti.

Hennes föräldrar togo emot honom med bekymrade ansikten, och när man satte sig vid spelbordet ville det inte komma någon riktig fart i spelet.

— Jag tror verkligen att Rut är utarbetad, — sade direktör Ahlberger under en av de första givningarna, sedan man diskuterat hennes sjukdom och läkarens uttalanden. — Kanske det ändå skulle vara bra, om hon fick en liten tids vila och luftombyte.

Advokaten rynkade ögonbrynen.

— Jag tror att vad hon behöver är en annan läkare. Den där vitaplästerdoktorn, ni har, duger ingenting till.

Värdfolkets häpnad gick över alla gränser. Vad vågade han säga? Deras skickliga, allmänt omtyckta läkare en vitaplästerdoktor!

— Ja, — sade Wilén — jag tror nästan att jag skulle kunna kurerat henne bättre än

han. Vill du slå vad, Ahlberger? Femtio kronor till de fattiga, om jag utan några semesterlöften kan få henne att stiga upp ur sängen och komma och sätta sig här hos oss, frisk och glad och belåten över att få vara hemma och slippa ifrån alla stockholmsresor.

— Prat, — utbrast direktören, — du är väl ingen trollkarl heller!

— Kanske. Kanske inte. Femtio kronor åt de fattiga. Slå till nu.

Han höll handen utsträckt, och Ahlberger slog till, varpå hans fru begav sig in till Rut för att förbereda advokatens visit.

Ett par minuter

"I den natten fingo de intet."

senare uppenbarade sig också Wilén i sjukrummet och anhöll om några ögonblicks enskilt samtal med den sjuka, vilket beviljades. Fru Ahlberger drog sig tillbaka och doktorn-advokaten slog sig ned på en stol vid patientens huvudgärd. Men någon undersökning av hennes tillstånd brydde han sig inte om. Han bara klappade henne på handen.

— Ja, min kära Rut, — sade han, — din far tror att du blivit utarbetad på mitt kontor. Och efter vad jag nu ser tycks han ha rätt. Det är väl så gott att jag ger dig semester och låter dig resa till Stockholm.

Med ett högt glädjerop satte hon sig tvärt upp i sängen.

— Å, farbror Adolf! Farbror Adolf, vad du är snäll, — utbrast hon.

— Nej tvärtom, — protesterade han, — jag är en gammal egoist. Ser du, under tinget vid Sörfors tänkte jag passa på och ha en liten middag för rättens ledamöter, och min uträkning var den, att jag skulle bjuda dig med för att förgylla upp min enkla tillställning med litet ungdom och skönhet. Det var därför jag inte ville låta dig resa.

— Jaså...

Hennes ton var utdragen och hennes blick forskande. Nu visste hon inte riktigt var hon hade honom.

— Och så var det på det viset att jag ville ställa mig in hos domaren, sade han.

— Domaren?

— Ja, han som ska sitta ting i Sörfors. Jag har nämligen gjort mina iakttagelser ett

par gånger, när jag sett dig och honom tillsammans, och fått för mig att han skulle tycka om att träffa dig.

— Domaren, — upprepade Rut och hennes hjärta började bulta. — Vem är det då, som ska sitta ting i Sörfors?

— Å, sade advokaten, — det är bara den där pojken Henning Sjömark.

Rut satt tyst en lång stund och lekte med sina fingrar.

— Ja, visst är du en stor egoist, farbror Adolf, — sade hon slutligen utan se upp och fortfarande sysselsatt med fingerleken, — men jag tycker ändå att du är snäll. Och därför så...

— Därför så?

— Så ska jag uppoffra mig för dig och avstå från semestern och stockholmsresan och komma på din bjudning.

— Tack, det var riktigt vackert av dig, — sade advokaten.

Och så klappade han henne på handen en gång till, steg upp och återvände till spelbordet.

— Nå, — frågade herr och fru Ahlberger med en mun, — kommer hon?

— Vi få väl se. Jag vet inte ännu om kuren har lyckats fullständigt, — svarade Wilén och började dela ut korten.

Viran fortgick ostörd ungefär en kvart tills alla spelarna plötsligt måste vända på huvudet. En dörr hade gått upp, och vem kom över golvet om inte den utarbetade stackars sjuklingen, som med rosor på kin-

terna och de mest strålande ögon förklarade för sina föräldrar att hon kände sig mycket bättre nu.

— Så bra kanske, att du till och med inte behöver någon semester, — frågade fadern.

Svaret blev ett ja och ett leende, och direktören såg på advokaten.

— Sannerligen, Wilén, tror jag inte du är en trollkarl — sade han.

Den tilltalade nickade lugnt och slog ut ett kort. Men herr och fru Ahlberger spelade mycket illa. De voro alltför distraherade och måste oupphörligt se på Rut. Hon hade liksom de två föregående virakvällarna satt sig helt nära intill advokaten och virkade på hans kragkyddare. Men nu tittade hon inte längre i hans kort och gav honom inga råd. Det hade kommit något så stilla över henne, och när hon någon gång lyfte sin blick var den så förunderligt stor och klar och leende, att man kunde tro hon hade funnit sin levnadslycka.

Direktörn förmådde inte behärska sig.

— Herre gud, ni måtte väl aldrig vara förlovade, — frågade han till sist.

Men då brusto Rut och advokaten samtidigt ut i ett så hejdlöst och klingande skratt, som var det den lustigaste och dummaste fråga de någonsin hört. Och herr och fru Ahlberger sutto där ännu mera undrande och distraherade än förut.

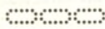
Sannerligen måste han inte vara en trollkarl, den där Wilén.

Illustrator: *Jenny Nyström-Stoopendahl.*

INNEHÅLL:

Julhälsningen; dikt av *Gustaf Ullman*. Illustrerad av *John Dunge*. — Vildbina. Skiss av *Carl-August Bolander*. Illustrerad av *John Dunge*. — Lekkamarterna. Saga av *Helena Nyblom*. Illustrerad av *Lisbet Juel*. — Jättarna. Dikt av *Bo Bergman*. Illustrerad av *John Dunge*. — Gälde-nären. Skiss av *Ernst Högman*. Illustrerad av *John Dunge*. — Den osynliga cirkeln. Skiss av *Elin Wägner*. Illustrerad av *Carl Berglöv*. — Elysium. Skiss av *Ebba Theorin*. — Snö. Dikt av *Bengt Hillman*. — Tre miniatyrer. Dikter av *Anders Österling*. Illustrerade av *Josef Svanlund*. — Bevarade småstadsidyller i modern tid. — Fru Jormstedts Julerejse. Skiss av *Anders J. Eriksholm*. Illustrerad av *Carl Berglöv*. — Ett mysterium. Skiss av *Richard Vallner*. Illustrerad av *Karl Gullberg*. — Det första hemmet. Dikt av *Ragnar Jändel*. — En sentimental pensionsinteriör. Skiss av *Ellen Lundberg-Nyblom*. Illustrerad av *Josef Svanlund*. — Trollkarlen. Skiss av *Anna Wahlenberg*. Illustrerad av *Jenny Nyström-Stoopendahl*.

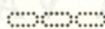
Omslagsbilden av *John Dunge*.

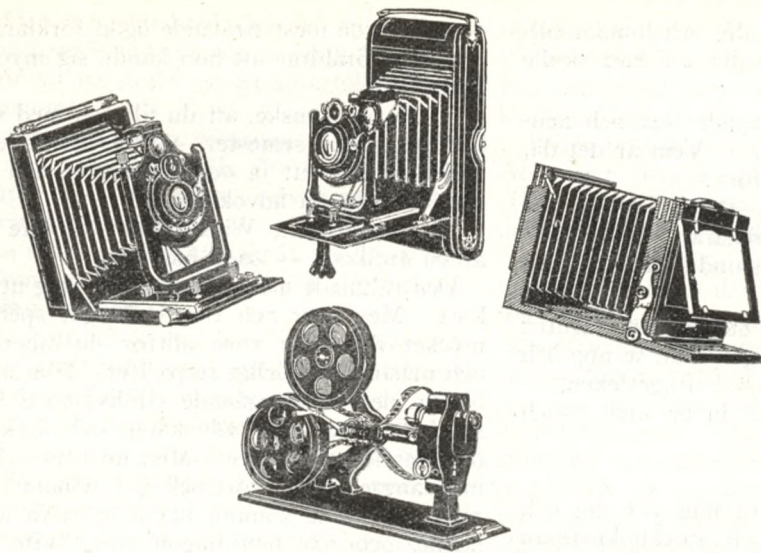
Redaktör: *Ernst Högman*.

Klichéerna från Dagens Nyheters klichéanstalt.
Originalträsnitten av *John Dunge*.

Tryckt hos Svenska Tryckeriaktiebolaget 1921.

i parti och separat
Foto-artiklar alla slag
BÄST FRÅN
Hugo Svensson & Co
GÖTEBORG

Prenumerera på tidskriften
"Kamerabilden"
Instruktiv - 4:de årg. 1922 - Intressant
 Prenumerationspris helt år endast kr. 2.—
 Provn:r gratis från Red. av Kamerabilden - Göteborg

Människor som alltid misslyckas

tillskriva vanligen detta idel "otur", vilket dock är aldeles oriktigt. "Otur" är något som ej existerar, och misslyckandet är vanligen att tillskriva brist på energi, koncentration och uthållighet, utan vilka egenskaper framgång aldrig kan vinnas.

Saknar man energi, koncentration och uthållighet beror detta ursprungligen på bristande nervkraft, vare sig denna från början saknats eller man ej hushållat med den. Bristen är likväl ej ohjälplig: genom att dagligen intaga en av Spieckers Sanokapslar sätter man på nytt nervsystemet i stånd, återfår ungdomlig spänstighet och sinnesro och därmed även möjligheten att med framgång brottas med livets många svårigheter. Tröttheten och arbetslusten försvinna, energi och levnadsmot träda i stället. Sanokapslar säljas i askar om 10 st. till pris kr. 2:25 och 20 st. till pris kr. 4:25 å alla apotek och drogaffärer.

En epok- görande upptäckt

av första rang gjordes för kort tid sedan av en tysk kemist dr. Hundhausen, som efter mångåriga och ingående försök lyckades att ur lecitinet isolera en vattenlöslig spaltningssubstans, som han benämnde "escol". Denna produkt har — i motsats till lecitinet självt — egenskapen att synnerligen lätt absorberas genom huden, och då escolen tjänar kroppscellerna till föda och bidrar till dessas klyvning och nybildning, tjänar den härmed ändamålet ej blott att stärka de friska cellerna, utan även att förbjälpa dessa att undanröja de sjuka. "Escolen", som speciellt föreligger i en salva "Sthenochrisma", har förmågan att snabbt och säkert läka sår, finnar, bulnader och över huvud taget alla utifrån åtkomliga åkommor, liksom även att verka effektivt smärtlindrande, exempelvis vid gikt, reumatiska smärtor, brännskador etc. För hudvård ej minst hos späda barn är salvan oöverträffad. Säljes å apotek.

FYRIS
 Medicinska
Brösttabletter
 tillverkade efter prakt. läkarens
 Dr N. G. Maréns, Uppsala recept

A.-B. CHOKLADFABIKEN
 FYRIS UPPSALA

MUSTAD'S MARGARIN

Specialiteter:

"SOLO-GRÄDD"
"BÄSTA VÄXT"

BRADE LAVENDEL-TVÅL
GRATIS

EFTERFRÅGA
 DEN HOS EDER
 HANDLANDE

BRADE-FABRIKEN
 KATRINEHÖLM
 Obs.! Enastående Reklam-
 försäljning.

En trevlig julklapp
 — en Singer Symaskin
 tillönskas Iduns alla läsarinor av
Singer Co.
 Symaskins Aktiebolag

BLEKINGE LÄNS TIDNING

GRUNDAD 1869 - KARLSKRONA

ÄR LÄNETS STÖRSTA OCH
MEST SPRIDDA TIDNING

ANNONS PRIS:
16 ÖRE FÖRE OCH EFTER TEXT
SAMT 19 ÖRE I TEXT

Genom sin stora spridning bland
stadens och länets befolkning är

BLEKINGE LÄNS TIDNING

ett effektivt och anlitat annonsorgan

Utkommer dagligen i modernt 6- à 8-sidigt format

ANNONSERA!

GÖTEBORGS STÖRSTA MORGONTIDNING

ÄR

GÖTEBORGS MORGONPOST

MODERNT UPPSTÄLLD - INNEHÅLLSRIK
- INTRESSANT - TILLFÖRLITLIG -
VÄSTRA SVERIGES NYHETSTIDNING

LÄSES I VARJE BILDAT HEM
I HELA VÄSTRA SVERIGE

ETT AV SVERIGES BÄSTA OCH
MEST ANLITADE ANNONSORGAN

Stockholms Dagblad

GRUNDAD 1824.

Den
underhållande
"Drakspalten"

"Fjädern"

är en i sitt slag enastående politisk avdelning där alladagsfrågor behandlas piggt, kort och rakt på sak.

PRISET!

Prenumerationspris:

Huv. uppl. hemb. . . . kr 30:—
" på posten . . . » 25:—
Riksupplagan » 14:—

Vad damerna ha att läsa

DAMERNA finna i det Nya Stockholms Dagblad den lättlästa och trevliga redigeringsform, som är lämpad efter olika smakriktningar och nutida prov på överskådlighet och koncentration.

Tidningens sätt att behandla politik och andra aktuella frågor är särskilt tillgängligt för dampubliken.

Dr. Olof Rabenius och Dr. Sven Södermans uppskattade pennor behandla litteratur, allmän kultur och teater, doc. Nils Rabenius musik.

Bland specialartiklar märkes det kända märket

Nya specialtävlingar

såsom
"den svenska idealtypen"
Exlibristävlingar m. fl.

Dagens Rebus

ständigt aktuella
uppslag

K. L.-ms artiklar om framstående familjers släktförhållanden, aktuella personhistoriska redogörelser.

Större tävlingar såsom »Den svenska idealtypen» och »Exlibristävlan» ha inom familjkretsarna omfattats med största intresse.

Dagens novell tillfredsställer behovet av lättare förströelseläsning.

PRISET!

Ökat format efter
1 oktober

De ungas spalt
med tävlingar

NI KAN ICKE ERHÅLLA
NÅGOT BÄTTRE ANNONSORGAN I NORRLAND!

SUNDSVALLS TIDNING

NORRA SVERIGES STÖRSTA OCH
MEST SPRIDDA TIDNING. LÄSES
INOM ALLA SAMHÄLLSKLASSER.
DAGLIGA UPPLAGAN 14,000 EX.
BEGÄR ANNONSOFFERT.

I VARJE BILDAT HEM
i västra Sverige läses

Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning

Göteborgs och västra Sveriges största, innehållsrikaste, värdefullaste och snabbaste

NYHETSTIDNING

Prenumerera
i god tid!

IDUN

ÄR SPECIALORGAN
FÖR ANNONSER
OM LEDIGA PLATSER
OCH PLATSÖKANDE FÖR
ALLA SYSSLOR
INOM HEMMET

GOTLANDS FÖRNÄMSTA TIDNING ÄR
GOTLANDS ALLEHANDA

VILL NI GÖRA AFFÄRER
PÅ GOTLAND, BÖR NI
ANNONSERA I

GOTLANDS ALLEHANDA

DAGLIGA UPPLAGAN ÄR 8,000 EX.
DÅ GOTLANDS FOLKMÄNGD ÄR
56,000 PERSONER, KAN NI LÄTT
RÄKNA UT ATT

GOTLANDS ALLEHANDA

LÄSES I VAREND A STUGA PÅ ÖN.

JÖNKÖPINGS-POSTEN

(GRUNDAD 1864)

DAGLIG LÄNSTIDNING FÖR JÖNKÖPINGS STAD OCH LÄN

LÄNETS ÄLDSTA, MEST SPRIDDA
OCH LÄSTA TIDNING SAMT MEST
ANLITADE ANNONSORGAN

HALVVECKOUPPLAGAN

**JÖNKÖPINGS LÄNS NYHETS-
OCH ANNONSBLAG**

UTKOMMER

TISDAGAR OCH FREDAGAR

Vid annonsering i dessa tidningar samt SVENSKA
POSTEN, spridd över hela landet och HUS-
KVARNA POSTEN — sammanlagt över 30,000
ex. — alla utgivna från samma officin, billiga
gemensamhetspriser.

**KRISTIANSTADS
LÄNS TIDNING**

DAGLIG MORGON-
TIDNING FÖR KRIS-
TIANSTADS STAD
--- OCH LÄN ---

**EFFEKTIV
ANNONSTIDNING**

LUNDS DAGBLAD

är numera den enda
på platsen utkommande
tidningen. — För Herrar
annonsörer erbjuder
detta den tämligen
allenastående fördelen
att med en enda annon-
sering och en enda an-
nonslikvid nå hela pu-
blikens i denna burg-
na stad och dess
tätt befolkade
omnejd

!

NERIKES-TIDNINGEN

UPPLAGA: OMKR.

11,000 EX.

**ÖREBRO LÄNS MEST
SPRIDDA TIDNING.**

UTKOMMER ALLA VARDAGAR.

BÄSTA ANNONSORGAN.

UPSALA NYA TIDNING

UPSALA STADS OCH LÄNS
MÄST SPRIDDA TIDNING.

TOTALUPPLAGA

C:A 17,300 EXEMPLAR

PIGG — VAKEN — SJÄLVSTÄNDIG

PRENUMERERA PÅ - ANNONSERA I

UPSALA NYA TIDNING

IDUN

KAN EJ
UNDFVARAS
I NÅGOT
HEM!

**PRENUME-
RERA NU
FÖR 1922!**

JÄMTLANDS TIDNING

(GRUNDLAGD 1845)

JÄMTLANDS KURIREN

OCH

HÄRJEDALENS TIDNING

SAMMANLAGD UPPLAGA 12,500 EX.

En annons i dessa tre tidningar, som utkomma
från samma officin träffar befolkningen å alla
klasser i hela Jämtlands län. Billigt kombinerat
annonspris. (Se annonstaxorna.)

Kalmar

KALMAR LÄNS TIDNING

ÄR KALMAR LÄNS BÄSTA
ANNONSORGAN

LÄMPLIGASTE ANNONSORGAN FÖR
LANDSKRONA MED OMNEJD

ÄR

**KORRESPONDENTEN
LANDSKRONA TIDNING**

GRUNDLAGD 1836.

**NORRLANDS
ÄLDSTA TIDNING**

DAGLIGA UPPLAGAN

NORRLANDSPOSTEN

GEFLE

HALVVECKOUPPLAGAN

ANNONSORGAN

FÖR GEFLE STAD OCH GEFLEBORGS LÄN

NYASTE

KRISTIANSTADSBLADET

KRISTIANSTADSBYGDENS OJÄMFÖR-
LIGT MEST SPRIDDA TIDNING

PRENUMERERA PÅ

ANNONSERA I

NYASTE

KRISTIANSTADSBLADET

4 GÅNGER I VECKAN

UTKOMMER

NYA VÄXJÖBLADET

VÄXJÖ

UTMÄRKT ANNONSORGAN MED
STOR SPRIDNING BLAND KÖP-
STARK PUBLIK INOM KRONO-
BERGS OCH JÖNKÖPINGS LÄN

NÄR NI SKALL ANNONSERA

OCH VILL TRÄFFA DEN KÖPSTARKA PUBLIKEN
I SKÅNES RIKASTE BYGDER ANLITA DÅ

SKÅNINGEN ESLÖFS TIDNING

ESLÖFS STADS ENDA DAGLIGA
TIDNING

VAKEN. — ORÄDD.

SNABBASTE NYHETSTIDNING I
ESLÖF med kringliggande bygder.

STORSPRIDNING

I ALLA SAMHÄLLS-
LAGER

bland landtmän,
köpmän och indu-
striidkare - - - - -

SÖDERHAMNS- KURIREN

FRISINNAT ORGAN FÖR
SÖDRA HÄLSINGLAND

HAR STOR OCH JÄMN SPRID-
NING BÅDE I STADEN OCH PÅ
LANDSBYGDEN OCH LÄSES
INOM ALLA SAMHÄLLSKLASSER

Den som vill nå den stora publiken inom
detta område annonserar därför i

SÖDERHAMNS-KURIREN

TIDNING FÖR FALU LÄN OCH STAD,

DALARNES ENDA DAGLIGA
TIDNING, ÄGER JÄMN SPRID-
NING ÖVER HELA LÄNET,
FÖRNÄMLIGAST BLAND DEN
MERA BURGNA OCH KÖP-
STARKA PUBLIKEN.

FÖRDELAKTIGT ANNONSORGAN FÖR
DALARNE.

TRANÅS TIDNING

— GRUNDLAGD 1875 —

är den mest spridda och lästa tidningen i
TRANÅS, NORRA SMÅLAND
och SÖDRA ÖSTERGÖTLAND

Ortens effektivaste annonsorgan.
Koncentrera därför Eder annonsering i

TRANÅS TIDNING

som ger den bästa värlutan för annonskostnaden.

Varje västmanlänning

bör läsa

WESTMANLANDS ALLEHANDA

LÄNETS ENDA DAGLIGA
AFTONTIDNING

AKTUELL. PIGG. TILLFÖRLITLIG.

VÄSTERVIKS-POSTEN

är Norra Kalmar läns enda
morgontidning och till följd
därav ortens bästa annons-
organ. Ut kommer även sön-
dagar. Innan annonsorder upp-
göres för 1922 torde herrar
annonsörer göra klokt uti att
först infordra offert av oss.

VÄSTERVIKS-POSTEN VÄSTERVIK

ÖRESUNDS- POSTEN

GRUNDAD ÅR 1847

HÄLSINGBORGS ENDA FRISINNADE TIDNING

Arbetare- o. nykterhetsvänlig

Den omtyckta bilagan

VÅRA HEM
medföljer gratis

Erkänt utmärkt annonsorgan - Spridd inom alla klasser

ÖSTERSUNDS- POSTEN

är Jämt-
lands och
Härjeda-
lens bästa
annons-
organ!

DAGLIGA UPPLAGAN
12,000 ex.

IDUN

”ÄR OCH FÖRBLIR DE
SVENSKA HEMMENS
TROGNA OCH UNDER-
HÅLLANDE VÄN.”

VÅRT LANDS UTAN JÄMFÖRELSE
BÄSTA VECKOTIDNING HAR
IDUN KALLATS AV DAGS-
PRESSEN - DET LOVORDET
SKALL ICKE JÄVAS UNDER 1922.
PRENUMERERA I GOD TID!

VÄNNEN SOM HJÄLPER,
LÄR OCH FÖRSTRÖR
SÄGER KRITIKEN I
STOCKHOLMSPRESSEN
OM

IDUN

Mors bästa julklapp

IDUNS KOKBOK

blir den nya upplagan av

IDUNS KOKBOK

av ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND

12:te uppl.

Fullständigt omarbetad och utvidgad

Pris Kr. 10.—

NYHET: Anvisningar att använda **gasspis** eller **gasugn** vid alla recept för stekning och bakning.

En välkommen julklapp för alla husmödrar

STOCKHOLMS-TIDNINGEN

BÄSTA ANNONSORGAN

Underhållande, lättläst och upplysande. Främsta nyhetstidning, största spridning. Rikt illustrerad söndagsbilaga med bidrag av framstående vetenskapliga och litterära författare.

PRENUMERERA FÖRE JUL PÅ

STOCKHOLMS-TIDNINGEN

ANNONSERA I

HANDELSTIDNINGENS VECKOBLAD

Göteborgs Handels- o. Sjöfarts-Tidnings halvveckouplaga

Bästa annonsorgan på västra Sveriges landsbygd

Upplaga: 25,000 ex.

Utkommer 3 gånger i veckan.

Spridd huvudsakligast i: Dalsland, Värmland, Småland, Västergötland, Halland och Bohuslän.

Billigaste annonspris och förmånligaste rabatter!

ANNONSER EMOTTAGAS Å
HUVUDKONTORET: ANNONS- | AVDELN.-KONTORET:
Göteborg Köpmansgatan 10 | BYRÅER: Stockholm Vasagatan 15—17
Rt. Namnanrop | Samtliga i | Rt. 14988 - At. 28003
Sverige.

"Phosphatine Falières"

Näringspreparat

för barn, mödrar, ålderstigna och konvalescenter, tillverkat av de mest närande substanser, fosforsyrade salter, cacao och socker.

Fås i Apotek, Kemikalie- o. Speceriaffärer

Johan Brattström, Stockholm. - Rikstel. 9585
Generalagent.

Tapetkompaniet

levererar Eder

TAPETER

till lägsta priser. Största sortering av in- och utländska kvalitéer. Rekvirera prover genast. Riks 99 05. Allm. 133 20. Katarinav. 7, Sthlm. (Vid Slussen.)